

מדור

הג

האסיקה

בשפתי צדיקים

עמ' מ"ו

גשמים בהג הסוכות

עמ' נ'

סוכות בבארדיטשוב

עמ' נ"ב

אושפיזין עילאין

עמ' נ"ה

משולחן מלכים

עמ' ס"א

סיפורי צדיקים, שבעתיים מזוהקים המלאים זיו וגוה מפיקים

בשפתי צדיקים

פתקא מן שמיא

בעיר מעזיבזו מקום מגוריו של הבעש"ט הק' היו הרבה רבנים שהיו מתנגדים לדרך החסידות, פע"א בחג הסוכות באו להבעש"ט הק' ואמרו לו סוכתו פסולה היא, הבעש"ט הוכיח להם ברורות שהסוכה כשרה, אך הם לא הסכימו לדבריו והמשיכו בטענתם שהוא יושב ואוכל בסוכה פסולה, השעין הבעש"ט את ראשו על ידיו לזמן קצר, אח"כ הרים את ראשו ופתח את ידו והראה להם פתקא מן שמיא ובה כתוב בזה"ל: סוכה זו של הרב ישראל בעל שם טוב כשרה נאום מט"ט שר הפנים", פתקא זו עברה אח"כ בירושה לנכדו בעל דגל מחנה אפרים אשר השתמש בזה כשבאו אליו להזכיר את החולה נתן להם את הפתקא וצוה להניחו למטה מראשותיו של חולה, וכשעשו כן נתרפא מיד ונעשה בריא אולם כאחד האדם, כן היה שנתיים ימים, שנתיים האלו לא מת שום איש בעיר זו, אחרי עבור שני השנים כשנתנו את הפתקא על ראש החולה נעלם לפתע הפתקא ולא מצאנוהו, והרה"ק אמר אז שמן השמים הודיעו לו שלא ניחא לי' התנהגות זו כיון דכתב "הילודים למות" ולכן ביקש שיקחוהו ממנו.

אני בצדק אחזה פניך

פע"א בין יום הכיפורים לסוכות ישב הרה"ק מצאנו ז"ע על יד שולחנו ומתאנה, בניו ותלמידיו התפלאו מאוד ושאלוהו לסיבת אנהותיו, אמר להם הצדיק שיקראו אליו החסידים העשירים המתאכסנים באכסניא פלונית, הלכו וקראו אותם, כשבאו אמר להם הצדיק: עבר ראש השנה, עבר יום הכיפורים, ואני עוד לא עשיתי תשובה, באיזה פנים אעזי להיכנס לסוכה, נדעוהו החסידים לשמע הדברים, והוא המשיך: זקוק אני לסכום של כמה אלפים רייני"ש לצדקה ואין לי, אם תלוו לי את הסכום הזה אוכל לעשות תשובה כראוי, לא היססו החסידים העשירים והישיגו לו מיד את סכום הכסף והצדיק נהרו פניו והיה שרוי בשמחת יו"ט, בליל התקדש חג הסוכות כשנכנס אל הסוכה התעכב לרגע ליד הדלת, והלך לראש השולחן, עמד ואמר: עבר ראש השנה, עבר יום הכיפורים, ואני עוד לא עשיתי תשובה, באיזה פנים אני מעיז להיכנס אל הסוכה, אבל "אני בצדק אחזה פניך" אשבעה בהקיץ תמונתך

גוי סוכה

כידוע היתה עבודת הצדקה של הרה"ק מצאנו ז"ע במדה שהפליאה את כל הרואים, וביותר התעסק במעשה הצדקה בערב סוכות כי לפי כתבי האר"ז צריכים ביום זה להרבות בצדקה, המעות שהיו אצלו במזומן חילק מיד ואח"כ היה טורח להשיג הלוואות, ולפעמים גם על משכונות, וכל מה שהיה יכול להשיג באיזה אופן שהוא היה מחלק לעניים, פעם אחת בערב סוכות אמר לו בנו: אבא, לא ראיתי בספרים שיש מצוה לחלק צדקה גם לאחר

ולקחתם לכם

הרה"ק מקאמינקא היה פע"א אצל הרה"ק ר' שלם מבעלזא ז"ע ובעת נטילת לולב לא ראה הרה"ק מקאמינקא את מהר"ש מבעלזא רק הלולב והאתרוג עמדו כן באויר, והרגיש הרה"ק מבעלזא בזה ואחרי יו"ט אמר לו: כתיב "ולקחתם לכם" דער לכם זאל מען אריין נעמעם אין די ד' מינים.

פרי ע"ץ

בעיר ווארשא היה פעם מחסור גדול באתרוגים והנה החג מתקרב ולא הי' להשיג אפילו אתרוג אחת, ביום אחד הגיע סוחר אחד גוי עם כמה מאות אתרוגים למכרם ואכן הם היו כלילת יופי פרי עץ הדר עם כל המובנים, אך הוא ניצל ההזדמנות ודרש עבורם הון עתק, כשהגיע הדבר לאזני החידושי הרי"מ צוה שיקראו לפניו כמה סוחרי אתרוגים ודיבר עמהם בשיח סוד, הסוחרים יצאו מחדרו של החידושי הרי"מ שמחים וטוב לב, והיה ממחרת היו כל חלונות החניות של ווארשא מלא באתרוגים מהודרים אשר עין לא ראתה כיופי הזה, ולא ידעו מהיכן נצמח כאן לפתע כל האתרוגים הללו, הגוי שרצה ביום ההוא להרים את מחירי האתרוגים יותר, נדהם בראותו אותם, וכך גמר בדעתו שהוא מוכרח להוריד מחירי האתרוגים, בעת עמדו כך נבוך במחשבותיו נכנסו שני יהודים וביקשו לקנות אתרוג, הגוי שראה את רוע מזלו מכר להם במחיר מוזל בחששו אולי ילכו אצל אחרים ויקנו שם, ביום זה מכר הגוי את כל סחורתו ונסע משם מאושר על שלא הפסיד את עסקו. שנים רבות לאחר מכן נתוודע סודם של האתרוגים שהיתה זו עצה ותחבולה של החידושי הרי"מ שצוה הסוחרים שיזמינו אצל נגרים אתרוגים מעץ ויצבעו אותם בצבע האתרוג ואח"כ להעמידו בחלונות חניותהם...

סוכת ענני כבוד

סיפר הרה"ק מקאלאשיץ ז"ע: פע"א היה חסיד אחד שהיה לו חיות במצות סוכה וכאשר עבר חג הסוכות לא היה רוצה לצאת מהסוכה מחמת גודל החיות וההשתוקקות של המצוה, והיה יושב בסוכה כמה שבועות עד שנעשה חורף והיה קור גדול ושלג גדול, והיה מוכרח לצאת מהסוכה והיה עומד ומצפה שיבואו ימי חג הסוכות שילך בחזרה להסוכה, וקיבל ע"ע שלא לצאת מהסוכה אף שיהיה קור ושלג ולמסור ממש נפשו, כי היה מרגיש קדושה גדולה בהסוכה וכן היה שלא היה רוצה לצאת מהסוכה עד שנפל שלג וקור הולך וגדול, וממש יצאה נפשו ועכ"ז לא היה רוצה לצאת מהסוכה, עד שריחם ה' עליו ובא ענן אחד ונשא אותו עם הסוכה לארצות החמים שחם שם כל השנה, וסיים הרה"ק מקאלאשיץ ז"ע שהסיפור הוא פלא שהלא לפי ההלכה אינו ראוי לישב בסוכה כל השנה ועוברים בזה על כל תוסיף וכאן אירע לו נס וענן לקח אותו לשם כדי שיוכל לישב שם בנחת ולא בצער.

לעצמו: בערל! הרי אין אתה יושב בסוכה רק בתוך הקערה... ותיכף פסק מלאכול.

משול כחרס הנשבר

כאשר הלך פעם אחת בליל חג הסוכות הרה"ק ר' אברהם מטריסק זי"ע אל הסוכה נשאר על עמדו במפתן הסוכה זמן רב ולא נכנס לפנים, וכל האנשים שעמדו אצלו ראו כן תמוה, פתח הרה"ק את פיו ואמר: בבואי קרוב אל הסוכה עלה במחשבתי: הן זה עכשיו אמרתי בתפילת ימים נוראים "משול כחרס הנשבר" היינו שהאדם נדמה לכלי חרס, ואם כן איפוא איך הותר לי להכנס לסוכה הלא לפי הדין אסור להכניס כלי חרס אל הסוכה, אך נמלכתי שהרי אמרו חז"ל ש"כלי חרס אין להם תקנה אלא שבירה" ועל כן נשבור לבבינו לפני השי"ת, ולב נשבר ונדכה אלוקים לא יבזה, ואז נוכל להיכנס אל הסוכה.

סוכה והר הבית

פעם נפגש הרה"ק מקאלאשיץ זי"ע עם הגאון ר' מאיר אריק זצ"ל ושוחחו ביניהם, בין הדברים אמר לו הרה"ק מקאלאשיץ זי"ע בשם זקינו הרה"ק משינאווא שמוצות סוכה היא המצוה היחידה בה נכנס האדם עם הנעלים (בלשה"ק: אפילו מיט די שטייול) ענה לו ר' מאיר אריק והרי גם במצות "עליה לרגל" נכנסים אל מקום המקדש בכל גופו, השיב לו הרה"ק מקאלאשיץ: אין הענינים דומים והוא אשר זייק בלשון קדשו: שנכנסים לתוך הסוכה "מיט די שטייול", לא כן במצות עליה לרגל שם הרי אסור ליכנס להר הבית במנעלים.

סוכה בראש גג

בפרוס חג הסוכות היה הרה"ק מקוברין זי"ע מזהיר לחסידיו שיכניסו אורחים לסוכתם ולקבלם בסבר פנים יפות, וכך היה אומר: שינוי בגמ' כי לעתיד לבוא ינסה הקב"ה את הגויים באמרו "מצוה קלה יש לי וסוכה שמה לנו ועשו אותה מיד כל אחד נוטל והולך ועושה סוכה בראש גגו... מבעט בסוכתו ויוצא, ולכאורה יקיימו הגויים את סוכותיהם בראש גגם דוקא, אך כוונתם היא לעשות סוכה בראש גגם בכדי להיות בטוח שאורח או שכן לא יכנס לתוך הסוכה, וזו היא מצות סוכה בנוסח גוי, אבל אתם תכניסו אורחים בסוכתכם.

ניטלה פיטמתו ולא הקפיד

הרבנית אשת הרה"ק ר' יחיאל מיכל מזלאטשוב זי"ע לא היתה אשה פשוטה, מהאמהות היתה, פעם אחת בלילה הראשונה של חג הסוכות אחר הקידוש ראה את אשתו הצדיקת והכיר בה כי היא עצבה, וישאל אותה על מה זה, וענתה: לא ראיתי היום את האשפוזין, מפני שצל התיפלה שנפל על הסוכה גרם לכן, ולכאורה סיפור זה אומר דרשוני כי הוא אינו מן המובן כלל: חדא היתכן שהרבי ר' מיכל עשה סוכתו במקום קרוב לתיפלה, ואם צל תיפלה ממש היתה הסיבה איך לא הרגיש בדבר הרבי ר' מיכל בעצמו, ויתכן לומר עפי" מעשה אחרת הידוע שלהרה"ק הרבי ר' מיכל מזלאטשוב זי"ע היו תפילין יקרים וקדושים שנפלו לו בירושה מאביו הק' ר' יצחק מדורוהביטש זי"ע, התפילין הללו היו יקרים לו מכל יקר וחסידיים עשירים רצו פעם לקנותם מאותו בדמים מרובים והוא היה איש עני וחי בדוחק גדול ולא אבה אף שמוע מזה, אשתו

שכבר כלתה פרוטה מן הכיס, הקפיד עליו אביו הק' ואמר: תמה אני איך יוכל בן להיות "רוצח" כזה על אביו, הרי אתה רואה שאין באביך ריח תורה ושמץ יראה ויש לו נקודה קטנה של צדקה, ואתה רוצה למנוע אותו גם מזה... ופעם אחת לוח אצל הגבירים איזה אלפים רובל ומיד חילק אותם לעניים, בליל החג נכנס לסוכה ואמר: העולם נוהגים לייפות ולנאות את הסוכה בכל מיני פאר והדר, ואנוכי לא כן עמדי הצדקה זהו הנוי סוכה שלי, והוא פארה והדרה של הסוכה.

מי כעמך ישראל

דרכו ומנהגו של הרה"ק מקאברין היה להזמין כמה קרשים כדי להלות אותם לבני עניים דעיר אחר יום הכפורים לעשות מהם כל אחד סוכתו, ופעם אחת בערב סוכות בא לפניו סנדלר אחד נכה על רגל אחת, שילוה גם לו איזה קרשים על סוכה, וענה לו הרה"ק כי כבר לקחו ממנו כל הקרשים, והנה הרה"ק השקיף בעד החלון, וראה איך שהוא הולך ושב לכמה בעלי בתים דעיר להשיג קרשים לפניו, ואמר הרה"ק בכי, רבש"ע ראה עד כמה גדול וחביב מצות סוכה בעמך בני ישראל במסירת נפשם וגופם, שהגשם הולך עתה והרפש וטיט בכל חוצות, ועכ"ז הסנדלר העני הזה נכה רגל, והולך בבתי רגלים קרועים זה יותר משהע הולך וחופש בכל העיר כדי שלא לבטל מצות סוכה, ועתה השקיפה ממעון קדשך מן השמים וברך את עמך ישראל בכל טוב, ופרוס עליהם סוכת שלומך, ותיכף הלך בעצמו על עליית ביתו ומצא שם איזה קרשים, וצוה למשרתו לרדוף אחר הסנדלר וליתן לו את הקרשים האלה, וגם את הסכך הנשאר מסוכתו, וצוה למשרתו גם לעזור את העני הזה להעמיד סוכתו, כי היה יום ערב שבת. (אור ישראל)

קדושת הסוכה

הרה"ק ר' אליעזר מאזיפאלע בן הרה"ק ר' יודא צבי מטטרעטין זצ"ל היה לו הרגשה גדולה, פ"א היה נוסע ולן בכפר אחד, וקודם התיפלה היה רוצה להכין עצמו, והיה שם קאמער אחד, והבעל הבית אמר לו שילך לשם לנקות את עצמו, והלך לשם ולא היה ביכלתו לנקות עצמו והיה מרגיש שצריך, כן היה כמה פעמים ולא היה באפשרות בשום אופן, ושאל את בע"ב מה טיבו של הקאמער הזה, וסיפר לו הבעל הבית שבסוכות נוטל מהגה איזה שינדלין ועושה שם סוכה, אחר זה אמר מזה יכולין לראות כוחה של סוכה, שאף שלא היה בכאן הסוכה כשרה, עכ"ז נשאר שם קדושה, והרה"ק הנ"ל הרגיש זאת. (דגל מחנה יהודה)

חזן לסוכה

הסבא קדישא מראדושיץ קודם שנתפרסם ונעשה לרבי ה' חי בדחקות והיה עני מדוכא, והרבה פעמים התענה מחמת שלא היה לו לחם לאכול, פעם אחת אירע שקודם יום הכיפורים לא היה לו לחם והתענה כמה ימים, ואחרי יוהכ"פ חי בלחם צר ומים לחץ, ולחג הסוכות לא היה בידו להכין שום דבר לכבוד יו"ט, אחרי תפילת ערבית בליל ראשון של חג נשאר בבית הכנסת ולא הלך לביתו כי ידע שאין לו מה לאכול, אבל לא ידע שבערב יו"ט נטלה אשתו איזה תכשיט ומכרה אותה וקנתה כל צרכי הסעודה, מאוחר בלילה בא הביתה וכשראה שולחן ערוך בכל טוב לכבוד יו"ט שמח מאוד ונטל ידיו וקידש וישב לאכול ויען שהיה רעב מאוד אכל את הכל בחשק ובתיאבון רב, באמע האכילה קפץ ממקומו ואמר

הרה"ק ר' פנחס ביקש מהילד שיביא לו את האתרוג של אביו כדי להתוודע אם אכן הצדק כדבריו, לאחר רגעים ספורים חזר הילד ובידיו האתרוג של אביו, ר' פנחס נתפלא מיופיו של האתרוג אשר עינו לא ראתה כזאת, אך לא היה יכול להבין הלא הסוחר בוחר בשבילו האתרוג המהודרת ביותר, ר' פנחס קם והלך אל עבר בית הסוחר כדי לשאול אותו מה זה ועל מה זה, והסוחר אמר לו: ימחול לי כבודו רק באמת אני בעצמי עוד לא ראיתי את האתרוג של המלמד, מפני שיש לנו עיסקא זה רבות בשנים שהמלמד נותן לי הכסף ממה שחסך כל ימות השנה ותמורת זה הוא בוחר לעצמו אתרוג ע"י שמכניס את ידו לתוך הארגז של האתרוגים והאתרוג שיוצא ראשונה זה הוא לוקח לעצמו.

ר' פנחס גמר בדעתו שהסיפור עם האתרוג הוא אינו כל כך פשוט והחליט לשאול את פי המלמד בעצמו, המלמד סיפר לו את כל הסיפור כמו שסיפר לו הסוחר, אבל מכל מקום שאל אותו ר' פנחס איך זה יכול להיות שבכל שנה ושנה יש לך את האתרוג המהודרת ביותר, השיב לו המלמד כתוב בספה"ק שיום חמשה עשר בשבט מסוגלת להתפלל על אתרוג יפה ואני נוהג בכל שנה ושנה להתפלל ביום חמשה עשר בשבט שאזכה לאתרוג מהודרת בחג הסוכות.

ר' פנחס הבין שיש לו עסק עם צדיק נסתר שרוצה להסתיר את צדקתו, ואמר לו: אם הקב"ה זיכה אותך באתרוג מהודרת כזה אני רוצה להזמין לקידושא רבא בסוכתי ביום א' דסוכות, המלמד הסכים להזמנה וביום א' דסוכות הלך לביתו של ר' פנחס, אחרי קידוש המתין ר' פנחס לשמוע מהמלמד איזה דברי תורה אבל המלמד ישב דומם והביט על הסוכה ועל הסכך, לפתע פתח את פיו ושאל מהרה"ק ר' פנחס למה סוכתו מלאה עם זבובים, הלא אינו כבוד להסוכה הקדושה שיסתובבו שם בריות שאינם כשרות, שאל אותו ר' פנחס: האם בסוכתך לא נמצא בריות כאלו, השיב לו המלמד בשלילה, אם כן – אמר לו ר' פנחס – ברצוני לבקר מחר בסוכתך לקידושא רבא, בכבוד גדול – השיב לו המלמד – כשהגיע ר' פנחס לביתו של המלמד ראה שאכן הסוכה נקיה היא מכל הרחשים האלו, ר' פנחס ישב כן שקוע בהרהורי כשלפתע נשמע קול של זבוב שנכנס להסוכה, פנה ר' פנחס להמלמד ושאל וני איך אמרת שלא נמצא בסוכתך שום בריה אינה טהורה, השיב לו המלמד זבוב זה לא עברה אלא בשבילך כדי שלא יהיה לך חלישות הדעת, ר' פנחס יצא מביתו של המלמד שמח וטוב לב על שזכה להכיר את אחד מהל"ו צדיקים שבדור, וחשב בדעתו שאחרי החג ימשיך לבקר בהיכלו כדי ללמוד עמו. מה נורא היתה צערו של ר' פנחס כששמע למחרתו שהמלמד נעלם ועקבותיו לא נודעו, כנראה עוד לא הגיע הזמן שיתגלה צדקתו.

הציקה לו מאוד למכור את התפילין לצורך פרנסת ביתם כי בשביל להתפלל היו לו גם תפילין אחרים, אך הוא עמד על דעתו ולא מכרם, והנה הגיע פעם פרוס חג הסוכות ובזלאטשוב אין אתרוג, והנה בערב החג הביא איש אחד אתרוג יפה מהודר אך ביקש עבורו חמישים רייניש שהיה סכום עצום בימים ההם, נמלך ר' מיכל ומכר את התפילין של אביו הק' בעד חמישים רייניש וקנה את האתרוג, כשראתה אשתו שהוא קנה אתרוג התחילה לחקור ולדרוש אצלו מהיכן היה לו מעות על האתרוג, עד שסיפר לה שמכר את התפילין בשביל האתרוג, כששמע אשתו את דבר מכירת התפילין כעסה מאוד עליו, היתכן, כמה פעמים הפצתי למכור את התפילין בשביל צרכי הבית ההכרחיים החסרים לנו, ולא מכרת, ועכשיו בשביל אתרוג נטלת ומכרת, ולא נתקררה דעתה עד שמרוב כעסה נטלה את האתרוג שהיה מונח על השולחן ונשכה את הפיטום שלו והשליכתו לארץ, ר' מיכל ראה את אשר עוללה לו אשתו, עמד ואמר: "רבש"ע, אם ניהא לך שיפסל האתרוג שלי הרינו מקבל באהבה, בלילה נתגלה לו אביו הק' ואמר לו שהמעשה האחרונה שלא הקפיד על אשתו עשתה רושם בשמים יותר מהמעשה הראשונה של קניית האתרוג בסכום רב", ולפי סיפור נורא זה יש לומר כי שני המאורעות האלו תלויים זה בזה ואירעו זה אחר זה, זה ביום וזה בלילה הבא אחריו, חרון אף הרבנית אשר גרם לשבירת הפיטום עשה פגם בנפשה ובגללו נמנעה ממנה ראיית האשפוזין בלילה, דהנה אמרו חז"ל (שבת קה:) המשבר כלים בחמתו כאילו עובד ע"ז, וזהו שאמרה "צל תיפלה", לא ע"ז ממש, רק צל ע"ז דהיינו על מה שאחז"ל "כאילו" עובד ע"ז, והוא המשבר כלים מחמתו, זהו שגרמה שלא ראתה האשפוזין. (תורת המגיד מזלאטשוב)

האתרוג המהודר ביותר

סוחר האתרוגים שבעיר קאריץ היה לו מנהג שהאתרוג המהודר שהיה מוצא היה מביא להרה"ק ר' פנחס מקאריץ ז"ע ורק אח"כ היה מתחיל במכירת האתרוגים. ביום אחד נפלה מריבה בין שני ילדים, בין בנו של המלמד ובין בנו של הרה"ק ר' פנחס כל אחד משניהם טען כי לאביו יש האתרוג המהודר ביותר, פלוגתתם נחרפה מיום ליום עד שביום אחד הכה הבן ר' פנחס מכת לחי את הבן של המלמד, הילד רץ ויוספר להרה"ק ר' פנחס שבנו הכה לו מחמת שהעז לחלוק עליו ולומר שלאביו יש אתרוג יותר מהודר. הרה"ק ר' פנחס רהרר קמעה ולאחר מכן לקח את האתרוג שלו והראהו להילד ושאל אותו: האם עכשיו גם אתה אומר שלאבין יש אתרוג יותר מהודרת ממנו, והילד עמד בשלו ואומר: אכן, אתרוג זה יפה הוא מאוד, אבל של אבי יותר מהודר הימנה,

לעילוי נשמת

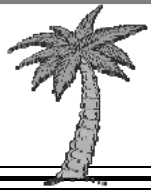
הרה"ה ר' אברהם מאיר ב"ר צבי אלימלך ז"ל
והאה"ח מרת שרה רבקה ב"ר אברהם מאיר ע"ה

ת.נ.צ. ב.ה.

קהל יטב לב ד'סאטמאר

בנשיאות כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א

בני ברק

לא ניתנו מועדים לישראל אלא לעסוק בהם בדברי תורה

הודעה חשובה

הננו להודיע בזה לכל אנשי שלומינו הע"י

כי גם במשך ימי חול המועד הבעל"ט

יהיה היכל בית מדרשינו הגדול פתוח ומזומן לקביעת עתים לתורה

מתוך הרחבת הדעת ומנוחת הנפש

ומכאן הקריאה יוצאת: טעמו וראוי כי טוב, אין טוב אלא תורה

בוואו לקבוע את לימוד התורה בבית מדרשינו ויהא חלקכם בין מזכי הרבים

בכבוד רב

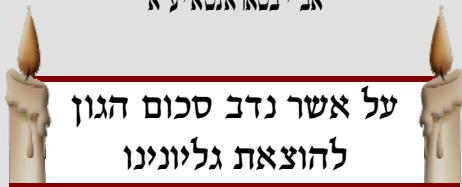
הנהלת הקהילה

התודה והברכה

לידידינו הרבני הנכבד והנעלה

מוה"ר יוסף זאב וואלדמאן הי"ו

אב"י בטאראנטאיע"א

על אשר נדב סכום הגון
להוצאת גליונינו

לעיי"נ הרה"ח ר' ברוך ב"ר יקותיאל יודא זצ"ל

ולעי"נ הרבני הרה"ג ר' יקותיאל זלמן זאב

ב"ר אברהם יונה זצ"ל

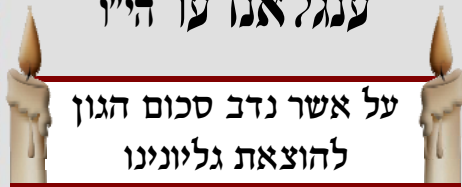
ולעי"נ האה"ח מרת גיטל ב"ר יצחק ע"ה

התודה והברכה

לידידינו הרבני הנכבד והנעלה

מוה"ר ישראל חיים

ענגלאנדער הי"ו

על אשר נדב סכום הגון
להוצאת גליונינו

לטובת נשמת

כ"ק רבינו הגה"ק מרן משה

בהגה"ק רבי חיים צבי זללה"ה

עלה בסערה השמימה כ"ו ניסן תשס"ו לפ"ק

סיפורי צדיקים, בביאור הפסוקים המלאים זיו וגוה מפיקים

גשמים בהג הסוכות

בפרוס עלינו ימי חג הסוכות אשר כאשר כל ישראל ישבו בסוכותיהם לקיים מ"ש בסוסת תשבו שבעת ימים, ואוכלים ושותים ושנים בסוכה, תשבו כען תדורו, אכן לפעמים כשהגשמים יורדין נבצר מאתנו לקיים המצוה כדבעי ועל כגון דא אמרו חז"ל (סוכה כח). גשמים סימן קללה בחג משל למה הדבר דומה לעבד שבא למזוג כוס לרבו ושפך לו קיתון על פניו, אמנם במדורינו זה ננסה לקבץ כמה סיפורי קודש על הצדיקים הקודמים אשר בכוחם קדושתם וצדקתם נשאר לישב בסוכתם על אף הגשם העז והי' הרבה קדושי עליון אשר בכוחם הגדול השפיעו ועצרו את הגשמים שלא יכנס לתוך הסוכה.

ופשוט הוא דאין בזה משום קיום מצוה ע"י נס, דהרי הנס אינו בחפצא של מצוה אלא מחץ לחפצה של מצוה ואינו דומה לשמן נס שבחנוכה - וגם לא יקשה דהוי סוכה תחת המים, ודומה לסוכה תחת האילן, דא"כ סוכה תחת העננים גם יפסל.

לתוך הסוכה, וכולם יצאו מן הסוכה, אבל הרה"ק לא רצה לצאת, וכך נשאר שם כשמכף רגלו ועד ראשו נטפו מים, וכשהביאו לו את המאכלים לקחו ספסל והניחו אותה על השולחן למעלה מן המאכלים כדי שלא יתמלא שם מים ויקלקל את המאכלים, ורק כאשר גמר את סעודתו יצא הרה"ק מסוכתו.

*

באחד מימי הסוכות והרה"ק ר' מאיר מפרעמישלאן זי"ע היה ישן בסוכתו והנה התחילו לרדת גשמים, אך הרה"ק מפרעמישלאן גמר אומר: מפני גשם לא אצא מהסוכה, והגשם גובר והולך וכבר הרטיבו את כל כלי המיטה, אך הוא בשלו לא אזז מסוכה, והנה הגשמים לא פסקו אלא אדרבה החלו לרדת בשטף ובכח גדול, עד שנתמלאה כל הסוכה במים והצדיק היה שוכב כולו במים, אבל ר' מאיר לא קם ולא זע ונשאר שוכב כך עד אור הבוקר, ואכן בהיות הבוקר קם ממיטתו ויהי כאשר פתח הצדיק את דלת סוכתו ראה למרבית הפליאה כי האדמה יבשה לפניו, ומטר לא נתן ארצה, ורק בסוכתו ירדו הגשמים, ואז גילו לו שהשטן בא לנסותו וכיון שעמד בנסיון יזכה לרוח הקודש.

*

פעם לפני חג הסוכות צוה הרה"ק משינאווא לנכדו הרה"ק מקאלאשיץ שיתפלל שלא ירדו גשמים בימי הסוכות, ויעש כן, והוסיף הרה"ק ר' איציקל מפשעווארסק

בימי הצדיק רבי גרשון קיטעווער זצ"ל היה גר בעירו אחד הגאונים המפורסמים מראשוני המתנגדים לכת החסידים, ור' חיים צאנזער שמו, פעם אחת ירדו גשמים בלילה ראשונה של חג הסוכות, והצטער הגאון ר' חיים על מצוות סוכה שלא יוכל לקיימה כהלכה, נכנס אדם אחד וסיפר לר' חיים, שבסוכתו של רבי גרשון קיטעווער אינם יורדים גשמים, שלח ר' חיים את בנו לראות אם אמת הדבר, הלך בנו ולאחר שעה קלה חזר וסיפר שאמנם אמת נכון הדבר, ר' גרשון יושב בסוכתו ואף טיפה של גשמים אין שם, ר' חיים לא נתפעל בכל זאת, אלא ישב עם בנו ושוחחו מתוך התול על הניסים והנפלאות המשונים שר' גרשון וחביריו עושים, שאינם לפי רוח התורה, למחרת בבוקר נפגשו ר' חיים ור' גרשון, אמר לו ר' גרשון וכי מותר לישב בסוכה ולדבר לשון הרע, אמר לו ר' חיים, מהיכן אתה יודע, הלא רק אני ובני בלבד ישבנו בשעת מעשה בסוכה, מן הצורך לומר שמלאך מן השמים סיפר לו זאת, וא"כ כיצד זה אפשר שמלאך יספר לשון הרע, אמר לו ר' גרשון, הרי אמרו חז"ל "כל העושה מצוה אחת קונה לו פרקליט אחד, וכל העושה עבירה אחת קונה לו קטיגור אחד", ואותו הקטיגור שנברא ע"י הלשון הרע, הוא הוא שסיפר לי זאת.

*

פעם אחת באחד מימי חג הסוכות כשישב הרה"ק רבי מרדכי מנאדבורנא זי"ע בסוכתו, ירדו פתאום גשמים

פעם אחת ירדו גשמים בעיר בראד כלילה ראשונה של חג הסוכות, והגאון רבי איציקל האמבורג'ער שהי' גר שם המתין עד חצות ולא פסק הגשם, והצטער הגאון מאוד על מצות סוכה שלא יוכל לקיימה כהלכה, בתוך כך שמע שבסוכותו של רבי גרשון קיטעווער ז"ל אינם יורדים גשמים, אמר למשמשו לקחת החלות והיין ללכת לסוכתו של רבי גרשון, כשבא לשם שאלו רבי גרשון: למה הטריח הרב א"ע לבוא אלי הלא גם כבודו יוכל לפעול בקבלה מעשית כמונו שלא ירדו הגשמים בסוכתו, כששמע רבי איציקל את דבריו צוה למשמשו לחזור הביתה באמרו: "בזה אין ברצוני להשתמש..."

*

סיפר הרה"ק רבי אליעזר מדאקוב זי"ע: העולם מספרים הרבה מופתים נפלאים מאת אבי הרה"ק מראפשיץ זי"ע, אבל אני ראיתי רק שלושה מופתים בעצמי, והנה אחד מהם: פעם כליל ראשון של חג הסוכות נפתחו ארובות השמים וירד גשם שוטף חזק מאוד כמה שעות רצופות בלי הפסק, לדאבון נפש היהודים שהשתוקקו לקיים מצות סוכה כתיקונה, ואין לאל ידם, כי בשום אופן לא הי' אפשר לאכול הסעודה בסוכה. אבי הק' הסתובב ופסע בבית הלוך ושוב בצער גדול, וידו אוחזת בידי, ומפעם לפעם הסתכלו בעד החלון וראינו שהגשם עדיין לא נעצר. כשנעשה השעה מאוחרת ביותר והגשם עודנו שוטף, אמר אבי הק' פתאום: הכינו הכל, הבה נלכה להסוכה לאכול סעודת יום טוב. כולנו השתממנו מדבריו הבלתי מובנים, אבל הלכנו אחריו בלי קושיות אבי הק' צעד לתוך הסעודה כרגיל, ובפנים הי' נגוב ולא הרגשנו טיפה, ואף הסכך הרטוב לא טפטף מים כרגיל אחר הגשם. אחר גמר הסעודה צוה אבי הק' להוציא הכל מן הסוכה, השלחנות הספסלים והכלים, וצוה שיצאו כל החסידים שאכלו אתנו ביחד, ובאחורונה לקח אותי בידו ויצא מן הסוכה. באותו רגע שהציג אבי הק' ז"ל כף רגלו חוץ לסוכה, תיכף ניתך ארצה כל הגשם שנתקבץ למעלה מן הסוכה, שנתעכב שם בשביל כבודו של אבי הק' כל זמן הייתה בתוך הסוכה. (הובא בס' דמשק אליעזר עמ' י"ח בשם אדמו"ר מכאבוב צוק"ל)

*

בנוסח אחר מסופר: שהרה"ק מראפשיץ זי"ע נטל אז את הכסא המיוחד שהי' מכין בסוכה לכבוד האושפיזין, והעמידו בסוכה, ואמר: עכשיו אני רוצה לראות אם ירד גשם", ומיד הפסיק הגשם מלרדת בסוכה.

זי"ע שאכן באותה שנה לא ירד גשם בכל ימות החג, אף שבמדינת פולין בעידן זה ירדו עפ"י רוב גשמים. (ייג אורות)

*

פעם אחת כשישב הרה"ק ר' שמואל אבא מזיכלין זי"ע בסעודת היום בסוכה ואמר דברי תורה, החלו גשמים לרדת בזעף ובשטף מים רבים, הרה"ק מזיכלין זי"ע לא הפסיק מתורתו, ונתלהב יותר ויותר בהתלהבות דקדושה באמירתו לגבוה עד שהסוכה נתמלאה כמעט כולה במים, לפתע קם הרה"ק מכסאו וצעק בקול: "מים רבים לא יוכלו לכבות את האהבה", ובאותו רגע נתפזרו העננים והגשם חלף הלך לו.

*

בס' תפארת בנים (סי' קלה סעי' ג' עמ' תי"ט) כי פע"א ירדו גשמים בחג הסוכות ואמרו שבסוכותו של הרה"ק ר' שלמה מזוועהל זי"ע לא יורד גשם, כשדיברו החסידים בניניהם מהמופת הזה, עבר שם הרה"ק ושמע שיחתם, אמר להם אין זה מופת הלא בהדיא כתיב "וסוכה תהיה לצל יומם.. למחסה ולמסתור מזרם וממטר" שבסוכה אסור ליכנס גשם.

*

הגאון מהו' יצחק הלוי הורוויץ ז"ל היה אבד"ק האמבורג, ומקודם זה היה בבראד על מקום אביו הר' יוקל סג"ל הורוויץ, והיה אז דיין הרב החסיד הקדוש ר' איציקל דראביטשער, והיה דיין תורה שיורשים היה להם שטר חוב על אחד ותבעוהו לדין, והלוה השיב שפרע, ופסק הגאון מו' יצחק הנ"ל שישבעו שבועת המשנה ויטלו, והדיין אמר לו שהמת הוא עומד לפנינו ומבקש מאתנו לקרוע השטר חוב שנפרע, להיות תיקון לנשמתו, ולא רצה הרב להאמין, אז גילה הדיין עיני הרב וירא את המת עומד לבקש על נפשו, ועכ"ז אמר הגאון הנ"ל שאינו משגיח על זה ואין משגיחין בכת קול כי לא בשמים היא, והשביעם שבועת המשנה וכתב פסק דין להיורשים, והקדוש הדיין ר' איציקל לא רצה לחתום על הפסק דין, והחלה בניניהם מריבה, ופעם אחת היה גשם גדול שוטף על הסוכה בחג הסוכות ולא היה יכול לקיים מצות הסעודה, וסיפרו לו כי איש ריבו הדיין המוכיח הנ"ל יושב עם חברייה שלו בסוכה באין גשם מפריע לתוכה, והלך בעצמו לתוך הסוכה וקיים שם סעודתו, אף שהיה נגמר בעיניו כי אך לבדו האמת והצדק, עם כל זה בדבר שהיה נוגע לכבוד שמים לא השגיח בכבודו, אף שמזה ימצא חשיבות לאיש ריבו במופת גדול. (רמתי' צופים)

סוכות בבארדיטשוב

**סיפורי קודש מימי חג הסוכות
בבית הרה"ק מבארדיטשוב זי"ע**

בליל הראשון של חג הסוכות היה ניעור כל הלילה, ועומד ומצפה מתי יאיר היום, שיוכל לקיים המצוה החדשה שהחיינו והגיעהו השם יתברך ליטול לולב ואתרוג, ובמוצאי יום טוב היה מצפה, מתי יוכל לקיים מצות תפילין, ובמוצאי יום הכיפורים, לא היה נח ולא שקט כי אם היה ניעור כל הלילה ולומד מסכת סוכה עד גמירא בעמידה ובהתלהבות גדול. וכאשר בא לידו חפץ של מצוה היה מנשקו בנשיקות גדולות ונאמנות: האתרוג והלולב והסוכה והמצות של מצוה וכיוצא הכל בלהבת שלהבת כשרף ממש. (עשר אורות)

☆

סיפר הרה"ק ר' יצחק מנעשכי זי"ע שהיה סמוך על שולחן הרה"ק מבארדיטשוב זי"ע ודרכו בקודש הי' שלא הי' מניח שום איש להיות בחדרו בשעת נטילת לולב, ובא אביו הרה"ק ר' מרדכי מנעשכי זי"ע בהקיץ להרה"ק מבארדיטשוב ואמר לו: הנה אבקש מכם שתלמדו את בני נטילת לולב, ומני אז והלאה נכנס הרה"ק ר' יצחק לחדר הרה"ק מבארדיטשוב בשעת נטילת לולב, וסיפר שפע"א כשבירך הרה"ק מבארדיטשוב על נטילת לולב

אם כי בכל ימות השנה הי' דרכי עבודתו של הרה"ק מבארדיטשוב זצ"ל בהתלהבות נוראה עד מאוד, בכל זאת בימי חג הסוכות בלטה במיוחד את עבודתו בקודש בקיום מצוות החג מתוך אש להבת שלהבת יי', ומתוך חביבות המצוות ממש לא נתן שינה לעיניו ותנומה לעפעפיו והי' יושב ומצפה לאור הבוקר שיוכל לקיים נטילת לולב.

ומסופר שבשנה אחרונה במוצאי יוה"כ התבטא ואמר למקורביו: תדעו שהיום מלאו ימי וצריך אני להפטר מן העולם כעת, אך יען כי מאוד צר לי לילך מן העולם כעת ששני מצות שהם סוכה ואתרוג באים לקראתינו והיאך יכולים לילך ממצות קדושות כאלה וע"כ התפללתי שיעכב זמן פטירתי עד עבור ימי הסוכות ושמע השי"ת לתפילתי ומילא שאלתי בזה, וכן הי' שבאסרו חג של סוכות נחלה וביום כ"ה תשרי גברו עליונים את התחתונים ועלה השמימה בשנת תק"ע לפ"ק.

על כן אמור אמרנו דבר בעתו מה טוב לקבץ כעמיר גורנה סיפורי קודש מהרה"ק מבארדיטשוב זי"ע על עבודתו בקודש בימי חג הסוכות.

יזיק עצמו בהזכוכית, אמנם כאשר בא הרה"ק מבארדיטשוב אל המגדל הוסג המגדל אחר ונכנס לתוך הכותל, והצדיק נכנס בשלום ויצא בשלום. (ספרן של צדיקים)

☆

הרה"ק מבארדיטשוב היה מהדר במצות הכנסת אורחים בסוכתו והשתדל לארח בה גם אנשים פשוטים והדיוטים, ופע"א אמר למקורביו: לעתיד לבוא כשישבו הצדיקים בסוכת עורו של לוי'תן ארצה גם אני להשתתף במסיבתם, וודאי ידחו אותי בטענה, וכי מי אתה, מה לו לאיש פשוט כמוהו להידחק במסיבת צדיקים, מעתה יהיה לי פתחון פה להשיב שגם בסוכתי הכנסתי אנשים פשוטי עם ולכן מגיע גם לי הזכות להיכנס במחיצת עורו של לוי'תן.

☆

מעשה וכבר הגיע זמן קצר לפני חג הסוכות ובבארדיטשוב אין אתרוג, ציוה הרה"ק ר' לוי יצחק מבארדיטשוב לילך לפרשת דרכים אולי יפגשו מי שהוא ואתרוג בידו, הלכו ופגשו ביהודי אחד הנוסע לביתו ואתרוג מהודר בידו אלא שביתו לא בעיר בארדיטשוב הוא אלא בעיר אחרת הרחוק משם, התחיל הצדיק להפציר בו שיחוג את חג הסוכות בארדיטשוב בשביל לזכות במצות אתרוג את כל הקהל הקודש, אך היהודי אינו מסכים, הוא רוצה לנסוע ליו"ט לביתו ואינו רוצה לבטל מבני ובני ביתו וממנו את השמחת יו"ט, הבטיח לו הצדיק עושר ובנים, אך הוא בשלו, עושר יש לו ב"ה וגם בנים, אמר לו הצדיק: אם תמלא את בקשתי הרינו מביטחך שתהיה עמי במחיצתי לעולם הבא, מששמע היהודי כך הסכים מיד

פתאום והנה איננו, ולאחר זמן מה ראוהו יוצא מבין המגדל לכותל, אשר לא היה באפשרי ליכנס שם אדם כי המקום היה צר מאוד, ואעפ"כ עמדו הלולב והאתרוג ביפיים, ולא נתקלקלו מלחץ זה הדחק שהי' שם, ופעם ראה שמגדל ההתלהבות והדביקות רץ עם האתרוג והלולב לתוך המגדל שהיו בו מחיצות של זכוכית, ונתבהל מאוד הרה"ק מנעשכי כי ירא מאוד שלא

נפל לארץ ונשברה פטמתו. נפסל האתרוג, השמש כמעט שנתעלף מרוב צער, מה לעשות, מה לעשות? לא די שיתגלה קלונו שרצה לברך על האתרוג קודם הצדיק, אלא שעוד פסל את האתרוג לגמרי. ר' לוי יצחק יהיה שרוי בלא אתרוגו והוא, השמש, גרם לכך! ואין עצה ואין תבונה. מההכרח יהיה לספר הדבר כמו שהוא להצדיק, ויהיה מה שיהיה.

יושב לו השמש מיצר ודואג על האסון הגדול, עד שבא הצדיק ליטול את האתרוג ולברך עליו. סח לו השמש בדמעות שליש כל אותו המאורע. סח וחשב שבוודאי יעשהו הצדיק "גל של עצמות" על "מעשה שלא יעשה" זה. ומה השתומם השמש לראות שהצדיק לא רגז ולא כעס כלל וכלל, אאל נטל בשתי ידיו את האתרוג, ובהתלהבות גדולה כדרכו בקודש התחיל להמליץ לפני הקב"ה רבש"ע, ראה נא כמה חביבות הן הממצות על ישראל עד שבשביל זריזות קיום מצות אתרוג העמיד יהודי פשוט כהשמש שלי את עצמו בסכנה לפסול את האתרוג, ובלבד שיוכל להיות מ"הזריזין מקדימין למצות".

★

הרה"ק ר' לוי יצחק זצלה"ה מבארדיטשוב בימי חורפו אירע לו שבא קודם יום הקדוש להעיר אשר דר שם הגאון בעל ישועות יעקב, ונתאכסן אצל חותנו כי הי' מעשירי ונכבדי העיר הלז, וכאשר הכיר בעל האכסניא כי הרב ר' לוי יצחק הוא בר אוריין ואיש נכבד הציע לפני נשיאי העדה לכבד את הרב ר' לוי יצחק בתפלת כל נדרי, ושלחו את המשמש אליו שיודיעו, אבל המשמש מצא אותו יושב בין חבורת ריעים וידידים ושותה עמם מי דבש, וחזר המשמש והשיב להקהל כי לפי דעתו לא יוכל הרב ר' לוי יצחק להתפלל לפני התיבה יען כי היא מבושם ובדיחא דעתני, וחזרו הקהל ושלחו אחריו כי עכ"פ יבוא תיכף לבהכנ"ס כי הגיע עת להתפלל, וכאשר בא הרב הק' ר' לוי יצחק הלך תיכף לפני התיבה ברעש והתחיל לומר כל נדרי עד גמריא ואח"כ זמר אדון עולם, ולקח מס' יומא ולמד מדף א', ואמר הגאון בעל ישועות יעקב כי עמד אצלו בעת שלמד ג' דפין הראשונים, וראה כי הוא לומד בעיון כדרך החריפים, והגאון בעל ישועות יעקב לן בביתו וכאשר בא בבוקר לבהכנ"ס ראה כי הרב ר' לוי יצחק עושה סיום על מס' יומא והי' לפלא בעיניו, ואח"כ התחיל להתפלל לפני התיבה מאדון עולם ותפלת שחרית וקה"ת וכל התפלות. ובמוצאי יוה"ק הלך לאכסניא הוא בית הגביר הנ"ל ושם הכינו לכבודו שלחן ערוך עם כל מאכלים ומשקות טובים אבל היא אמר למשמשו שיביא לו הקווקעניש שלו לתמוך לבו, והאנשים חשבו כי כוננו בטח על איזה מגדנות שיש לו באמתחתו, אבל מה נתפלאו בראותם כי המשמש הביא לו גמרא מס' סוכה והתחיל ללמוד מס' סוכה ולמד כל הלילה וכל יום המחרת, כי הגאון הק' ר' לוי יצחק זצלה"ה היה מתענה זיה"פ שני ימים משום ספיא דיומא, ואז אמר הגאון בעל ישועות יעקב כי לכל החסידים אית להו פירכא לבר מהרב ר' לוי יצחק זצלה"ה.

לבקשת הצדיק ונשאר בבארדיטשוב לימי הסוכות, שמח הצדיק שמח כל הקהל ואף היהודי שמת.

לעת ערב יצאה מאת הצדיק פקודה חשאית לכל בני בארדיטשוב שלא יתנו לאותו היהודי לישב בסוכה, אין איש יודע על שום מה, אבל גזירת הצדיק חזקה עליהם, משהגיע ליל יו"ט ראשון של חג, ואותו יהודי בא מבית הכנסת להאכסניא שלו, מצא בחדרו ששכר לו בבית האכסניא יין לקידוש ושולחן ערוך לכבוד יו"ט, תמה האורח: כלום אין לבעל האכסניא סוכה, יצא אל החצר ומצא שם סוכה ערוכה כהלכתה והבעל הבית עם כל בני הבית מסובים שם אל השולחן, רצה האורח ליכנס גם הוא אל הסוכה, ולא הניחוהו, הלך אל השכנים שברחוב והפציר בהם לתת גם לו לישב בסוכה ולא נענה, עד שנתגלה לו הדבר שגזירת הצדיק היא זו, מיד רץ בבהלה רבה אל הצדיק ושאל: מה פשעי ומה חטאתי, אמר לו הצדיק אם תמחל לי אותה הבטחה שהבטחתך בדבר העולם הבא אצוה תיכף שניחוח לישב בסוכה, נדהם האורח משתאה ומחריש, מה לעשות, מצד האחד יש לו הבטחת הצדיק להיות "עמו במחיצתו" בעולם הבא, ומן הצד השני מצות לישב בסוכה, לבסוף החליט שימחול להצדיק את ההבטחה ובלבד שישב בסוכה, וכי אפשר שכל ישראל ישבו בסוכה והוא יאכל בבית כגוי, מחל לו היהודי להצדיק את הבטחתו, ונתן לו תקיעת כף על מחילתו, והלך לישב בסוכה, כשעבר החג שלח הצדיק לקרוא לאותו יהודי ואמר לו: עכשיו אני מחזיר לך את הבטחתי, שלא רציתי שתזכה בעולם הבא מן ההפקר בדרך מסחר, רציתי שתזכה בכך במעשיך, לפיכך גלגלתי את הדברים להביאך לידי נסיון במצות סוכה, עכשיו שעמדת בנסיון והיתה לך מסירות נפש בשביל לקיים מצות סוכה, עכשיו מגיע לך באמת שתהא עמי במחיצתי לעוה"ב.

★

שוב היה מעשה שהיה דוחק גדול באתרוגים ובקושי השיגו רק אתרוג אחד לכל עיר בארדיטשוב והאתרוג היה מונח בבית הרה"ק ר' לוי יצחק מבארדיטשוב ז"ע וכל אנשי העיר היו צריכים לבוא לבית הצדיק ולברך שם על האתרוג, ושמש קבוע היה לו להצדיק הרה"ק אותו שמש בדעתו שתיכף אחר ברכתו של הצדיק בוודאי יברכו על האתרוג החסידים ואנשי מעשה ואריהם מסתמא הגבירים והנגידים והבעלי בתים חשובים, ועד שייגע האתרוג לו להשמש כבר יהיה סמוך לערב והתחיל היצר הרע לנקר במוחו למה אגרע כלום אינני כמותו? וכי בשביל שיוכתי לשמש את הצדק הפסדתי? והחליט שבבוקר השכם, כשהצדיק יתעסק עדיין בטבילת מקוה בכוונות וביחודים, יטול הוא בחשאי את האתרוג ויברך עליו, וכך הוה. כשהאיר השחר ביו"ט הראשון של חג והצדיק הלך לטבול במקוה, נטל השמש בצנעה את האתרוג, ככוונה לברך עליו, אך מעשה שטן הצליח וקרה אסון גדול, מתוך יראה ופחד שמו ירגיש מי שהוא במעשיו רעדו ידיו של השמש, האתרוג

וועד אירגון שמחות בר מצוות לאנ"ש

שע"י קהל יטב לב ד'סאטמאר בנשיאות כ"ק מרן רבינו הגה"ק שליט"א
קרית יואל - בני ברק

אל ציבור אנשי שלומינו קהל עדתינו שיהיו

תלי"ת חבלים נפלה לנו בנעימים לבוא בעזרת רבים מאנ"ש
בעריכת וארגון שמחות בר מצוה ברוב פאר והדר ובמחיר הטהור לכל נפש

ובכדי שנוכל גם להבא להמשיך במשא הקודש
הננו להביא בזה לידיעת הציבור כמה תקנות חשובות לתועלת הענין

א. בהיות שמטרתנו לצמצם הוצאות הבר מצוה, לכן אין לערוך ברים,
קוקטיילים, מוס, עוגות שלמים וכדו'. וכן לא להביא צלם וכלי זמר.

ב. אנו עורכים הבר מצוות רק באולם המפואר "שמח תשמח" שע"י
מוסדותינו, ורק לשולחן מתוק, ורק במסגרת התפריט שנקבע על
ידינו.

ג. אנו מתחייבים לספק את המאכלים משעה 8.00

ד. הזמנת בר מצוה צריך להיות עד שבועיים לפני השמחה ולא יאוחר.

ה. אופן התשלום: 1400 ₪ עד יום הבר מצוה על כל 100 מנות, והשאר
עד למחרת הבר מצוה.

ויהי נועם ה' עלינו שנוכח לפאר שמחות בית ישראל עדי נוכח לשמחת עולם על ראשינו

בביאת גוא"צ ומלכינו בראשינו בב"א

בכבוד רב
הוועד

סיפורי צדיקים, שבעתיים מזוהרים בעניני האושפיזין קדישין

אושפיזין עילאין

אושפיזא דאברהם

הרה"ק משינאווא היה רגיל לספר מעשה זה: באחד הכפרים היה דר איש עני האיש היה פשוט מאוד אבל ירא שמים, וקרה שבערב סוכות הוצרך לסכך על הסוכה, ולרש אין כל במה לקנות סכך, והלכו הוא ואשתו אל היער לתלוש בעצמם ענפי אילנות לסכך, וכשהתחילו לנטות צללי ערב וחששו לכל יחללו יו"ט תלשו את הענפים בפיהם ובשפתיהם, ונעשה מזה רעש גדול בשמים ממעל שאברהם אבינו בעל האושפיזין ילך אל סוכתו של העני ויראה את פניו, ויהי בליל התקדש החג ראה העני והנה איש אחד עומד בסוכתו, חשב שבוודאי זהו עני שרוצה לאכול סעודת יו"ט, ויאמר לו: הנה אנוכי בעצמי איש עני ואין כל מאומה אצלי, אבל איצחק ללכת אל הגביר השוכן מול ביתי ובוודאי תשיג שם לאכול לשובע, והאיש השיב לו: לא באתי לאכול מלחמך, ולא לקחת מאתך מאומה, אנוכי אברהם אביך, ובאתי לסוכתך שתראה את פני בשכר מצות סוכה שקיימת במסירות נפש וביסורים, ותיכף נעלם האיש ואיננו.

☆☆☆

בספר אוהל נפתלי מובא שסיפר הרה"ח ר' חיים משה ז"ל גיסו של הרה"ק ר' שלום מקאמינקא זי"ע שפע"א כשהיה גיסו הרה"ק ר' שלום בחג הסוכות אצל רבו הק' מראפשיץ זי"ע נחלה מאוד ור' חיים משה הנ"ל היה עומד למעלה מראשותיו ולא היה יכול למוש ממיטתו מפני שהיה חולה מסוכן, וכמו"כ לא הלך להתפלל בבית מדרשו של הרה"ק מראפשיץ זי"ע עד שב"ק פר' לך שאז נשתפר מצבו קצת אזי הלך ר' חיים משה לשולחנו הטהור של הרה"ק מראפשיץ, ושמע שהרה"ק מראפשיץ זי"ע פירש הפסוק לך לך מארצך וכו' ואברכך ואגדלה שמך, ורש"י מפרש ואברכך בממון, והקשה הרה"ק הלא הציווי של לך לך מארצך היה מהעשרה נסיונות שהקב"ה ניסה את אברהם, ולכאורה מה הנסיון כאן הלא אפילו איש יהודי פשוט אם היה הקב"ה מצווה שילך אל ארץ נכריה ומבטיחו כבוד ועשירות בוודאי היה כל אחד הולך מרצונו הטוב, וכ"ש אברהם אבינו, רק הענין הוא שאע"פ שהקב"ה הבטיח לאברהם אבינו כל טוב עכ"ז לא הלך אלא כדי לעשות רצון ה' וזה היה הנסיון אם ילך מחמת עשירות וכבוד או לשם שמים.

כשחזר ר' חיים משה לגיסו הרה"ק מקאמינקא שהיה שוכב על מיטת חליו ואמר לו את הדבר תורה ששמע מהרה"ק מראפשיץ זי"ע, ויהי כשמוע הרה"ק מקאמינקא זאת כפץ ממיטתו וצעק בקול מר: **אוי וויי! אוי וויי! דעם דבר תורה האט דער רבי נישט געזאגט פון דער וועלט נאר פונעם עולם העליון, ווייל ס'איז נישט מעגליך פאר א מענטש פון דעם עולם משיג צו זיין אזא זאך** ואכן עוד בשנה זו נסתלק הרה"ק מראפשיץ זי"ע.

שנים רבות לאחר מכן כשהיה הרה"ח ר' חיים משה ז"ל על שב"ק אצל הרה"ק ר' אייזיקל מזידיטשוב זי"ע ושאלו הרה"ק אם הוא יודע איזה דבר תורה מהרה"ק מראפשיץ זי"ע, אז אמר לו ר' חיים משה את הדבר תורה הנ"ל, כששמע הרה"ק מזידיטשוב זי"ע את הד"ת הסתובב בחדרו אנה ואנה בדביקות עצומה ואמר: **"מסתמא האט דער ראפשיצער רב געזאגט די תורה בסוף ימיו"**, וידוע הוא שצדיקים אמרו על הרה"ק מראפשיץ ששנה לפני פטירתו לא היה בזה העולם.

☆☆☆

אל הגאון הגדול ר' חיים עוזר גראדזינסקי זצ"ל בא פע"א אורח אחד על חג הסוכות הגאון הנ"ל כבר היה אז חולה ומאוד חלש ולא היה יכול לאכול בתוך הסוכה, ולכן אמר להאורח שירד לבדו לתוך סוכתו ושם יביאו לפניו לאכול, ואמר לו שהוא אינו יכול לאכול עמו יחד בתוך הסוכה מפני מצב בריאותו וחולה פטור מן הסוכה, כשישב לו האורח לבדו בתוך הסוכה ראה לפתע את הגאון שהוא בא אל הסוכה, שאלו האורח מפני מה הטריח כבודו את עצמו לבא לאכול עמי, השיב לו הגאון שלאחר מכן חשב שאכן שלגבי דין חולה פטור הוא מן הסוכה אבל ממצות הכנסת אורחים אין הוא פטור אע"פ שהוא חולה, שהלא אברהם אבינו היה חולה שיום שלישי למילתו היה אז ועכ"ז הטריח את עצמו לקיים מצות הכנסת אורחים, וא"כ איך אוכל לשבת בבית ולעזוב את האורח לבדו בחוץ.

☆☆☆

סיפר הרה"ק ר' יחזקאל מקאזמיר שכשהיה אברך נסע לרבו הק' החוזה מלובלין זי"ע לחג הסוכות ובשולחנו הטהור של הרה"ק מלובלין ישבו שם אנשים חשובים ומכובדים והוא עמד אז ליד התנור, ולפתע הבחינו שנעלם איזה כלי מהשולחן וחיפשו אותו ולא מצאו, והמשמשים הבחינו שהוא עומד ליד התנור ושמע

במקום שאין שם אורחים, ויהי בשמעו זאת נשא עיניו למרום, בכה וביקש מהשי"ת שיחזור הדבר כמקדם שימצא חן בעיני אנשים.

☆☆☆

בעת היות הרה"ק ר' אלעזר ניסן ט"ב זי"ע כבן שמונה שנים בלילה הראשונה של חג הסוכות, ואביו וגם גיסו הרה"ק בעל ארי' דבי עילאי זי"ע אשר היה בעת ההוא סמוך על שולחן חותנו ישבו בהסוכה אצל השולחן, והילד הנ"ל התנמנם מעט על השולחן כדרך הילדים, וכאשר הקיץ מתנומתו ופתח את עיניו ראה על האדרת שהיה תלוי בהסוכה לנוי סוכה שהיה כתוב באותיות גדולות מזהובות כעין של אש תיבות "מגן אברהם", ותיכף שאל מי כתב כאן תיבות "מגן אברהם", וגיסו הרה"ק הנ"ל שאלו איה כתוב מגן אברהם, והשיבו הכי לא תראה את אשר כתב כאן, והראה לו באצבע התיבות הנ"ל, ואביו הקדוש היש"מ היה יושב ודומם.

☆☆☆

הרה"ק בעל מאור ושמש זי"ע בעת שהיה מסתופף בצל הרה"ק פ"א הר"ר אלימלך מליזענסק זי"ע ביקש פעם מרבו שהוא רוצה לשמש אותו לילה אחת כדי לראות את סדר עבודתו הק' ורבו נתן לו רשות על זה, ויהי בחצי הלילה ביקש הרה"ק מליזענסק ממנו להביא לו טיי, וכשנכנס הבעל מאור ושמש עם הכוס טיי לרבו, נבהל ונשתומם בראותו שאיזה איש זקן עם הדרת פנים יושב אצלו, ומרוב פחד נפל הכוס מידו ונשפך ארצה, כשנתעורר מעלפנו התחבא עצמו מפני הפחד שגבר עליו, אחר כך קראו הר"ר אלימלך ושאלו למה לא הביא לשתות, השיב שראה איש אחד היושב בהחדר, והבין שהוא בא מגבהי מרומים, ומרוב פחד נפל הכוס מידו, שאל לו הרה"ק הר"ר אלימלך: האם התבוננת בפני הזקן שהיה כאן, ענה לו המאור ושמש: שמפני פחד ואימה לא היה יכול להביט בו כלל, נענה הרה"ק הר"ר אלימלך ואמר בזה"ל: **"וויי דאס קינד וואס קען נישט קוקן דעם טאטן אין פנים אריין"** הלא זה ה' אברהם אבינו.

☆☆☆

פע"א בליל א' של סוכות אמר הרה"ק ר' יצחק מווארקא זי"ע כי היום הוא האושפיזין שלו, החסידים תמחו מאוד שהרי שמו היה יצחק ואיזה שייכות יש לו לאושפיזין של אברהם אבינו ע"ה, אבל הוא בעצמו הסביר להם: "צר הקב"ה קלסתר פניו של יצחק דומה לאברהם", והרה"ק בעל ישמח ישראל מאלכסנדר אמר פע"א ביום ההילולא של הרה"ק מווארקא זי"ע בזה"ל: הרבי הזקן מווארקא שהיה בבחינת אברהם אבינו ע"ה שכל החסד מתגלגלין על ידו, עלה למרום.

☆☆☆

הרה"ק מקאזמיר שהם מתלחשים ביניהם שבוודאי הוא הוא הגנב, מפני שאלו שישבו בהשולחן לא היה מי לחשוד, וחשבו שמיד אחרי שהחזוה יגמור לערוך את שולחנו הטהור יקחו אותו ויכופוהו להחזיר את הגזילה, והוא עמד שם בקרן זוית בפחד ואימה כי לא ידע מה יעשו לו, לפתע נענה הרה"ק מלובלין ואמר בזה"ל: **"ווער עס וויל קענען אברהם אבינו, שטייט דארט אַ אינגערמאן נעבן די אויוון און ער האט די צורה פון אברהם אבינו"** ותיכף הלכו כולם להסתכל על צורתו הק' וכך ניצל מידי החשד.

☆☆☆

סיפר הרה"ק ר' יצחק אייזיק מקאמארנא זי"ע שפע"א היה רבו הרה"ק מזידיטשוב זי"ע חולה מאוד בהיותו בלובלין על המועדים והתאכסן בחצר הקודש של רבו מלובלין, ובחג הסוכות הפציר שיעלוהו על העליה אל הסוכה קטנה של הרבי מלובלין לאכול שם כזית ומשמשו הלך להביא לו מעט מרק לסוכה ובבוא המשמש עם המרק מצא כי זקן אחד הבלתי ניכר לו יושב אצל הרה"ק מזידיטשוב זי"ע ותהי לפלא בעיני ר' יעקב המשמש ונתן לו שלום ואחרי זמן מה נעלם ממנו, והגיד לו אח"כ הרה"ק מזידיטשוב כי הוא היה אברהם אבינו ע"ה והדבר ידוע.

☆☆☆

הרה"ק ר' פנחס מקאריץ זי"ע נמלך פעם בלבו שלא טוב הדבר שאנשים רבים באים אליו עם בקשותיהם להפקד בדבר ישועה ורחמים, מפני שזה מבטל אותו מעבודת הבורא, ולכן ביקש מאת השי"ת שיהא שנאויו על האנשים וממילא לא יבואו אליו ולא יהיה לו התקשרות עם שום איש, וכן היה והתבודד בינו לבין קונו וחי חיי צער ולא היה נמצא בחברת אנשים בלתי בשעת התפילה להתפלל עם הציבור. ויהי היום לפני חג הסוכות הוכרח לעשות סוכתו ע"י גוי כי היהודים לא רצו לעזור לו מפני שהיה שנוא להם, והגוי לא היה בידו כלי האומנות הדרושים לכך והלך לשאול מהשכנים גרזן וכדו' ומחמת שהיה שנוא בעיני כולם לא רצו להשאילו ובקושי גדול השיגם.

בליל ראשון של חג כאשר גמר הרב את תפילתו בבית הכנסת, קרא אליו כמה אורחים לסעוד אצלו ביום טוב ולא היה אפילו אחד שייסכים לסור אל ביתו מפני ששנאו אותו והוכרח ללכת לסוכתו בלי שום אורח, בבואו לסוכה והתחיל להזמין את האושפיזין "ליעול אברהם" וראה שאברהם אבינו ע"ה עומד מבחוץ ואינו רוצה להכנס, ושאל אותו הרה"ק ר' פנחס מקאריץ: מה פשעי ומה חטאתי, והשיב לו אברהם אבינו: אין דרכי להיכנס

הרה"ק מצאנו ז"ע זאת התחיל להתרגז ולצעוק בקול רעש גדול: **"ממון איז דמים, מען וועט דארפן באצאלן עד פרוטה אחרונה"**, אמנם אח"כ קרא אצלו את הקדויו"ט ז"ע והיה מפיס אותו בדברים רכים: **"ליפאלע מיין ליפאלע, מיר האבן ליב ערליכע אידן ערליכע אידן"** והושיבו על כסא האושפיזין, ורבים ראו בזה כעין סמיכה שהסמיק את הקדויו"ט לרבי ומנהיג, וסיפר רבינו ז"ל שאביו הקדושת יו"ט ה"י אומר שכשמרן הדברי חיים הושיבו לשם פיוס על כסא האושפיזין התבייש יותר ממה שהציק לו מקודם הגערה של מרן הד"ח ז"ל (בל"ק: איך האב זיך מער געשמט מיטן פיוס ווי מיט די הקפדה).

☆☆☆

סיפר הגה"ח ר' בן ציון מאסטרואווע אשר פע"א ביו"ט שני דחג הסוכות בעת שישב הרה"ק ר' מיכל מזלאטשוב ז"ע בסוכתו אמר בזה"ל: **הכינו כסא בשביל יצחק אבינו ע"ה שבא**, אח"כ אמר בזה"ל: ברוך הבא יצחק אבינו אנו נגיד תורה בשבילכם, על הפסוק **"וכל הבארות אשר חפרו עבדי אביו וכו' סתמום פלשתים וימלאום עפר, דהנה מדה הראשונה של איש יהודי הוא לא להטעות את עצמו ולא לעשות משום שאחר עושה ג"כ כזה (ובלשונו אמר: "נישט קיין גענארעכטן און נישט קיין נאך טוהענדיג")**.

והנה ידוע אשר מידת אברהם אבינו ע"ה היתה ענוה וכמאמה"כ **"ואנוכי עפר ואפר"**, ואז רצו לעשות כמותו וז"ש **"וימלאום עפר, היינו שהו הרבה אנשים עם מידת עפר ואפר כעין מידת אברהם אבינו ע"ה (ובל"א: "עס איז געווארן אסאך עפר ואפר לערן")**, ועל זה נאמר וישב יצחק ויחפור את בארות המים וכו', היינו להגיע למדה זאת באמת, ולא לעשות מצד שכן עושה אחר בגדר מצות אנשים מלומדה. וסיים הגה"ח ר' בן ציון הנ"ל אשר הרה"ק מזלאטשוב ז"ע תיאר גם את תמונתו של יצחק אבינו ע"ה שהוא בעל קומה גבוה ורזה.

אושפיזא דיעקב

רבינו ז"ל היה לו ענינים גבוהים בענין האושפיזין והרבה פעמים היה אומר לאנשים שיעמדו משקה לכבוד האושפיזין אע"פ שלא היה שמם כשם בעל האושפיזא, ופע"א אמר להרב ר' אורי ברייער ז"ל באושפיזא דיעקב שיעמיד משקה לכבוד האושפיזא דהלא מה שאיר"ע ליעקב אירע ליוסף וא"כ שמך אורי (איר"ע) הוא כשם בעל האושפיזא ובסוד קדושים מי יעמוד.

☆☆☆

המנהג היה אצל הרה"ק ר' חיים מאיר יחיאל ממוגלניצא ז"ע שהחסידיים אשר שמותיים כשמות

סיפר הרה"ק ר' איציקל מסטיטשין ז"ע (בנו הצעיר של הרה"ק ר' משה מראזוואדאב ז"ע) שהרה"ק בעל אור לשמים מאפטא אמר פעם בליל א' דסוכות ביום האושפיזא של אברהם אבינו: **"מיר שעמען זיך נישט אריינצוגיין אין די סוכה מיט אונזער אהבת ישראל קעגן אברהם אבינו ע"ה, ואמר על זה הרה"ק מצאנו להרה"ק ר' משה מראזוואדאב ז"ע: "דער אמת איז אז לויט די השגה פון ר' מאיר'לן אין אברהם אבינו האט ער זיך טאקע נישט וואס צו שעמען, אבער טאקע אברהם אבינו לאו כל מוחא סביל דא צו פארשטיין זיין גרויסקייט"**.

☆☆☆

הרה"ק ר' יצחק אייזיק מקאמארנא ז"ע היה נוהג בכל ליל א' דסוכות יום האושפיזין של אברהם אבינו ע"ה להתפלל על כל העקרונות שיפקדו בשנה זו כמו שנקד בעל האושפיזא אברהם אבינו ושרה, ומסופר שהרבה עקרות שבאו להזכיר את עצמם לפניו נפקדו מכת אותו התפילות שהתפלל בליל א' דסוכות.

אושפיזא דיצחק

אצל הרה"ק מצאנו ז"ע היו מכינים כסא מיוחד בסוכה עבור האושפיזא והיה מזהיר לנהוג כבוד ולא להידחקי שם אמנם מחמת הלחץ זה הדחק נפלו ונדחפו גם שם, חוץ מליל ב' אושפיזא דפחד יצחק שאז נפלו אימה יתירה ולא הרהיבו לגשת אל מקום הכסא כי בגודל קדושתו המשיך על כל הנוכחים להרגיש במידת האושפיזא קדישא.

☆☆☆

הרה"ק בעל דברי חיים מצאנו ז"ע כאשר היה עורך שולחנו הטהור בליל שני של חג הסוכות שאז הוא האושפיזין של יצחק אבינו ע"ה היה רגיל להתרגז בכל פעם ותמיד היה מוצא איזה דבר וסיבה על מה להתרגז, על כן בכדי למנוע זאת, ה"י מקפידים אז לסדר את השולחן ואת כל הענינים על צד היותר טוב ומעולה שלא ימצא שום דבר להתרגז.

פע"א כאשר סדרו הכל על מכונו וטרם נכנס הדברי חיים ז"ע לערוך את שולחנו לפני ה', ובא בנו הרה"ק ר' ברוך מגארליץ ז"ע והבחין וראה שאכן הכל ערוך ומסודר על צד היותר טוב ושוב לא ימצא על מה שיתרגז, והוא ידע שיש לו ענין בזה שהוא אושפיזא דיצחק כנגד מידת גבורה, וכאשר נכנס מרן הד"ח ז"ע ורצה לקדש על היין דחף הרה"ק מגארליץ את הקדושת יו"ט ז"ע שהיה ג"כ שם ועמד מאחורי הד"ח ז"ע וע"י הדחיפה נדחפה גם ידו של הרה"ק מצאנו ונשפך היין מן הכוס וירדו טיפי היין על מעיל הבעקטיטשע החדשה של הד"ח ז"ע, וכראות

מזיטאמיר זי"ע, כשהגיע לשם שמח ר' אהרן מאוד לקראתו ואמר לו עם מה אני יכול לכבד אתכם, הכה ואספר לכם סיפור מהבעש"ט הק' ובוזה אכבד אתכם, לפני כן הקדים שהוא רגיל לספר רק סיפורים שקיבל מרבו הק' מבארדיטשוב זי"ע ששמעם מרבו המגיד הרבי ר' בער, שהוא ראה אותם בעצמו אצל הבעש"ט.

והרה"ק ר' אהרן התחיל בסיפורו: להחברייא קדישא תלמידי הבעש"ט הק' היה להם סימן על צורתו הק' של הבעש"ט לידע אם היה אצלו אחד מהשבעה רועים או כל השבעה רועים, פע"א ישב הבעש"ט הק' בסעודת ראש חודש ועל צורתו הק' הכירו שכעת יש לו גילוי עם אחד מהשבעה רועים, לאחר הסעודה שאלו תלמידיו מי מהשבעה רועים היה אצלו, והשיב להם: שבכרכת המוציא בראש חודש יש לו בדרך כלל כוונה מיוחדת שאותה הוא מכוון בעת האכילה, ועכשיו נתחדש לו איזה חידוש בהכוונה הלזו, וממש פלא הוא שילוד אשה יכול להשיג כוונות כאלו, ונתגלה אליו משה רעיא מהימנא ואמר לו: יישר כח שזכית לכוון להכוונות שכונתי בעת שהייתי עומד ומשמש בהסעודה אשר הכינתי לחותני יתרו כשבא אל המדבר.

☆☆☆

רבינו ז"ל מביא בדברי יואל על המועדים וז"ל: וכמו ששמעתי מזקנים שהיו באותו מעמד אצל ק"ז זל"ה הישמח משה שאמר פעם א' בשמחת תורה בהקפה הרביעית "ברוך הבא משה רבינו, אתה עד בדבר של חסרתי מלקיים מתורתך כלום ואפילו כקוצו של יו"ד, ומדוע ביישוני מן השמים שהייתי מצפה ומחכה כל כך על הגאולה ולא נענית". וידוע שמשום הכי מזמרין אצלנו "ישמח משה" בהקפה ד' ביום שמח"ת.

☆☆☆

סיפר הרב החסיד ר' חנני' יו"ט ליפא שווארץ ז"ל שפע"א בימי בחרותו ביום האושפיזא דמשה כיבדו רבינו לזמר "שיר המעלות" באמרו שהיום הוא האושפיזין שלו, ואמר לרבינו: הרי אין שמי משה, והשיב לו רבינו אעפ"כ הלא יש לך אח בשם משה, ואחרי יו"ט היה צריך להתייצב בצבא ואז היה מאוד קשה להינצל מהם, והרבה היו לוקחים פאספורט של אחיהם וכדו' וכך כשראו שהוא כבר לא צעירים אז פטרוהו לשלום, אבל כאן היו חוששים לעשות כדבר הזה כיון שאחיו ר' משה שווארץ ז"ל היה מבוגר ממנו בעשרים שנה ומיד היו יכולים להכיר שזה לא נכון, אך מ"מ החליט ליכנס לרבינו ז"ל ולשאל את פיו, רבינו אמר לו שיעשה ג"כ כמו כולם וה' יעזור. ויהי בהגיעו לשם מצא את הרב מפאיע ז"ל וכשנתודע לו מכל מה שרוצה לעשות אמר לו היזהר

האושפיזין היו מעמידים יין על שולחנו ביום של אושפיזו, פע"א היה שם רב אחד בשם יעקב יצחק ולא העמיד יין באושפיזא של יצחק כי היה דחוק במעות, כעס הצדיק עליו והוכיח לו על כך, למחרת באושפיזא של יעקב הזדרז הרב והעמיד יין, והצדיק צעק עליו שוב באמרו: איך מלאך לחשוב שאתה אושפיזא, וכי אתה אושפיזא, ואני איננו אושפיזא, וכנהנה וכנהנה דיבר אתו קשות, אחר החג נסע הרב לביתו, ונחלה בחולי אנוש והיה בסכנה גדולה אך לבסוף נתרפא בחסדי ה', כשהבריא נסע להרה"ק ממוגלניצא והצדיק אמר לו: עתה תדע על מה ציערתי אותך כל כך בחג הסוכות, מפני שראיתי בשמים קטרוג גדול ודינים קשים שורים עליך ואתה זקוק לרחמים, ובהסבל שסבלת עי"ז המתקתי הדינים מעליך ויצאת ידי חובתך ביסורים בלבד.

אושפיזא דמשה

בסידורי אשכנז מובא להקדים את האושפיזא דיוסף לפני אושפיזא דמשה וסיפר רביה"ק זי"ע שהרה"ק ר' יצחק אייזיק מקאמארנא זי"ע היה נוהג כן להזמין את האושפיזא דיוסף ביום הרביעי, והרה"ק ר' יצחק אייזיק מזידיטשוב זי"ע היה נוהג כפי המקובל מהאריז"ל.

פע"א שלח הרה"ק מקאמארנא את בנו אל הרה"ק ר' יצחק אייזיק מזידיטשוב זי"ע כדי להוכיח בראיות והוכחות שהצדק עמו, ענה הרה"ק מזידיטשוב ואמר לו: מתפלא אני על אביך שיאמר כן, הלא בעינינו ראינו בחג הסוכות העבר, שנכנס אלינו לסוכה משה רבינו ע"ה קודם ליוסף, והוסיף רביה"ק על זה שהכל הוא לפי בחינת הצדיק והאושפיזין הק' באים לפי הסדר שמזמינים אותם, וממילא ראה הרה"ק מזידיטשוב תחילה את משה רבינו והרה"ק מקאמארנא ראה מקודם את יוסף הצדיק.

סיפר הרה"ח ר' ישעיה שו"ב בהאדעסא שהוא הכיר זקן אחד שבימי ילדותו היה מתגורר בעיר בריוואט שבארץ רוסיא ושם היה גר הרה"ק ר' ישראל נכד הבעש"ט הק' שהיה נקרא "דער טויטער" (מפני שכשהיה ילד קטן מת ואמו העמיד אותו על ציון זקינו הבעש"ט וחזר לחיותו כמקדם), דרכו היה להתפלל שחרית עד שתי שעות בתוך הלילה ומנחה התפלל לפני חצות הלילה וכך ה' נוהג אפי' בשבת והזקן ההוא היה מקורב מאוד להרה"ק ר' ישראל "דער טויטער".

פע"א בא לשם הרה"ק ר' אהרן מזיטאמיר זי"ע שהיה תלמיד מובהק מהרה"ק בעל קדושת לוי מבארדיטשוב זי"ע, ובאותו שב"ק מיהר הרה"ק ר' ישראל א"ע כדי שיוכל לתת שלום להרה"ק ר' אהרן מזיטאמיר עכ"פ מוצש"ק, והזקן המספר ההוא הלך אז יחד עם הרה"ק ר' ישראל לקבל את פני הרה"ק ר' אהרן

החסידי ר' יונה צנגוט מעיר באבוב שפע"א הסתופף בחג הסוכות בצל הרה"ק משינאווא ביום ב' דחג בשעת העמדת המשקה בשולחן הטהור, פנה הרה"ק לר' יונה ואמר לו: אתה צריך היום להעמיד משקה לכבוד האושפיזא של בן רבך הרה"ק מבאבוב זי"ע, ועמד ר' יונה ומשתומם על דבריו, הלא בנו יחידו של רבו בן ציון שמו והיום הוא האושפיזא דיצחק, והרה"ק משינאווא הרגיש את תמיהתו והמשיך ואמר לו: כשהייתי בסוכות ביום אושפיזא דיוסף אצל הרה"ק ר' צבי הירש מרימינוב זי"ע פנה אלי ואמר: הנך צריך להעמיד היום משקה לכבוד האושפיזא כי יחזקאל בגימטרי' יוסף, מדבריו הק' אנו רואים שיש משמעות וחשיבות של גימטרי', וא"כ גם בן ציון בגימטרי' יצחק. כשחזר ר' יונה לעירו סיפר לרבו הרה"ק מבאבוב את כל המאורע והרה"ק מבאבוב שמח מאוד ואמר לבנו הרה"ק ר' בן ציון שהוא לו לזכיה גדולה שהרה"ק משינאווא הזכיר אותו על שולחנו הטהור לפי שבצדיקים אחרים יכול להיות שעושים פעם דבר כזה כדי לקרב את האנשים, אבל אצל הרה"ק משינאווא שהוא כולו אמת אינו שייך כל הענינים האלו, ולכן כשזכה שהרה"ק משינאווא הזכירו על השולחן אשר לפני ה' הוא לו לחשיבות, והרה"ק מבאבוב ציוה לו שבשביל זכות זה בלבד הוא צריך להעמיד משקה.

אושפיזא דוד

כשהלך הרה"ק הרבי ר' אלימלך מליזענסק זי"ע לערוך גלות הגיע פע"א לפשעווארסק מאוחר מאוד בלילה וראה שמבית אחד יוצא קרן אורה שם היה דר הרה"ק ר' משה מפשעווארסק זי"ע, ושאל הרה"ק הרבי ר' אלימלך אם הוא יכול ללון אצלו בלילה, השיב לו ר' משה שבדיוק עכשיו קם משנתו והוא יכול לילך לישון על מיטתו, ושאל לו הרה"ק ר' אלימלך אם יש לו משהו לאכול ונתן לו ר' משה לאכול, והר"א אכל קצת והלך לישון, כשחשב ר' משה שהאורח כבר ישן התחיל לומר תהלים, כששמע הר"א שהוא אומר תהלים קם ממיטתו ועמד ליד ר' משה, כשהבחין ר' משה בו רמז לו בידו שיחזור לישון במיטתו, והר"א חזר.

כעבור זמן מה התחיל ר' משה שוב באמירת תהלים והר"א קם ועמד ליד ר' משה כבראשונה וגם עכשיו רמז לו ר' משה שיחזור וכן היה בפעם השלישי, עד שהרה"ק מפשעווארסק גער בו, השיב לו הר"א: "איך אני יכול לישון כשאני רואה שדוד המלך עומד לידך", כששמע זאת הרה"ק מפשעווארסק אמר לו: "ביסטו אפשר מיילעך".

והישמר לעשות כדבר הזה כי היום יש קצין קשה כהמן וכל הבחורים שעברו עד הנה לא נפטרו ואתה בוודאי לא תיפטר ממנו כיון שרואים בעליל שזה שקר, אמר לו ר' ליפא אעפ"כ הרי אני בא בכוחו ובברכתו של אותו זקן רבינו ז"ל ובטוח אני שאנצל מהם, וכך הוה שבאותו היום לא איסתייעא מילתא כיון שכבר היה מאוחר ואמרו לו לבוא למחרת ולמחרת היה קצין טוב שהיה יליד קאלוב ושמח מאוד להיפגש עם ר' ליפא שג"כ היה יליד קאלוב ומיד פטרוהו לשלום, ורק אז הבינו את עומק כוונתו של רבינו ז"ל שאמר לו בסוכות קודם לכן שיש לו אושפיזין כיון שיש לו אח משה...

אושפיזא דאהרן

פע"א בא רב אחד אל שולחנו הטהור של רבינו ז"ל ביום אושפיזין של אהרן, ואמר לו רבינו שהיום הוא האושפיזין שלו (של הרב) ושאל לרבינו הלא שמי שלום ולא אהרן, השיב לו רבינו שאהרן הכהן היה אוהב שלום ורודף שלום ושפיר שייכו אהדדי וכיבדו רבינו באחד הכיבודים, וכמובא לעיל היה אצל רבינו הרבה פעמים שכיבד אנשים שלא היו שמם כשם האושפיזא.

ומסופר שפע"א אמר להמשב"ק הרב ר' יוסף אשכנזי באושפיזא דמשה שיעמיד יין שהיום הוא האושפיזא שלו והסביר דבריו כי הלא אי' בסידורי אשכנזי שיוסף הוא קודם למשה וכיון שאתה אשכנזי עליך לנהוג כמו מנהג אשכנזי שהיום הוא האושפיזין של יוסף, וכמ"פ אמר גם להאנשים ששמם היה דומה לשם האושפיזא של אותו יום שהם ג"כ יעמידו שכר על השולחן למשל ישראל באושפיזא דיעקב, וכן יקותיאל או טוביה באושפיזא דמשה (שהמה מז' שמותיו של משה רבינו ע"ה), וכן יחזקאל באושפיזא דיוסף (שיחזקאל בגימטרי' יוסף כידוע מהרה"ק משינאווא זי"ע).

וסיפר רבינו שבהיותו ילד צעיר לימים צוהו אביו פעם בהאושפיזא דמשה רבינו להעמיד יין על השולחן באמרו שאז אושפיזא דילי ג"כ, ושאל את אביו הלא שמי יואל, השיב לו אביו הק' הלא כתיב בתורה "ויואל משה", ופע"א כשסיפר רבינו הדברים העיר דכפי הנראה כבר ראה אביו שאצטרך לחבר חיבור בשם "ויואל משה", והיא פלאי.

אושפיזא דיוסף

הרה"ק משינאווא ציוה פע"א בהאושפיזין של יוסף להעמיד משקה עבורו, ואמר שיש לו קשר להאושפיזין של היום כי שמו "יחזקאל" בגימטרי' "יוסף". כמו"כ סיפר

ישיבה קטנה דרבינו יואל מסאטמאר

בנשיאות כ"ק מרן רבינו הגה"ק שליט"א
ובראשות מורינו הגה"צ ראש ישיבתנו שליט"א
זכרון מאיר – בני ברק

מזמור לדו"ד

מעומק ליבנו, נרים ונישא קולינו, ונביע מיטב ברכותינו ואיחולינו, נופת תסופנה שפתותינו, אל מול פני מע"כ מורינו ומורה דרכינו, מנהל רוחני דישיבתנו, הצמוד באהבה בקירות לבבינו, ומסור בכל נימי נפשו למען הצלחתנו, ותהי ידיו אמונה, בדעת ובתבונה, ויזרע יצח"ק מאה שערים, בפעליו ובמעשיו הכבירים, להעלותנו בתורה וביראה ובכל מידה נכונה, ויהי דו"ד בכל דרכיו משכיל וה' עמו, כשמן תורק שמו, מלהיב לבבינו בדרשותיו הנלהבים, היורות זיקים ושביבים, שמו הטוב נערץ ומהולל באהבים,

הרה"ג ר' יצחק דוד יאקאב שליט"א

מנהל רוחני דישיבתנו הק'

לרגל השמחה שבמעונו, בהכנס בנו נ"ו לעול התורה והמצוות

וזאת הברכה, יהי רצון מאלוקי המערכה, יצו השם ככה, שיזכה מעכ"ת לראות ולרוות ממנו ומכל המשפחה, תענוג ונחת לרוב ברביה והמשכה, וימשך עוד רבות בשנים, דשנים ורעננים, לדלות לתמידיו הנאמנים, מבאר מים חיים, אהבת תורה ויראת שמים, ולהלהיב את לבכם לתורה ולתפילה, ויראה פרי בעמלו לשם לתפארת ולתהילה, ואך טוב וחסד ירדפוהו כל הימים, עדי נושע בתשועת עולמים, בביאת משיח צדקנו הולך תמים, ובראשינו כ"ק מרן רביה"ק שליט"א אביר הרועים, במהרה בקרב הימים, אכיה"ר.

המברכים בלוג"ח תלמידיו שומעי לקחו בישיבה קטנה דרב"י מסאטמאר ב"ב

דוד קויפמאן, אברהם ווייס, אברהם שאול ווייסהווי, שמעון אהרן איצקאוויטש, יואל עקשטיין, משה עקשטיין, יצחק שמעון ווייס, שמעון ישכר דוב גאלדבערגער, יואל בניאמין, עזריאל יאקאב, צבי יאזשעף, אברהם יהודה טאבאק, מרדכי משה ספרא היימליך, עזריאל שווארץ, שמעון מיזליש, משה אלי גרין, משה געשטעטנער, יואל גראס, יואל משה האראוויטץ, יואל ראזמאן, יואל פעלבערבוים, יעקב היימליך, יואל יהושע גראס, שמעון יאזשעף, נח צבי יאזשעף, יואל לעבאוויטש, אהרן טויסיג, עזריאל שאול היילברון, אשר אנטשיל אפל, יחזקאל שרגא בראך, ארי' מאשקאוויטש, אברהם יצחק בארמינגא, שלמה יואל עהרנטאל, אליהו ביקסנשפאן, יואל פריינד, יואל שפילמאן, מרדכי מנחם מענדל שווארץ, הנני יו"ט ליפא גרינבוים, אלחנן פויגל, נחמן בראך, אביגדור יו"ט שישא, יוסף געשטעטנער, מאיר יהודה גרינוואלד, מישאל אליהו טויטו, שבתי יעקב פוקס, מרדכי לעבאוויטש, משה יודא הירש, ברוך אקער, שלמה היימליך, שמחה יו"ט גרין, יהושע ראטה, חנוך זונדל פייערוערגער, ברוך יצחק ווייס, בן ציון איצקאוויטש, יואל יוסף ווייס, יצחק יודא ראזנבערג, משה אלי ווייסהווי, שמעון קליין, בנימין אלמער יאזשעף, יעקב כהן, מרדכי מענדל פרידמאן, יצחק אליעזר היילברון, דוד מאשקאוויטש, מנחם מענדל שפילמאן, שמואל שלמה ווייסהווי

גם אנו מצטרפים צוות הרוחני

הרב ישראל שלום גאלדבערגער, הרב שניאור זלמן גרינבוים, הרב צבי ווייס
הרב חיים עזריאל יאזשעף, הרב אברהם ישעי' ווייס, הרב נפתלי צבי ראטשילד

משולחן מלכים

שיחות קודש שנשמעו מפי כ"ק מרן רבינו הגה"ק שליט"א

פנימי — מז — בלתי מוגה

יום ב' פרשת האזינו עש"ת תשס"ט לפ"ק

ניחום אבלים אצל כ"ק הגה"צ חו"פ רבי ברוך מיללער שליט"א

ראש הכוללים בקרית יואל יע"א

היושב בעמק הבכא ע"פ זוגתו הרבנית ע"ה

זייט דעמאלטס איז ער שוין צוריק געפארן קיין סילאש, און ער איז מער נישט געקומען קיין דזשיבוי, און בין דארט געווען ביי די מעשה.

רבינו: מזעקט דאך דעם ענין אין די גמרא לגבי סוכות, אז א צדוקי האט מען באווארפן, ורגמו אותו באתרוגיהם... (סוכה דף מ"ח ע"ב, קידושין דף ע"ג ע"א).

א' מנבניו: דער זיידע הגה"צ ר' שמואל תפלינסקי ע"ה (בעל קונטרס הצוואה אבי הנפטר ע"ה), זיין פאטער רבי נתנאל איז געווען א סופר און א בתים מאכער אין ארץ ישראל.

הגר"ב: מיין שווער ז"ל האט געוואוינט אין די בתי ברודא ער האט געדאווענט דארט אין בית המדרש, ער איז געווען אן אשכנז'שער, ער איז שוין געווען פינף דורות אין ירושלים. ער האט געדאווענט דארט אין בית המדרש, און נאכן דאווענען האט מען איהם ארויפגעטראגן פון שטוב א גלאז קאווע מיט א קיפעלע, און דאס האט ער געגעסן. און פון דארט איז ער געגאנגען אין בית המדרש, עס זענען דארט געווען עטליכע ספרדי'שע בתי מדרשים וואס זענען איבערן טאג געווען פארלאזט, און דארט איז ער געזעסן א גאנצן פארמיטאג, מ'האט נישט געקענט צוקומען צו איהם. נאכמיטאג האט ער געלערנט אין עץ חיים. דאס איז געווען דער שווער.

זיין פאטער ר' נתנאל ער האט ממציא געווען די היינטיגע בתים, ביז דעמאלטס איז נישט געווען די תפילין, ער האט געמאכט אלעס מרישא ועד גמירא, די בתים, די פרשיות, די גידין, האט ער אליין געמאכט. ער האט געהאט ארבייטערס און זיי האבן געמוזט לערנען גמרא אדער משניות בשעת די ארבעט.

הגר"ב: אונזער שטאט דזשיבוי איז געווען א גליל פון סילאש, דארט איז געווען א רב, א זקן איבער די שמונים, ער האט געהאט א זון א מורחיסט וואס האט אים פארדרייט א קאפ. ער אליין איז שוין געווען א זקן, ער האט נישט געוואוסט אזוי וואס עס שוים זיך.

האבן זיך די ראשי הקהלה פון דזשיבוי מיישב געווען אז זיי ווילן זיך אפטיילן, און זיי האבן ארגענצירט א גרויסן וואגאן מיט וואס עס זענען געפארן א 100-200 אידן, מ'איז ארויפגעפארן קיין סילאש און מ'האט געמאכט אן אסיפה, רוב זענען געווען ביי די מיינונג אז מזאל זיך אפטיילן און מ'האט זיך טאקע אפגעטיילט.

אז מ'האט זיך שוין געהאט אפגעטיילט האט זיך דער רב מיישב געווען אז ער וויל איבערנעמען דאס רבנות אין דזשיבוי אויך, איז ער געקומען קיין דזשיבוי יעדן שבת אין די זומער וואכן, און ער האט דארט פארגעלערנט פרק.

אמאל האבן די ציונים געוואלט מאכן א כאל, כדי צו מאכן געלט פאר די מדינה, און זיי האבן געבעטן דעם רב אז ער זאל דרשענען אז דער עולם זאל גיין צו דעם כאל. ווען ס'איז געקומען פארן פארלערנען פרק האט ער אנגעהויבן צו זאגן אז לעולם האט ער נישט געוואלט רעדן פאר די ציונים, אבער אזוי ווי דאס געלט גייט פאר ארץ ישראל בעט ער אז דער עולם זאל אהינגיין.

דארט איז געווען א איד, ר' אברהם לייב בראך ע"ה (דער פאטער פון ר' ליפא ע"ה) ער איז געווען א חסיד'שער איד, ער האט אויסגעטון איין שיד און ער האט איהם דאס געווארפן אין פנים אריין...

לייגן תפילין, האט ער זיך מיישב געווען אז ער וועט בעמן דעם רבי'ן אז ער זאל אים בארגן זיינע תפילין, אז ער זאל דאס אנטון ווען ער טוט אן דאס ערשטע מאל די תפילין. איז ער ארויפגעגאנגען און דערציילט פארן שינאווער רב די מעשה אז די תפילין איז נישט פארטיג געווארן, צי דער רבי קען איהם בארגן זיינע תפילין. דער שינאווער רב האט געבארגט זיינע תפילין פארן בר מצוה בחור.

ווען א צווייטער בחור'ל האט דאס געזעהן האט ער אויך געוואלט האבן דעם שינאווער רב'ס תפילין, ווען עס איז געקומען צו זיין בר מצוה האט ער געטון די זעלבע זאך, ער האט געזעהן אז די תפילין זאלן נישט זיין גרייט, און ער איז אויך געגאנגען בארגן די תפילין פונעם שינאווער רב. אזוי איז געווארן א דריטער און א פערטער, יעדער בחור'ל איז אריינגעקומען אזוי ערענסט און געבעטן די תפילין, ביז ווען דער שינאווער רב האט געזעהן אז עפעס גייט פאר. האט ער זיך אזוי געוואונדערט "וואס גייט פאר מיט דעם סופר, ער פלעגט אלעמאל ענדיגן צו די צייט, לעצטענס ענדיגט ער נישט קיינעמס תפילין?!" ס'איז אים נישט איינגעפאלן אז די אינגלעך מאכן דאס דוקא אזוי.

ואמר רבינו המקום ירחם וכו'

איזן אין ירושלים וואס האבן געוואלט האבן זיינע תפילין האבן דאס געדארפט באשטעלן ווען דאס קינד איז געבוירן געווארן, און פארטיג געווארן אויף די בר מצוה. אין ירושלים איז געווען די "וואלאך שפיטאל", דאס איז געווען דער דאקטער ר' משה וואלאך ע"ה.

רבינו: די שערי צדק שפיטאל.

הגר"ב: ר' משה איז געווען א חשובער איד, אן אשכנזישער, ער האט געהאט אין זיין שפיטאל אונטן א מצוה בעקערריי פאר מצות, און די וויבער האבן געמוזט זיין פארבינדן אויפן מויל בשעת זיי האבן געוועלגערט.

ווען דר. וואלאך האט געוואלט באשטעלן תפילין האט ער געוואלט אז ער זאל איהם געבן פריער, האט ער אים געגעבן די רשימה פון די אידן וואס האבן געהאט באשטעלט די תפילין, און ער האט אים געזאגט אז אויב ער וועט אריבערגיין צו די אלע אידן וואס האבן באשטעלט תפילין און פרעגן צי זיי זענען מסכים אז מ'זאל איהם געבן פריער וועט ער אים געבן.

רבינו: ביים שינאווער רב איז געווען אמאל, אין שינאווע איז געווען א סופר, אמאל איז איינער בר מצוה געווארן און דער סופר האט נישט געהאט געענדיגט די תפילין צו די בר מצוה. דא ווערט דער בחור בר מצוה און ער דארף

יום ג' פרשת נצבים תשס"ח לפ"ק

חלק מתוך השיחה בביקור הגאון ר' מרדכי סווערלאוו שליט"א

ראש ישיבת טעלז - ריווערדעיל יע"א

בבית כ"ק מרן רבינו שליט"א בויליאמסבורג

אין שיקאגא איז אויך דא א טעלזער ישיבה. דער שטן פארלייגט זיך איבעראל אזוי, ס'איז א שמחה אז די תורה וואקסט און פארשפרייט זיך. **ר"י טעלז:** כ'האב געוואלט פרעגן דעם רבי'ן איבער די פרשה מיט די לולבים - כ'ביין באמת געקומען צו פארן קיין קרית יואל צום רבי'ן, האט מען מיר דארט געזאגט אז דער רבי איז אין וויליאמסבורג, בין איך אהערגעקומען - מ'האנדלט דאך יעצט מיט די ד' מינים, וואס איז דעם רבינ'ס מיינונג איבער דעם.

ונר"נ בדין קדושת שביעית כלולב, שאם יש קדושת שביעית

אסור בסחורה, ואין למסור דמיו לע"ה, ועוד

ואמר רבינו: דאס צי ביי א לולב איז דא קדושת שביעית איז דא די סוגיא אין סוכה דף ל"ט, די משנה זאגט דארט

רבינו פרס בשלומנו וסיפר הראש ישיבה שליט"א אודות ישיבתו "תלמידי טעלז" בריווערדעיל שלומדים שם למעלה משני מאות תלמידים בליעה"ר ישיבה קטנה וישיבה גדולה **ר"י טעלז:** מייך שווער, הרב פינקוס ז"ל איז געווען אסאך יארן רב אין וויליאמסבורג. ער האט זיך געהאלטן זייער נאנט צום סאטמאר רב ז"ל.

רבינו: יא, ער האט געהאט די 'אוהב שלום שוהל' אויף ראדני סט.

רבינו: כ'האב שוין געהערט אז עס איז דא א ישיבה אין ריווערדעיל, כ'האב הנאה אז ס'איז דא א טעלזער ישיבה אין ריווערדעיל, ווייל כ'האב געהאט עגמת נפש ווען כ'האב געהערט אז אין קליוולאנד איז די ישיבה אראפ, זעהט מען ווי עס וואקסט כ"ה פון די צווייטע זייט.

מ'פארלאזט זיך אויף דעם אז ס'איז נישטא קיין קדושת
שביעית אויפן לולב²

בשביעית נותן לו אתרוג במתנה, ואם לא נתן לו מכליע דמי אתרוג
בלולב, ע"כ, וכן למדו הכפות תמרים והרדב"ז בכנות הרמב"ם דאין
קדושת שביעית בלולב. וכ"כ עוד ראשונים, הר"ן (סוכה שם) לפי פירוש
א, עיי"ש, רבינו גרשון בפירושו למס' בכורות (לא), עיי"ש, וכ"כ
הרע"ב בפירוש על משניות.

ובכפות תמרים (סוכה) ובתוספות רעק"א (שם אות ז) ותפארת ישראל
(על המשניות) תמחו על כל זה, דהלא בגמ' סוכה שם מוקי למתניתין
בלולב בר שישית, הא דשביעית נוהג בה קדושת שביעית, עיי"ש.

ובכפות תמרים תירץ דנהי דבתחילת הסוגיא הכי ס"ל דיש חילוק בין
עצים לולב, ובלולב נוהג בו דין שביעית, מ"מ לא מסקנין הכי, דבתר
הכי פריך הש"ס (על מה שתרין, יצאו עצים שהנאתן אחרי ביעורן) והאיכא עצים
דמשחן (עץ שגן שהעץ עצמו מדליק בו להאד כמו באמקות רש"י) דהנאתן
וביעורן שוה, אמר רבא סתם עצים להסקה הן עומדין, וכנות רבא
בתירוצו, דסתם עצים דעלמא להסקה הן עומדים, והגך דמשחן במלין
לגביהו, שכל העצים הם שוים, ואנו הולכים אחר רוב עצים דהנאתן
אחרי ביעורן, ואין בהם קדושת שביעית. ולפי זה לפי המסקנא, גם
בלולב אין בו קדושת שביעית, דנהי דתשמישו לדבר שהנאתו וביעורו
שוה, מ"מ בטל לגבי שאר עצים שאין בהם קדושת שביעית, ולפי"ז אין
אנו צריכים לאוקמי טעמא דלולב משום דבר שישית הנמס לשביעית,

זו שיטת הר"מ והרע"ב בפירוש הסוגיא. את"ד הכפות תמרים.
והחתם סופר חיוק מאד דברי הכפות תמרים, וכתב ראייה נפלאה לזה
שאין קדושת שביעית בלולב, ממה דתנן במשנה הלוקה לולב
בשביעית נותן לו אתרוג במתנה, ומוקמינן לה בתחלת שנת השביעית,
שהלולב הניט עוד בששית, אבל אתרוג נלקט בששית, ולפי זה
בתחילת שנת השמינית היא להיפוך, שהלוקה אתרוג להג סוכות נותן
לו הלולב במתנה, שהלולב הניט בשביעית, אבל האתרוג כבר נלקט
בשמינית, אלא והאי משמע מרהיטת הסוגיא דלמסקנת הסוגיא אין
לולב קדושת שביעית כלל, עיי"ש.

והיעב"ץ ז"ל בספרו שאילת יעב"ץ (סימן ק"ל) האריך ליישב דברי
הרע"ב והברטנורא, כעין דרכו של הכפות תמרים, וכתב דכל האי
שקלא וטריא בגמרא דהכא לאו קושטא דמילתא היא אלא משום
יגדיל תורה כדאיכא טובא, ובמסקא לא קאי, והאריך דיש הכרחיות
גדלות לפירוש זה, מודסתם תנא במסכת שביעית ולא קמ"ל בשום
זימנא דאף בלולבי תמרים נהא קדושת שביעית, כדפסיק ותנא התם
בפ"ז בלולבי זרדים והאלה והבטנה והאטדין, עיי"ש מה שכתב הכרז
לומר דלמסקנא אין קדושת שביעית בלולב.

בפוסקים הוסיפו עוד סברא בזה דכיון דבזמננו אין הדרך להשתמש
בהם במכבדות אינו נוהג בהם קדושת שביעית, ועי' בזה בשו"ת מנחת
יצחק (ח"ו סי' סא ח"ה סק"ן, ק"א), ובשו"ת שבט הלוי (ח"א סימן קפ"א),
חשב האפוד (ח"ב סי' קכ"א), משנת יוסף (ח"א סי' כ"ח).

הלוקה לולב מחבירו בשביעית נותן לו אתרוג במתנה, מען
האט פארקויפט דעם לולב, און מ'האט געגעבן דעם אתרוג,
און די גמ' שמועסט אום פארוואס ביי לולב איז נישט קיין
פראבלעם, די גמ' זאגט ווייל עס איז א לולב פון שישית, מען
גייט בתר הנטה, אבער קדושת שביעית איז דא ביי לולב,
ווייל הנאתו וביעורו שוה, רש"י איז מסביר ווייל א לולב איז
עשוי לכבד הבית, איז הנאתו וביעורו שוה.

מען זעט אבער אין אנדערע ראשונים, דער רמב"ם און
נאך וואס זאגן אז לולב האט נישט קדושת שביעית, מען
שמעלט זיך דערויף, דער כפות תמרים, דער התם סופר,
פשמות פון די סוגיא זעהט מען אז לולב האט קדושת
שביעית, זיי ווילן זאגן א מהלך אז לויט די מסקנא פון די
סוגיא דארט וואס די גמרא זאגט אז סתם עצים להסקה הן
עומדים, און די איבריגע עצים ווערט במל, איז ביי לולב
אויך נישט דא קדושת שביעית. דער יעב"ץ (שאיילת יעב"ץ
סימן ק"ל) זאגט אויך אזוי להלכה.¹

1

אייתא במס' סוכה (ל"ט) הלוקה לולב מחבירו בשביעית נותן לו אתרוג
במתנה, לפי שאין רשאי ללוקחו בשביעית. ומפרש בגמ' לפי שאין
מוסרין דמי פירות שביעית לע"ה, ופרך הש"ס אי הכי דאין מוסרין
דמי שביעית לע"ה, לולב גמי, שגם לולב לא נזבין מיניה, שאף בו נוהג
שביעית, ומשני לולב בר שישית הנמס לשביעית הוא (דע"ה ב"ז ז"ב
שפ"ה ע' החג לא גדל, וק"ל אין כר הנטה, רש"י), אי הכי אתרוג גמי בת
שישית הנמס לשביעית היא, אתרוג בתר לקיטה אולין וכו'. וממשיך
הש"ס שם להקשות, טעמא דלולב בר שישית הנמס לשביעית הוא,
הא דשביעית קדוש, אמאי עצים בעלמא היא, ועצים אי בהם משום
קדושת שביעית, דתניא וכו' עלי קנים שלקטן לעצים אין בהם משום
קדושת שביעית, ומשני שאני התם (גבי עצי הסקה, להכי לא נהגין בהן
שביעית), דאמר קרא לכם לאלכה וכו', מי שהנאתו וביעורו שוין, יצאו
עצים שהנאתן אחרי ביעורן, וכתב רש"י משנעשו גדלים אופין בהם,
אבל לולב עיקר הנאתו לכבד את הבית והיא שעת ביעורו וקלקלו,
ע"כ, ומבואר מדברי רש"י דלולב נוהג בו קדושת שביעית כיון שהוא
מגידולי קרקע ומשמש לתשמיש שהנאתו וביעורו שוה, וכן כתבו
התוס' במס' ב"ק (קא: ד"ה האיכא), עיי"ש, וכן נראה דעת רבינו הנטל,
ומאירי, והר"ה בספר המאור, עיי"ש.

אמנם הרמב"ם בפירוש המשניות (סוכה פ"ג מ"א) כתב וז"ל, והעיקר
אצלנו אתרוג בתר לקיטתו אולין, וכיון שנלקט בשנה שביעית דינו
כדין פירות שביעית, אע"פ שנגמר בשנה שישית, אבל הלולב מותר
למכרו כמו העצים ואין קדושת שביעית חלה עליו, עכ"ל, מבואר
דבריו כי הלולב הרי הוא כעץ ואין בו קדושת שביעית. ולפי דברי
הרמב"ם אלו בפירוש המשניות ביארו האחרונים דברי הרמב"ם
בהלכותיו (הלכות שמיטה ויובל פ"ה ה"א) וז"ל, הלוקה לולב מעם הארץ

2

מזאל נישט האבן קיין היזק. דאס איז אזוי געווען איינגעפירט דער היתר אין ירושלים.
דער פעמער ז"ל דער דברי יואל איז נישט געווען צופרידן דערפון, איהם איז דאן נישט געפאלן דער אוצר בי"ד, האט ער געשיקט אפאר אתרוגים פון אמעריקע קיין ארץ ישראל.⁶

6 בארין ישראל נהגו בכמה מן המקומות לעשות 'אוצר בי"ד', והיונו אף בשדות שלא נעשו מלאכה אסורה בשביעית, רק מלאכות המתרות, כגון 'לאוקמי אילנא', מ"מ יש דינים רבים באותן הפירות שנתגדלו בשביעית שיש בהם דין של 'קדושת שביעית'; חובת הפקרת הפרדסים, אופני בצירת הפירות מאילנות, שקילתן ומדידתן, אופן שמירת הפירות, והחששות המרובות באיסור סחורה בפירות שביעית, ועל כן תיקנו ענין 'אוצר בית דין' לאותם השדות שהבעלים שמרו השדות כהלכתם, והיונו שכל הפעולות בשדה נעשים ע"י שלוחי הב"ד, וגם הנחה באוצר לאחר הבצירה והקטיפה הוא ע"י שלוחי הב"ד, והם מוכרים אח"כ את הפירות רק במחיר ההוצאות. וזה נעשה ע"י הגאון רבי חיים בערלין זצ"ל מגדולי הרבנים בירושלים בשנת תר"ע, וכן הנהיג ההוון איש זצ"ל כן בשנת תשי"ב.

יסוד ההיתר היה על פי המבואר בתוספתא בשביעית (פ"ה ה"א) וז"ל, בראשונה היו שלוחי ב"ד יושבין על פתחי עיירות, כל מי שמביא פירות בתוך ידו נוטלין אותו ממנו ונותנין לו מהן מזון שלש סעודות, והשאר ממניסין אותו לאוצר שבעיר. הגיע זמן תאנים, הגיע זמן תאנים שלוחי בית דין שוכרין פועלין ועהדים אותן ועושים אותן דבילה, וממניסין אותן לאוצר שבעיר, הגיע זמן ענבים שלוחי ב"ד שוכרין פועלין ומוצרין אותן ודורכין אותן בגת, וכונסין אותן בחביות וממניסין אותן לאוצר שבעיר, הגיע זמן זיתים שלוחי בית דין שוכרין פועלין ומוסקין אותן ועומנין אותו בבית הבד, וכונסין אותן בחביות וממניסין אותן לאוצר שבעיר ומחלקין מהן ערבי שבתות כל אחד ואחד לפי ביתו, ע"ב, והובא דברי התוספתא אלו בדברי הרמב"ן בפרשת בהר.

אמנם יש ע"ז כמה פקפוקים, כי הרמב"ם לא העתיק דין אוצר ב"ד כלל, וכתב הרדב"ז בפ"ז דס"ל שאינה הלכה או שנתבטלה, הראב"ד בפ"ז ה"ג ס"ל דרק בזמן הביעור הותקן אוצר ב"ד לחלקם בשוה ולא הותר משום זה שום דבר, וגם הר"ם סירילאו (ירושלמי פ"ט ה"ז) מוקי להתוספתא בפירות שישית דוקא, אבל בפירות שביעית לא הותר בשום דבר, וע"ע בתוס' (ב"ט ז"ח, יבמות ק"ג).
וגם השש רבינו ז"ע כי יש כאן הערמה גדולה, כי בהרבה מאוצר ב"ד הנהוגים גובים יותר משכר טירחא, והחלקאים מתפרנסים מזה, וגם אינם מפקירים הפירות כהוגן, וגם צ"ב אם מותר לשמור הפירות מדברי הכ"מ (פ"ד ה"ד) שאסור לשמור הפירות אף לחלקם לכל, ואם אין מקפידים על כל סודות ההיתר בקל יכולים להביא לידי מבשולות באיסורים ממש, וע"ב לא היה נוחא לוי לרבינו ז"ע האוצר ב"ד הנחוג, ועיי בספר אל תראי אדמה (על שביעית, להג"ד משה זאב וארגער שליט"א) מה

ר"י טעלה: סאיז א מהלוקה צי דער לולב וואס מען רעדט אין די משנה איז א שישית'דיגע אדער א שביעית'דיגע.³

ר"י טעלה: וואס טוט זיך אלץ שמור ונעבד? איך האב געלערנט אין בריסק, סאיז קיינמאל נישט געווען קיין שאלות אויף קיין לולב, מ'האט געוואוסט אז סאיז נישטא קיין קדושת שביעית, קיין שמור ונעבד.

רבינו: נו, זיי האבן זיך פארלאזט אויף דעם אז אויף א זאך וואס איז נישט קיין פרי, ווי לולב איז נישטא קיין נעבד, אזוי קוקט אויס אין סמו"ע (הושן משפט סי' קמ"א ס"א) לגבי הזקה,⁴ אדער האט מען געהאלטן אז וואס עס האט נישט קיין קדושת שביעית איז נישטא דערביי קיין נעבד, אין רמב"ם (פ"ד מהלכות שביעית ד"ט) ווילן זיי זאגן אזוי.⁵

הנסתובב השיחה אודות מה שנתעוררו בזה שלא ליתן סיוע והיזוק לאותם בעלי עבירה מחללי שביעית ביד זרון רח"ל, ואם רק לאחרונה עושים מלאכות המועילות בשביל הלולבים, ומה היה המציאות בשנים הקודמים.

דאמר רבינו: איך ווייס א מעשה, תשכ"ז איז געווען שמויטה, אויף סוכות תשכ"ז - דער סוכות נאך שמויטה, אזוי ווי דער יעצמיגער סוכות הבעל"ט - האט מען פארקויפט אין ארץ ישראל אתרוגים 'אוצר בית דין', דער בי"ד האט דאס פארקויפט פאר א מינימאלע פריז, א ביליגערן פריז, נאר אזויפיל אז מזאל עס קענען געבן

3 עיי' בהתם סופר הנזכר לעיל, שכתב דלפי המסקנא שאין קדושת שביעית כלולב, א"כ דין המשנה הוא גם כלולב שהוא בר שביעית, שלפי זה מותר למכור הלולב, עיי"ש.

4 איתא שם בשו"ע (ס"א) אכלה ערלה שביעית וכלאים אע"פ שנהנה בעבירה הרי זה הזקה, וכתב הרמ"א ויש חולקין וס"ל דלא הוי הזקה אלא אם כן אכלה הזמורות או כיו"ב שאין איסור, וכיאר הסמ"ע סקי"ט דכמו בערלה דכתיב וערלתם את פרוי למדנו מיניה פרוי ולא עצו וה"ה בשביעית כן, ועיי' בפרשיה (סק"ג) ביתר ביאור, עיי"ש, ועיי' עוד בהפלאה (כתובת ד"ב) עיי"ש.

5 עיי' רמב"ם שם דירקות שנלקטו בשמינית אין בזה משום נעבד, ויש שהסבירו הטעם מחמת שאין בו קדושת שביעית, ועיי' בשו"ת דברי יואל (סי' צ"ח) מה שמבאר שיטת הרמב"ם, ועיי' בשו"ת מנחת יצחק (ח"ה סי' צ"ח) מה שכתב בזה.

איז דאך נישט דא די עצה צו קויפן דעם אתרוג בהבלעה אינעם לולב, ווייל דער לולב איז דאך אויך א פראבלעם, זעהט מען דערפון אז אויפן לולב האט ער נישט חושש געווען.

וסיפא רבינו: יענעם יאר איז אין סאטמארער ביהמ"ד נאר געווען ד' מינים ביי אפאר אידן, קיינער האט נישט גענוצט די דארטיגע אתרוגים, און דער עולם האט פאר הלל אתרוג געבענטשט אויף די אתרוגים וואס דער פעטער ז"ל האט געשיקט.

איך בין דאך אויך געווען דעמאלטס אין ארץ ישראל, ווען כ"האב געהערט פאר סוכות אז דער פעטער לאזט נישט נוצן די אתרוגים, איז מיר געווען לבי עלי דוי וואס צו טוהן. האט מיר עמיצער געזאגט אז מייך עלמער-שווער דער וויזניצער רבי (בעל אמרי חיים זצ"ל) האט באקומען א יאנעווער אתרוג, א חסיד האט עס איהם געברענגט, בין איך געגאנגען פרעגן צי ער וואלט מיר געגעבן דער אתרוג במתנה, האט ער געזאגט אז יא, בתשואות הן.

זיין גבאי ר' יצחק דוד רעזמעוויטש האט געהאט א פרדס ס'האט געהייסן 'אתרוגי וויזשניץ', ס'האט געהאט די השגחה פונעם בי"ד אין ירושלים, מילא האט ער געהאט פון יצחק דוד'ס אתרוגים.

אזוי האב איך געהאט אן אייגענעם יאנעווער אתרוג, דארט אין יענס געגענט האבן געוואוינט אפאר סאטמארע חסידים, ר' יוסף אלי' ביקעל ע"ה, ר' ליפא פארקאש ע"ה, ר' בערל גלויבער ע"ה, זיי זענען דעמאלטס געקומען צו מיר צופרי אתרוג-בענטשן. ס'זענען געווען וויזניצער חסידים וואס זענען אויך געקומען אתרוג בענטשן אויף דעם אתרוג, זיי האבן געהערט אז דער סאטמארער רב זאגט אז ס'איז נישט גוט זענען זיי געקומען שאקלען מיט דעם אתרוג.

דעמאלטס איז געווען דאס איינציגסטע מאל וואס כ"האב געהאט א יאנעווער אתרוג אן קיין פיטום.

ר"י טעלז: דער רבי וועט נעמען אזא לולב?
רבינו: נין.

כ'זעל אי"ה נעמען א חוץ לארץ דיגע לולב.

קיין לולבים האט ער נישט געשיקט, און ער האט אויך נישט באפוילן אז מען זאל נעמען פון די אראבער⁷ אדער הפקר - עס איז נאך געווען פאר די זעקס טאזיגע מלחמה אין סיון תשכ"ז, וואס דעמאלטס האבן זיי כובש געווען די אראבישע מקומות - אז כ'קוק דאס אן אז ער האט נישט געזעהן קיין פראבלעם אין די לולבים... אויפן אתרוג האט ער חושש געווען אויפן לולב נישט.

כ'זעה אין די תשובות אויך - עס איז דאך דא די שלש תשובות (ש"ת דברי יואל מס' צ"ו ואלף) ווי דער פעטער ז"ל איז שוין מבאר באריכות דעם גאנצן ענין פון 'נעבד' - ער האט געשריבן בנוגע די אתרוגים, און אינמיטן תשובה (ס' צ"ו) שרייבט ער צום שואל וואס האט געזאגט אז ער וועט קויפן דעם אתרוג בהבלעה, ווי די משנה זאגט, און דער פעטער איז מבאר אז עס איז נאך אלץ אסור, וויבאלד די אתרוג איז געווען שמור, עיי"ש, ער דערמאנט דארט אינגאנצן נישט אז דער לולב אליין איז דאך א פראבלעם, עכ"פ דארט פאר די בני א"י, אפשר איז עס שמור נעבד, אדער אסור אלץ סחורה ווייל עס האט קדושת שביעית, מען רעדט דאך ווען מען גייט אריין אין שמינית, וואס דעמאלטס איז דאך אסור לויט די גמרא, קומט אויס

שהארץ לכאר בזה כל שיטת רבינו ז"ל ע"ז בזה, וע"ש בספר מנחת ירושלים (מבוא לפרק ט) בזה.

והם טאב מאוד לרבינו ז"ל כי מסתמכים על האוצר ב"ד להוציא אתרוגים לחו"ל לשם מסחר, שאין להתיר על סמך זה כלל, וצויה אז לפרסם קול קורא כי יש בהם איסור גמור להוציאם לחו"ל. אז בשנת תשכ"ז היה נהוג אוצר ב"ד מטעם הב"ד גם לירקות ופירות בכל השנה אצל החנויות, אך כשהגיע האסון בעל מנחת יצחק זצ"ל סידר אוצר ב"ד רק לאתרוגים שא"א ליקח משדות נכרים, שאם אין מטפלים בהם כראוי אינם כשרים, וסדר הכל להדר בכל האפשר שיהיה גם לפי דעת רביה"ק ז"ע ושלא יהיה בהם החששות הנ"ל, וכן נהוג עד היום אצל הבד"ץ העדה החרדית בעיה"ק ירושלים שאין משתמשים עם אוצר ב"ד רק לאתרוגים.

ויש לציין שעד שנת תשכ"ז כל הלולבים באר"י היו מוקצת בית-שאן שהיו שייך ליהודים, ולא היו בנמצא כלל לולבים מערביים או ממדינות אחרות, (ורק אחר מלחמת ששת הימים התחילו להביא מאל-עריש שבמצרים ומירחו ומעוד מקומות), וגם לא היה מסודר שום אוצר ב"ד על לולבים.

ר"י טעלז: ס'איז דא מקום להחמיר?

רבינו: איר האט גוט געפרעגט.

ס'איז דא ווען מ'פרעגט אן הוראה, ובכה"ג איז שווער צו זאגן דערויף א הוראה ל'איסור' (עי' שבת קכ"ה: אם ברור לך וכו', ובשו"ת דברי יואל או"ח סי' ט"ז בזה), ס'איז דא ווען מ'פרעגט צי ס'איז דא א מקום להחמיר, יא, אז מ'קען מחמיר זיין איז דא א מקום להחמיר.

דער אמת איז, ווען ס'איז ווען דא גענוג לולבים פארן ציבור פון אנדערע מקומות מילא, אבער מ'רעדט דאך בדליכא, אזוי ווי עס איז דער מצב היינט איז א שאלה צו עס איז דא גענוג לולבים פארן גאנצן ציבור, איז שווער צו זאגן.

מען דארף זען ווען עס קומט למעשה, אלול איז גרינג צו זאגן, אבער אום תשרי ווען מ'שטייט און מ'מוטשעט זיך צו טרעפן א כשרץ לולב, דעמאלטס דארף מען זאגן דעם פסק (עי' פירוש הרא"ש הוריות (ב). בכיבוד מה שאמרו בגמ' (בבא בתרא קל): עד שיאמרו הלכה למעשה, שלא יסמוכו לעשות מעשה עד שישאלו שנית בשעת מעשה כי כשמזומן האיסור לעשות מיד מדקדק המורה בדבריו, עיי"ש).

מי יתן והיה, עס זאל זיין גענוג לולבים פון אנדערע מקומות.

עס דא ביי אונז אין קרית יואל א איד וואס איז עוסק אין די זאכן, דאס איז א געוואלדיגער ענין, מען דארף זען עס זאל זיין.

דערויף דארף מען זיך זארגן נאך אין שנת השישית און פריער, אז ווען עס קומט למעשה זאל מען נישט דארפן האבן שייכות מיט די אלע מחללי שביעית.

א' הנוכחים: וואס טוט זיך בכלליות וועגן נעמען לולבים פון ארץ ישראל?

רבינו: מ'דארף וויסן דער כלל אין די זאכן, דער פעטער ז"ל ווען ער האט געזאגט א הוראה לאיסור, האט ער געזאגט נאר א זאך וואס ער האט מברר געווען להלכה אז עס איז אזוי, זיינע אלע הוראות וואס ער האט געזאגט האט ער מברר ומלבן געווען כדת של תורה, ער האט דאס אפגעשריבן אויף זיינע ספרים, מיט א ברור פון ש"ס ופוסקים.

אודאי, עס איז דא אן ענין פון הרגש אויך, עס איז דא ענינים פון הרגש, תלמידים פונעם פעטער ז"ל זענען זיך מונע אפילו פון זאכן וואס דער פעטער ז"ל האט נישט געזאגט קיין הוראה ממש לאיסור, עס איז געווען זאכן וואס האט איהם וויי געטאן, ווער עס האט געהערט פון איהם די דברות קודש אין די ענינים, ווער עס האט געזעהן ווי אזוי ער האט געקאכט אין די ענינים, עס האט איהם נוגע געווען עד דכדוכה של נפש, און ער האט דעם רגש, אודאי, א תלמיד פונעם פעטער ז"ל איז זיך מונע פון פארן מיט 'אל על' וכדומה, אפילו ס'איז נישטא קיין הוראה לאיסור, נאר וואס, עס איז דער רגש. ווער עס האט דעם געפיהל, אשרי לו.

אבער דאס איז צוויי זאכן, צו זאגן א הוראה לאיסור איז גאנץ אנדערש.⁸

מען קען נישט נעמען ווערטער וואס דער פעטער ז"ל האט געשריבן אלץ הלכה, און דאס נוצן אויך אויף אזעלכע זאכן.

רבינו: וואס לערנט איר יעצט אין די ישיבה?

ר"י טעלז: בבא קמא, אישו משום חציו (בבא קמא כב.).

רבינו: ר' יוחנן און ר"ל, גאנץ א שווערער תוס' מיט קס לוי' בדר"מ, עבד מיט גדי (עי' תוס' שם ד"ה בגדי דהח). א שווערע גמרא דארט.

וביקש ר"י טעלז ברכת רבינו שליט"א לקראת השנה החדשה
ונפרדו לשלום

8

עי' שו"ת דברי יואל (או"ח סי' קט"ז) בסוף התשובה בזה, ועי' שם (י"ד סי' ט"ד) בסוף התשובה, ועי' שם (או"ח סי' ה) בתשו' לבי"ק אדמו"ר מתולדות אהרן זצ"ל, וז"ל, מה ששאל בדבר השילומים מארץ אשכנז, גם אנכי אין דעתי נוחה מזה, והיו אנשים שנמנעו מלבקש יען שהכירו בי שאין לי קורת רוח מזה. אמנם אף ע"פ כן לא ראיתי למחות בהמקבלים כי יש סברות לכאן ולכאן, ואי אפשר להאריך בזה בכתב, גם אין לי פנאי לאריכות, ואעפ"כ קשה להגיד החלטה, ואמרו הכוז"ל (שבת קמה:) אמור לחכמה אחותי את אם ברור לך כאחותך שהיא אסורה תאמר ואם לאו אל תאמר, ובגלל זה נמנעתי מלדבר דבר בזה, עכ"ל"ק.

אור ליום ד' פרשת כי תבוא תשס"ח לפ"ק

ניחום אבלים אצל כ"ק אדמו"ר מבאבוב שליט"א

ע"פ אמו הרבנית מבאבוב ע"ה

כ'האב געהערט פונעם טאטן ז"ל אז דער דברי היים האט געהייסן אויפשרייבן נכד החכם צבי, ווייל ווען די היצונים הערן דעם נאמען פונעם חכם צבי אנטלויפן זיי.

האדמו"ר מבאבוב: ער האט דאס געזאגט אויף די ביידע. דער מהרש"ל איז געווען א שארפער, און די היצונים האבן פאר אים מורא, האט ער געזאגט אויפן חכם צבי די זעלבע זאך, אזוי ווי ער האט אזוי געשריבן אויף רבי מאיר נתן האבן שוין אלע צאנזער אייניקלעך אזוי געשריבן.

דער צאנזער זיידע איז זעהר אדוק געווען אינעם חכם צבי, ווען מ'האט אים געברענגט דאס בילד פון לאנדאן, וואס דער יעב"ץ איז מעיד אז דאס איז די צורה פונעם טאטן דער חכם צבי "לא חסר בו אלא רוח היים", האט דער צאנזער זיידע געזאגט "דאס איז דאך א משפחה פנים, מיר זענען ענדליך".

האט דער זיידע ז"ל (האדמו"ר בעל קדושת ציון מבאבוב זצ"ל הי"ד) געזאגט "דער צאנזער זיידע האט נישט געקוקט אין שפיגל, פון וואנעט האט ער געוואוסט אז מיר זענען ענדליך? נאר די שרמוטין זענען דאך די מידות, האט ער געזאגט אז ער פילט די שרמוטין".

מיין מאמע, די נפטרת ע"ה, איר טאטע איז דאך געווען רבי לייביש טאמאשוב'ער ז"ל, א זון פון די רביצין נחמה'לע ע"ה, דער צאנזער זיידע האט איהר שטארק מחבב געווען, ווייל דער חכם צבי האט געהייסן 'צבי בן נחמה', דער צאנזער זיידע האט זעהר געוואלט האבן דעם נאמען נחמה.

ווען איר ערשטע זוהן איז געבוירן געווארן, האט דער צאנזער זיידע פארפירט ער האט געוואלט אז ער זאל הייסן 'צבי', אז ס'זאל זיין צבי בן נחמה.

רבינו: דער זיידע רבי הערש טורנער (הותנו של הדברי היים ברו"ש) האט נאך געלעבט.

האדמו"ר מבאבוב: ווען די רביצין האט געהערט ביים ברית ווי דער צאנזער זיידע זאגט 'צבי', האט זי אנגעהויבן צו וויינען, זי איז אריינגעקומען מיט א געוויין, זי האט געמיינט אז דער פאטער לעבט נישט, זאגט איר דער

רבינו: ס'האט מיר עמיצער היינט נאכגעזאגט אז אין צאנז האט דער דברי היים אויסגערופן ביי זיך אין בית המדרש נישט קיין 'כהן' צו די עלי' פון ראשון?⁹

האדמו"ר מבאבוב: כ'זוייס אז דער שינאווער זיידע האט זייער מקפיד געווען יא אויסצורופן דוקא א כהן.

אין ראזווארדוב איז האט מען בכלל נישט מקפיד געווען דערויף, האט דער ראזווארדאווער געזאגט אז דאס איז נאר דארט אין קהל'ס ביהמ"ד.

דער צאנזער זיידע איז דאך געווען זייער אדוק אינעם חכם צבי, רבי יעקב עמדין ברענגט אויף אן ארט (מור וקציעה סימן קל"ה) אז דער חכם צבי האט עמליכע און צוואנציג יאר עולה געווען 'כהן', אבער שבת נישט, ס'איז א גרויסער חילוק צווישן שבת אינדערוואכן. שבת ביי מנחה האט ער אויך עולה געווען, נאר נישט שבת בייטאג.

ער גייט דארט אריין אין א שמועס צו ער איז געווען דער גדול הדור.

רבינו: דער דברי היים האט געהייסן שרייבן אויף די מציבה פון זיין זון רבי מאיר נתן נכד החכם צבי.

האדמו"ר מבאבוב: דער צאנזער זיידע האט אליין געשריבן די מציבה, און ער האט געשריבן אויף איהם 'האדם הגדול בענקים... אויף א אינגערמאן האט ער געשריבן אזא מיטול.

כ'מיין אפשר מעג מען זאגן אז ער איז נסתלק געווען, ס'איז דעמאלטס געווען א אונטערגאנג ל"ע, און ער איז ארומגעגאנגען און עוסק געווען אין גמילות חסדים און ביקור חולים, די גמרא זאגט דאך אז דאס איז געווען די מידה פון אברהם אבינו, וועגן דעם האט ער געשריבן האדם בענקים.

עכ"פ דער צאנזער זיידע האט אויך געשריבן אז ער איז אן אייניקל פונעם מהרש"ל.

רבינו: "מונע המהרש"ל ונכד החכם צבי".

9

כן נהגו אצל כמה צדיקים, כיון שהביהמ"ס שייך להם וכל הבאים אדעתא דבעה"ב באים להתפלל וגם כהנים בכלל, ועי' בשו"ת מנחת אלעזר ח"ד סי' נ"ט שכן נהג הרה"ק מהר"א מזידיטשוב זי"ע.

גענמער האט ער באגעגענט דעם ייטב לב, ער האט געזעהן ווי ער איז מקיף דעם בית החיים איינער אליין אינמיטן די נאכט, און ער האט איהם דערזעהן האט ער אים געזאגט "כאפ זיך אן אין מיין גארטל און ס'זעט דיר גארנישט פאסירן".

דער ייטב לב איז ארוםגעגאנגען דעם בית החיים מיטן שמעקן און ער האט געשריגן (דער ייטב לב האט גערעדט מיט א שפארקן גאליציאנער ריש) "ארויס פון מיין שטאט! ארויס פון מיין שטאט!", און דער איד איז מיטגעגאנגען ארום דעם בית החיים.

ווען ער האט געענדיגט אפאר מאל אזוי מקיף זיין דעם בית החיים האט ער איהם געזאגט "דאס וואס דו האסט יעצט געזעהן, השמר והזהר אז דו זאלסט דאס ווייטער דערציילן, זאלסט וויסן ס'איז בנפשך".

האט דער איד דערציילט אז ער האט מורא געהאט צו דערציילן די מעשה, דער רבי האט איהם געווארענט, נאר יעצט אז ער איז שוין אן אלטער איד, און ער זעהט אז ער וועט שוין נישט זיין לאנג אויף דעם עולם, האט ער שוין נישט קיין מורא צו דערציילן יעצט די מעשה וואס ער האט מיטגעלעבט.

אויף דעם איז דא א תורה אין ייטב פנים, דאס איז געווען אין די תקופה פון די מגיפה.

דער ייטב לב איז אוועק פון גארליין תרט"ו.

האדמ"ר מבאבוב: דער זיידע רבי מאיר נתן איז טאקע אוועק יענעם יאר תרט"ו.

כ'האב געהערט פונעם טאטן ז"ל אז ווען דער צאנזער זיידע איז געזעסן שבעה דעמאלטס נאך רבי מאיר נתן איז זיין רביצין די באבע בילא, די טאכטער פון רביצין ר' אליעזר'ל דיקובער נישט געווען אין שטוב, זי איז געווען אויף קור אין זומער, ערגעץ אין א דערפל אינדערויסן, ווען זי איז אהיימגעקומען נעבעך צו די צרות, ווען זי איז געזעסן שבעה האט זי געוויינט, און זי האט זיך מתמרמר געווען אז זי איז נישט געווען אינדערהיים, האט זי געזאגט אז ווען זי וואלט געווען אינדערהיים וואלט זי אריינגעגאנגען צום שווער און זי וואלט זיך אויסגעבעטן, זי וואלט זיך נישט געלאזט און זי וואלט זיכער געפונען.

די דיבורים איז אנגעקומען צום צאנזער זיידן אז זי האט אזוי געזאגט. האט דער צאנזער זיידע געזאגט "ס'קען זיין,

צאנזער זיידע זארג זיך נישט ער וועט נאך זיין אויפן תנאים פון דעם קינד'.

לפלא איז געווען אז ביים תנאים איז ער נאך געווען, ביי די התונה האט ער שוין נישט געלעבט.

דער צאנזער זיידע ביי די ערשטע תקופה ווען נחמה'לע איז אריינגעקומען האט ער זיך אויפגעשטעלט פאר איהר, 'הערשעלע'ס מאמע'...

דער טאטע ז"ל האט דערציילט אז מ'האט געמיינט אז עס גייט דא אויסוואקסן נאך א חכם צבי, אזוי געהויבן איז ער געווען מיט דעם אז ער האט אן אייניקל וואס הייסט 'צבי בן נחמה'.

אין די תשובות שרייבט ער אזוי...

רבינו: מזרע החכם צבי.

האדמ"ר מבאבוב: אויף איין ארט וואו כמה אחרונים זענען הולק אויפן חכם צבי זאגט ער אז ער מוז זיך אננעמען

רבינו: וועגן דעם האט ער נישט געהייסן אז נשים זאלן אתרוג בענטשן וועגן דעם חכם צבי, וואס האלט אז מען מאכט נישט קיין ברכה אויף מ"ע שה"ז.

אין אבני צדק (ארי"ה סי' מ"ו) האט ער א תשובה וועגן דעם, שרייבט ער אז עס זענען דא אייניקלעך פון חכם צבי וואס פירן זיך אזוי.

בנוגע די מעשה מיט די מגיפה ווען רבי מאיר נתן איז נפטר געווארן, עס איז דעמאלטס געווען א מגיפה אין גאליציען, אין ייטב פנים איז דא א תורה וואס ער האט געזאגט ראש השנה נאך אלס רב אין גארליין, אז עס איז געווען א מגיפה און ער איז ניצול געווארן.

כ'האב אבער געהערט פון ר' אברהם ווערצבערגער ע"ה וואס ער האט דאס געהערט פון זיין שווער אז ווען ער איז געווען אין סיגעט אויף ראש השנה איז געקומען א איד פון גארליין קיין סיגעט, יענער איז שוין געווען אן עלטערער איד, האט יענער דערציילט אז ער איז אמאל אהיימגעקומען שפעט אויפדערנאכט אין שטאט, און ער האט געדארפט אריבערגיין דעם בית החיים, האט ער ארויסגעהערט קולות פון בית החיים, האט ער זיך זייער דערשראקן, ער האט אבער געמוזט אריבערגיין, ווען ער איז געקומען גענמער האט ער דערקענט די שטימע פונעם רב, דער ייטב לב וועלכער איז דארט געווען רב, ס'איז אים געווען זייער אויפפאלענד, ווען ער איז געקומען

און געוויינט, דעמאלטס האט ער זיך אנגערופן "וילט עמס זאגן אז דער באשעפער דער בעל הרחמים ווייסט נישט וואס פאר מיר איז גוט?! גייט ארויס פון מיין שטוב".

האדמו"ר מבאבוב: דער צאנזער זיידע האט געהאט א אינגל לייבוש, די אלע וואס האבן געטראגן דעם נאמען 'לייבוש' האבן געהייסן נאכן פאטער רבי ארי' לייבוש (מטאריניגראד) ער איז געווען אן אדם גדול, דאס קינד האט זיך ארויסגעוויזן עפעס נאכמער פון אלע קינדער, ער איז געווען אן עילוי, א חריף, ווען ער איז געווען א קינד פון אפאר יאר האט ער שוין געזאגט תורה, דער צאנזער זיידע האט זיך זעהר געשפיגלט אין אים, ווען ער איז געבעך אוועק האט דער צאנזער זיידע געוויינט אויסערגעווענליך, האט דער דזיקובער זיידע דעמאלטס געזאגט "וועט עמס זעהן אז עס וועט יעצט מער נישט געשעהן קיין שום מאורעות, אז דער צאנזער רב האט שוין אזוי געוויינט..." כל זמן מ'גייט פון הימל נסיונות וואס מ'קען אויסהאלטן...

רבינו: דאס אינגל לייבוש איז אויך נישט געזונט געווען, ווען מ'איז אריינגעקומען צום דברי חיים אינרייכן, האט ער געזאגט אז ווען דער שינאווער רב איז געווען א קינד האט פאסירט אז א וועגעלע איז אים איבערגעפארן ל"ע, ער האט געזאגט 'כ'האב מיך דעמאלטס איינגעשפארט האט מען מיך געמוזט נאכגעבן, יעצט אויף דער עלטער וויל איך זיך שוין נישט שפארן, ער האט מסביר געווען אז ס'איז דא א חילוק צווישן אן עבד מיט א שר, ווען ער איז געווען אן עבד האט זיך לייכטער געלאזט איינשפארן.

ער האט געזאגט פאר די משפחה זייט עמס מתפלל, כ'האב געהערט אז ווען עס איז געווען א שווערער מצב ביי איינעם פון די קינדער, און ווען מ'איז אריינגעקומען, האט דער דברי חיים געזאגט אז ער גייט זיך אנשפארן, "ווען מ'דארף מאכן די ברכה (כרוך דיין האמת) זאל מען קומען זאגן..."

האדמו"ר מבאבוב: ס'איז געווען איינמאל ווען א ווייבל איז אוועק געבעך ל"ע פרייטאג צונאכטס, ער האט געפירט מיט און אין די אנדערע שטוב איז זי געלעגן, האט דער צאנזער זיידע געהייסן ביים שמעלן וויין – דאס איז געווען די פרנסה פונעם איידעם רבי משה'לע (אונגער) – עס איז געווען אמאל ווען דער צאנזער זיידע האט

ס'קען זיין אז ווען כ'זואלט מיך ווען איינגע'עקשנ'ט וואלט איך אים אויסגעבעטן, אבער איך וואלט זיך נישט געוואלט איינגע'עקשנ'ען, כ'האב זיך אמאל איינגע'עקשנ'ט און כ'האב שפעטער חרטה געהאט"...

זי איז אריינגעקומען נאך די שבעה צום צאנזער זיידן, האט דער צאנזער זיידע איהר געזאגט "פאר אהיים, האב נאכאמאל התונה".

רבינו: דער טאטע ז"ל האט דערציילט די מעשה אז דער צאנזער רב האט איהר געזאגט "ביסט א יונגע פרוי, זי זאל נאכאמאל התונה האבן".

האדמו"ר מבאבוב: האט זי אנגעהויבן זעהר צו וויינען, – רבי מאיר נתן איז געווען אן אדם גדול מאד, מ'דארף נישט מער ווי דאס אז דער צאנזער זיידע האט אויף אים געשריבן "האדם הגדול בענקים".

רבינו: כ'האב געהערט אז זי האט געזאגט פארן דברי חיים אז דער שווער האט נישט געקענט דעם זון.

האדמו"ר מבאבוב: פונעם טאטע ז"ל האב איך געהערט אז דער צאנזער זיידע אליין האט געזאגט "קיינער איז נישט געווען קיין מכין אויף איהם הויך דער מחותן".

עכ"פ האט זי זייער שטארק געוויינט, זי איז געווען זעהר א רך המון, האט דער צאנזער זיידע אנגעהויבן אויף איהר צו שרייען "דו ווילסט מיר פאר'מיואסן מיין רבוננו של עולם! הער אויף צו וויינען! אז דער אייבערשטער האט אזוי געטון האט אזוי געדארפט צו זיין, דער אייבערשטער איז א בעל רחמים, המנהיג עולמו בחסד ובריותיו ברחמים, מ'טאר נישט מתרעם זיין".

עכ"פ זי איז אהיימגעפארן האט איר דער דזיקובער זיידע אויסגעפרעגט יעדעס קלייניגקייט יעדע איינציגע פרט האט ער געוואלט וויסן.

ווען ער האט זיך דאס געקסטע מאל געטראפן מיטן צאנזער זיידן האט ער אים געפרעגט "מחותן, ווי קען מען דינען דעם אייבערשטן מיט אזא רציחה?!"

רבינו: דער טאטע ז"ל פלעגט אויך אזוי דערציילן די מעשה.

כ'האב געהערט אז דער דברי חיים האט ל"ע אסאך מיטגעמאכט מיט צער גידול בנים, ווען איינמאל איז איינער פון די קינדער נישט געזונט געווען, און די גאנצע משפחה איז אריינגעקומען און מען האט זייער פארפירט

מונקל ברוין, די צווייטע איז געווען מער א העלע-ווייסע פערד.

דער משערקאסער זיידע איז געשטאנען ביים פענסטער און ארויסגעקוקט, "אה, די פערד זענען נישט צודעמאשט" דאס הייסט אז זיי זענען נישט אייניג, און ער האט אנגעהויבן א גאנצער שמועס וועגן דעם, מ'האט פארשטאנען אז ער האט גערעדט יודים מיט שמוות.

רבי זושאלע האט געוויינט "שווער, שווער, איך קען ניט, איך קען ניט..." ווי איינער זאגט איך האלט נישט דערביי, פארוואס דער שווער מאכט יעצט אועלכע געהויבענע שמועסן.

"אה, איך האב מער געהאלטן פון דיר...", האט דער משערקאסער געזאגט מ'האט אידם פארדראסן אז ער קען נישט סובל זיין אז ער רעדט יעצט העכערע געהויבענע שמועסן.

רבינו: דער זיידע רבי שלום אליעזרל איז געווען אין סאטמאר, ביי די לוי' פונעם זון רבי חיימל ז"ל, ווען ער איז אהיימגעקומען פון די לוי' איז ער אריינגעגאנגען צו זיין אכסניא, האט ער אנגעהויבן צו שמועסן וועגן ציגארן...

מ'האב געהערט פון ר' וואלף פריינד ע"ה - ער האט געוואוינט אין וויליאמסבורג, ער האט זיך אסאך געדרייט ביים זידן רבי שלום אליעזרל - האט ער דערציילט אז איינס פון זיינע קרובים איז געווען ביים זידן, און ער האט זיך עפעס באקלאגט אז מ'איז עפעס נישט אלעס ווי ער האט געוואלט אז ס'זאל זיין, ער האט זיך אזוי אויסגערעדט.

האט אים דער זיידע געגעבן א זאג "דו רעדסט זיך אפ? דו ווייסט אלע מיינע קינדער קיינער לעבט נישט מיט דעם וואס איך האב זיי געפירט אונטער די הופה..."

דעמאלטס האט שוין דער באבובער רב נישט געלעבט, ער איז ל"ע געהרגעט געווארן תש"א, מיין זיידע דער עצי חיים מיט די רביצין ביידע האבן שוין נישט געלעבט, רבי זושאלעס רביצין האט נישט געלעבט, רבי חיימל האט נישט געלעבט, אזוי האט דער זיידע אנגעהויבן אויסצורעכענען זיינע צרות "און דו רעדסט זיך נאך אפ?!"

האדמו"ר מבאבוב: מיין טאטע ז"ל האט אמאל מיטגעמאכט עפעס אן עגמת נפש, האט ער געזאגט "לא

געוואלט אז מ'זאל ברענגען א 'גומן וויין' אמאל אן 'אלטן וויין, דאס וויין שמעלן איז געווען אין צאנז א גאנצער עסק. דא האט ער זיך געהייסן ברענגען 'פארטא ביר' דאס איז א ביטערע משקה, ער האט געטרינקען די פארטא ביר האט ער געזאגט "פארטא ביר, א נאר מיינט אז מ'איז ביטער, אז מ'איז נישט קיין נאר ווייסט מען אז מ'איז נישט ביטער, אז מ'איז מ'איז קלוג ווייסט מען אז מ'איז גוט און אז מ'איז זיס, בעסערע מענטשן וואס פארשטייען זיך צו דעם ווייסן דאס" אזוי האט ער געמאכט א גאנצער שמועס דערוועגן.

נאכדעם האט ער געזאגט "יסורים של אהבה, א נאר מיינט אז עס איז ביטער, אז מ'איז נישט קיין נאר ווייסט מען אז מ'איז נישט ביטער, און אז מ'איז קלוג ווייסט מען אז מ'איז זיס..."

רבינו: דער ראפשיצער רב האט געזאגט אז ער איז געווען ביים רבי'ן פון לובלין, ווען דער רבי פון לובלין האט ל"ע געהאט נישט קיין באשמעטן מצב, און ער האט געדאווענט מיטן טלית אן די תפילין, מ'איז געווען דער ערשטער טאג פון די פטירה, האט ער נישט געלייגט קיין תפילין (מדין אונג ל"ע) האט ער געזעהן דעם רבי'ן דאווענען מיטן טלית אן די תפילין און מ'האט זיך איהם געדאכט אז מ'איז יום טוב'...

האדמו"ר מבאבוב: מיר זענען דאך משערקאסער אייניקלעך אויך. מ'האב געהערט פון טאטן ז"ל - ער האט די אלע זאכן געהערט פון די באבע ע"ה (הרבנית שרה מרים ע"ה אשת הרח"ק רבי שלום אליעזר מראצפערט זיע"א ה"ה, בת הרח"ק רבי מרדכי דוב מהארנאסטייפל זיע"א), רבי מאמעלע'ס טאטע, רבי זושאלע מאלמאטשער איז געווען אן איידעם ביים משערקאסער, און די רביצין איז אוועק - דער זיידע רבי מאמעלע איז געווען א זון פון די ערשטע רביצין.

רבינו: וועגן דעם איז דאך רבי מאמעלע נתגדל געווארן ביים זיידן דער משערקאסער, ער איז געווען א יתום.

האדמו"ר מבאבוב: רבי זושאלע האט דאן חתונה געהאט מיט א שוועסטער, זי איז אויך אוועק ל"ע, צוויי מעכטער פונעם משערקאסער זענען ל"ע אוועק. נעבער, רבי זושאלע האט זיך דארט ארומגעדרייט ווען מ'האט גערופן די חברה קדישא זאל נעמען די מטה, די חברה קדישא האט געהאט עפעס א שטארקערן וואגן וואס איז געווען געשפאנט צו צוויי פערד, איין פערד אין געווען

טוב אנכי מאבותי, און ער האט אנגעהויבן אויסצורעכענען זיין טאטן, און זיידן, דער עלטער זיידע, דער צאנזער זיידע, ווי אזוי די אלע אידן האבן דאך מיטגעמאכט גהנם אויף די וועלט אויף פארשידענע אופנים.

ער האט דערציילט אויף זיין טאטן ער איז געווען אמאל ביי א מאגן דאקטער תיכף נאך די ערשטע וועלטס מלחמה, דער טאטע האט געזאגט 'דאס פנים איז אים געווען שווארץ פאר יסורים, עגמת נפש און צרות, ער האט געליטן אויפן מאגן און ער איז געגאנגען צום דאקטער אז דער דאקטער זאל איהם בודק זיין, עכ"פ ס'איז נישט געווען קיין פגם, דער דאקטער האט נאר פעסמגעשטעלט אז ס'קומט פון עגמת נפש, ווען ער האט געענדיגט די בדיקות האט ער געפרעגט דעם דאקטער "נא, וואס פעלט מיר?", האט דער דאקטער געענטפערט "מיר פרעגסטו?", ווי איינער זאגט 'דו ווייסט אסאך בעסער פון מיר וואס טויגט נישט, פון וואס עס נעמט זיך די עגמת נפש'.

האט ער מיר געזאגט "דו ביסט דאך א שינאווער אייניקל, קוק ווי דער זיידע האט געהאט פינף רביצינים, די מיינסטס אז ער איז נישט געווען קיין בשר ודם! ער האט נישט געוואוסט אז א רביצין איז אוועק, און נאך איינע און נאך איינע?... דער באבובער זיידע איז יונגער הייט געווארן א יתום, ער האט כל ימיו מיטגעמאכט יסורים מיט עגמת נפש, ער האט געהאט רדיפות און צרות, אזויפיל פעקלעך איז געווען במשך די אלע יארן, האט דער טאטע געזאגט "וואס האב איך צו וויינען, אזוי לעבן ערליכע אידן אויף די וועלט, מיט צרות", די אלע יסורים דאס איז אלס מזכך א מענטש אויף יענע וועלט, אויף יענע וועלט איז יעדעס ביסל יסורים א גאנצע מציאה.

מיין מאמע ע"ה איז געבעך געווען נישט געזונט אסאך יארן, מ'קען זאגן זי האט אנגעהויבן נישט צו זיין געזונט מיט צוואנציג יאר צוריק.

רבינו: מיין מאמע (הרבנית הצדיקת פעסל לאה בת חי' לרפ"ש) דארף אויך א גרויסע ישועה...

האדמו"ר מבאבוב: זי האט מיטגעמאכט אלע מיני יסורים און צרות, ביז צו די פטירה האט זי שוין געהאט מיט די נירן, מיט די הארץ, מיט אלעם במשך די יארן.

מיט דעם קען מען זיך מתנחם זיין, אז אזוי פירט זיך דאס ביי ערליכע אידן אויף די וועלט, מ'קומט אפ מיט יסורים אויף די וועלט.

ס'איז נאר אויף אזויפיל אז מיר האבן נישט די מוחות וואס די פריערדיגע דורות האבן געהאט.

רבינו: דער שינאווער רב האט דאך פארלוירן א זון רבי נפתלי, האט ער געזאגט אז ער האט נישט געקענט לערנען און דאווענען, ער האט געזאגט אז דער רבי ר' הערש פון רימאנוב האט מיטגעמאכט צער גידול בניס אן א שיעור און ער האט דאס געקענט איבערטרעאגן, ער קען נישט, ס'האט אים אזוי געשמערט אז ער האט נישט געקענט לערנען און נישט דאווענען.

האט ער געזאגט "האב איך געבעטן דעם אייבערשטן אז כ'זאל פארגעסן, כ"ה דער אייבערשטער האט געהאלפן אז כ'האב פארגעסן אז כ'האב געהאט א זון".

האדמו"ר מבאבוב: אזוי האט מען נאכגעזאגט פון צדיקים וואס האבן געזאגט "רבש"ע, אדער זאלסטו אונז אויפהייבן צו א מדריגה אז מיר זאלן קענען פארנעמען און פארשטיין, אדער אויב זענען מיר נישט אין די מדריגה זאל אונז נישט געשעהן קיין מאורעות, ביידע צוזאמען קען נישט זיין".

רבינו: דער טאטע ז"ל האט דאך אויך אסאך מיטגעמאכט, ער האט געהאט אויך שפעטער אן אומגליק אין שטוב (בפטירת בתו הרבנית חי' ע"ה) ער האט זיך שטארק מחזק געווען, די מאמע תחי' לרפ"ש האט נישט געקענט.

האדמו"ר מבאבוב: כ'האב דאס געהערט פון אזויפיל דאקטורים, אז מאכן עגמת נפש איז די ארגסטע זאך צום לעבן, א מענטש קען האבן אז ס'זאל ליגן אין אים א מוחלה, דער אייבערשטער זאל אפהיטן, אויב ער האלט זיך ביי די מוחות און ער איז זיך מחזק קען דאס אדורכגיין ס'זאל נישט ארויסקומען, טאמער האט מען אבער שטארקע עגמת נפש איז דער מענטש הרגיעט זיינע אייגענע מוחות, און דאן קומען ל"ע ארום אלע מיני מחלות.

א מענטש מוז זיך קענען מחזק זיין, און זיך איבערהייבן, און זיך נישט מאכן צומוט.

רבינו: דער אייבערשטער דארף העלפן.

וניחם רבינו המקום יתחם וכו'

יום ד' פרשת כי תצא תשס"ח לפ"ק

ביקור אצל כ"ק אדמו"ר מדינוב שליט"א בוויליאמבורג

מורינו הרב אה... אה..." ער האט נישט געקענט ארויסזאגן פון מויל דאס ווארט רבי חיים' פון גרויס פחד.

ער האט אמאל געזאגט "מזאל מיר שניידן די אדערן וועט נאר רינגען צאנזער בלוט"...

רבינו: דער שם שלמה (אבי אביו של המנחת אלעזר ז"ל) איז דאך אויך געווען א שטארקער צאנזער חסיד. דער צאנזער רב האט אים שטארק מקרב געווען.

האדמו"ר מדינוב: ער איז געווען אזא גרויסער צאנזער חסיד, אז סאדיגער מוט איהם באשולדיגן אין די מחלוקת.

רבינו: ער האט געוואוינט אין סמריזוב, דאס איז נעבן רישא, דארט אין רישא האט זיך אנגעהויבן די מחלוקה. מ'האט אפילו געזאגט אז וועגן דעם הייסט עס רישא, ווייל דארט איז געווען די 'רישא' פון די מחלוקת.

דאס איז געווען ווייל דער ערשטער בריוו פונעם דברי חיים קעגן זיי איז געגאנגען קיין רישא.

האדמו"ר מדינוב: מיר האט דערציילט דער סמיטשינער רב רבי יודאלע (הורוויץ) ז"ל - דער רבי האט איהם געקענט?

רבינו: יא.

האדמו"ר מדינוב: ער איז געווען ביים חנוכת הבית פון ישיבת הכמי לובלין, אסאך רבי'ס און רבנים זענען זיך דארט צוזאמען געקומען, מאיזה סיבה שתהי' איז אזוי

געווארן, מ'האט דאס נישט געמאכט ככוונה, אז די רבנים וואס האבן געהאט א שייכות מיט צאנז, די אייניקלעך און

אור-אייניקלעך פונעם דברי חיים זענען געווען אין איין זייט, און די רבי'ס און רבנים וואס זענען געווען בשייכות מיט סאדיגער זענען געווען אויף די צווייטע זייט. מילא

זענען די צאנזער חסידים אלע געווען אויף די זייט פון זייערע רבי'ס, און די סאדיגערער חסידים זענען אלע געווען נעבן זייערע רבי'ס אויף די צווייטע זייט. איז

געווארן זייער אויפפאלענד אז די וואס זענען געשטאנען אויף די צאנזער צד זענען אלע געווען חסיד'ישע אידן, אלע פון א' ב'ו ת', און די אנדערע זענען געווען אנדערש.

כיבין זיכער אז ס'האט גארנישט געהאט צוטון מיט די רבי'ס, ס'איז זיכער געווען די סביבה וואו מ'האט געוואוינט, אבער אזוי האט זיך עס אויסגעשטעלט...

האדמו"ר מדינוב: ס'איז ביי מיר א געוואלדיגע השיבות אז דער רבי איז געקומען. אז די גבאים ברענגען אזא חשוב'ן גאסט קומט זיך זיי א באזונדערן יישר כח.

רבינו: מ'האט זיך דאך דא אריינגעצויגן אין א נייעם מקום (שהעתיק מקום דירתו מפלעטבוש לוויליאמבורג), דער אייבערשטער זאל העלפן ס'זאל זיין מיט הצלחה אין סיעתא דשמיא.

האדמו"ר מדינוב: אין צאנז אז מ'האט געשריבן א קוויטל האט מען אריינגעשריבן 'להצלחה' ווייל הצלחה איז כולל אלעס.

רבינו: אלעס 'בגשמיות וברוחניות' האט ער געזאגט. דער דברי חיים האט דאס נאכגעזאגט פונעם ראפשיצער רב.

האדמו"ר מדינוב: אנדערע האבן געשריבן 'הצלחה ככל ענינים'.

רבינו: דער דברי חיים האט אמאל אויך געזאגט פארן קדושת יו"ט אז 'פרנסה' איז אויך כולל אלעס בגשמיות וברוחניות.

האדמו"ר מדינוב: ס'איז דא א רש"י אין תענית - אזוי מיינט מען אז ווען מ'וואונטשט פאר א איד פרנסה מיינט מען אז ער זאל האבן געלט פאר שכל לימוד, צו באצאלן

דירה געלט - אין תענית דף ט' זאגט רש"י (ד"ה מטר) אז פרנסה מיינט 'שפע טובה ומחיה לכל העולם'

האדמו"ר מדינוב: דער קדושת יו"ט איז דאך זייער דבוק געווען אין צאנז.

רבינו: זייער שטארק, ווען ער האט גערעדט פון צאנז האט ער געקאכט מיט א התלהבות, ער האט געקענט רעדן שעות פון צאנז, אבער קיינמאל האט ער נישט

דערציילט קיין מופת. ער האט נאר גערעדט פון עבדות ה'. **האדמו"ר מדינוב:** דער רבי ר' שלום אליעזר'ל פלעגט

קומען יעדעס יאר קיין מונקאטש, שבת איז ער נישט דארט געווען, אבער ווען ער איז געקומען קיין מונקאטש האט ער געדאווענט אינעם זיידנס (הגה"ק בעל מנחת אלעזר מונקאטש

זצ"ל) בית המדרש, געווענליך פלעגן די גבאים אויפרופן צום ספר, ווען רבי שלום אליעזר האט דארט געדאווענט האט איהם דער זיידע אליינס געוואלט אויפרופן, ער פלעגט זאגן "יעמוד מורה מורינו הרב רבי שלום אליעזר בן מורה

באמת, געשריבן האט דאס איינער פונעם זיידנס (הרה"ק בעל מנחת אלעזר זצ"ל) גבאים, און דער קול קורא איז ארויסגעקומען האט דאס זייער פארדראסן דעם זיידנס מענטשן, וואו האט אזא זאך געקענט ארויסקומען? איז מען אריינגעגאנגען צום רב, איינער פון די מענטשן איז נישט געווען דער גרויסער חכם, האט ער זיך אנערופן אזעלכע ווערטער ווי 'דער רב ווייסט וואס אין דעם קול קורא שטייט'.

דעם זיידן האט דאס זייער פארדראסן די מעשה און ער האט זיך אנגערופן "איך זאל שטיין אונטער אזא קול קורא? איך וועל ענק דערציילן א מעשה, איך בין געווען א אינגערמאן בין איך געווען אין משארטקוב אויף שבת, מילא ווי דער שבת האט אויסגעזעהן אין משארטקוב, ווי אזוי דער מיש האט אויסגעזעהן פרייטאג צונאכטס, ווי אזוי דער משארטקובער רבי איז געזעסן ביים מיש מיט די גאלדענע בעקישע מיט דעם הויכן ווערעך אויפן שמריימל כמנהג ריושין, האט ער זיך אויסגעדרוקט "ס'איז שווער זיך פארצושמעלן אז דוד מלכא משיחא האט שענער אויסגעזעהן"... ס'איז געווען אפשר א טויזנט מענטשן ביים מיש, און דאס דרך ארץ איז געווען אזוי גרויס אז מ'האט געקענט הערן א פליג, דער עולם איז געשטאנען באימה וכיבארה.

דארט האט מען אריינגעברענגט אלע מאכלים מיט גאלדענע טעפ, און מ'האט אריינגעברענגט די יוד אין א גאלדענעם שיסל, און עס איז געווען א גרויסער געדערענג אז אביסל פון די זופ האט זיך אויסגעגאסן אויפן כאלאטל פונעם משארטקובער רבי'ן, האט זיך דער משארטקובער רבי אנגערופן "אוי וויי, אוי וויי, מיר ווילן זיין ריין אבער די גבאים פארשמירן אונז..."

די מעשה האט דער זיידע דעמאלטס דערציילט.

רבינו: דער זיידע דער ייטב לב האט נישט געוואלט האבן קיין גבאי, ער האט געהאט א הויז בחור וואס האט אים משמש געווען, און די בחורים האבן זיך כסדר געטוישט, נישט קיין קביעות/דיגער גבאי, אזוי איז דאס געגאנגען. ער האט געזאגט א ווערטל אויף א גבאי. אינדער היים איז געווען א ציגיינער וואס האט געהאט א בער, ער פלעגט ארומגיין מיטן בער, דער בער איז געווען געלערנט צו טאנצן, און ער האט געברענגט דעם בער אין שטאט, יעדער האט געצאלט געלט פארן ציגיינער דער בערן שמייבער, און דער בער האט געטאנצט און דער עולם

רבינו: די זאך איז געווען ווייל מערב-גאליציען איז געווען שענער דאס אידישקייט ווי מזרח גאליציען, דאס איז די זאך, משארטקוב איז געווען מזרח-גאליציען, און צאנז איז אויף מערב גאליציען, די גאנצער קראקא געגענט איז אויף מערב גאליציען. די לעמבערגער געגענט איז אויף מזרח. דארט איז געווען דער מצב סך ארגער.

ההמשך האדמו"ר מדינוב: האט זיך אנגערופן דער משארטקובער רבי "איך ווייס נישט צי דער צאנזער רב מיט די פיאות איז נישט געווען גערעכט", דעם לשון האט ער געזאגט.

רבינו: ווען רבי מאיר אריק איז געקומען קיין טארנא, ער איז געקומען פון מזרח גאליציען דארט איז געווען זיין פריערדיגע רבנות, איז ער געקומען פון מזרח קיין מערב, האט ער געזאגט "שוין פופציג יאר נאך די פטירה פונעם דברי חיים און מיזעקט נאך די השפעה פון זיין קדושה".

ס'איז געווען א גרויסע חילוק צווישן די געגענטער. דאס איז געווען די סיבה פארוואס די חסידים האבן אנדערש אויסגעזעהן.

כ'האב געהערט פונעם טאטן ז"ל אז בעלז איז דאך אויך געווען מזרח-גאליציען - דאס איז וואו עס איז היינט אוקריינא, מערב גאליציען איז היינט פוילן - ווען דער בעלזער רב איז געווען אין האלאשיץ נאך די ערשטע וועלט קריג (כשהור מאונגארן אחרי המלחמה הראשונה אחרי כמה שנים) איז געקומען א איד פון בעלז צום בעלזער רב בעטן אז ער זאל צוריק קומען קיין בעלזא. דארט איז געווען א אינגל מיט פיאות, האט אים דער בעלזער רב געפרעגט "איז בעלזא איז אויך דא אינגלעך מיט פיאות?", האט יענער גענטפערט "אז דער רבי איז דא איז דא אין האלאשיץ אינגלעך מיט פיאות, אז דער רבי וועט זיין אין בעלזא וועט און בעלזא זיין אינגלעך מיט פיאות".

האדמו"ר מדינוב: פונדעסטוועגן פון די איינציגסטע וואס איך ווייס וואס זענען געווען שמארקע צאנזער חסידים וואס האבן זיך ערלויבט צו פארן קיין משארטקוב (אל הרה"ק רבי דוד משה משארטקוב, בן הרה"ק מרוזשין זצ"ל) זענען געווען אונזערע ביידע זיידעס, דער מנחת אלעזר מיטן עצי חיים... אפשר זענען געווען נאך, אבער איך ווייס נישט.

ס'איז געווען אמאל א מעשה אין מונקאטש בשעת עס איז געווען די מחלוקת מיט בעלזא, איז ארויסגעקומען עפעס א קול קורא וואס האט נישט געהאט קיין הענט און קיין פיס, מ'האט אנגעקוקט ווער האט דאס געשריבן.

האט הנאה געהאט, און דאס איז געווען זיין פרנסה, האט ער געזאגט אויף די גבאים אז זיי זענען ווי די בערן טרייבער, זיי ווילן מאכן געלט נעמען זיי דעם רבי'ן אז דער רבי זאל טאנצן, און זיי וועלן האבן פרנסה, האט דער ייטב לב געזאגט אז ער וויל נישט האבן קיין גבא'ן.

שפעטער האט ער געהאט א בחור וואס האט אים משמש געווען, ער האט געהייסן אשר, ווען ער האט התונה געהאט האט ער געבעטן פונעם ייטב לב אז ער וויל בלייבן אויך נאך די התונה, האט ער איהם ערלויבט, און ער איז טאקע געווארן דער גבאי, ר' אשר גבאי (הרה"ר אשר ישעי' שווארץ ז"ל), און ער האט געזאגט "איך קען אים, אשר וועט נישט מאכן אז ער זאל זיין דער ציגיינער און איך דער בער"...

דער ייטב לב האט זיך אויסגענומען מיט איהם אז ער זאל קיינמאל נישט זעהן אז ער זאל פארן ערגעץ אויף א שבת. ווייל געווענליך דער גבאי וויל מאכן פרנסה דרייט ער אן אז מוזאל רופן דעם רבי'ן אויף א שבת, דאס האט ער נישט געוואלט.

האדמו"ר מדינוב: דער ר' אשר איז געווען גבאי אויך ביים קדושת יו"ט און ביים עצי חיים, און אויך ביי רבי זלמן לייב.

רבינו: יא, ס'האט זיך אנגעהויבן מיט דעם וואס ער איז געווען דעם ייטב לב'ס הויז בחור.

האדמו"ר מדינוב: איינער האט מיר דערציילט אז דער נאסאדער רב איז אנגעקומען אמאל ר' אלול (יודיהל של זקנינו הייט'ל ז"ל) קיין סיגעט, און דער גאנצער עולם איז אריין אין אוהל האט ער געזאגט "איך גיי נאר ביזן אוהל, ר' אשר ליגט אינדרויסן, און אזוי ווי ר' אשר פלעגט ברענגען די קוויטלעך צו די צדיקים בחיים חיותו אזוי טוט ער היינט אויך, און ער האט אראפגעלייגט די קוויטלעך אויפן ציון פון ר' אשר'ן, און ער איז נישט אריין אינעם אוהל.

רבינו: דער ייטב לב האט זייער געגליכן דעם ר' אשר. ער האט אים גערופן "מיין אשר", ער האט אמאל געזאגט פאר א איד "איך וויל מיך משדך זיין מיט דיר", יענער איז געבליבן שטיין דער רבי וויל זיך מיט מיר משדך זיין? האט ער געזאגט "איך מיין צו זאגן מיט מיין אשר".

האדמו"ר מדינוב: הולך בדרך תמים הוא ישרתינו.

רבינו: עס איז געווען א מעשה מיט איינעם פון די וואס האבן משמש געווען ביים קדושת יו"ט, אמאל האט זיך געמאכט אז א איד געקומען קיין סיגעט און ער האט

געוואלט אריינגיין צום קדושת יו"ט, און ס'איז געווען פארן דאווענען, דער איד האט זיך געאיילט ער האט געוואלט כאפן דעם צוג, און ער האט נישט געקענט ווארטן ביז נאכן דאווענען, איז ער געקומען צום גבאי'ן און ער זאגט אז ער וויל אריינגיין צום רבי'ן, זאגט אים דער גבאי "עצט פארן דאווענען קען מען נישט אריינגיין צום רבי'ן", דער איד האט אנגעהויבן שטארק צו מוטשען אז ער מוז וויכטיג אריינגיין, און דא פארט באלד אוועק דער צוג. אבער דער גבאי האט געזאגט אז דער רבי לאזט נישט אז מוזאל אריינקומען שטערן פארן דאווענען, יענער האט אבער נישט צורוח געלאזט, ביז ווען יענער האט ארויסגענומען צוואנציג רייניש, דאס איז געווען אסאך געלט און ער האט אים דאס אהינגעגעבן.

אז ער האט באקומען א צוואנציגער איז שוין געווען אנדערש, האט ער אים געזאגט אז ער וועט אריינגיין אין רבי'נס צימער פאררעכטן די ספרים וכדומה, און אזוי וועט יענער זיך אליין אריינכאפן און צוגיין צום רבי'ן.

וכך הוה, דער גבאי איז אריין און ער האט זיך דארט אנגעהויבן צו פארען אויפן מיטש, דער איד קומט אים נאך און ער גייט צו צום רבי'ן, און ער האט אנגעהויבן צו זאגן אז ער מוז אהיימפארן און ער דארף עפעס נייטיג רעדן צום רבי'ן, אינצווישן האט זיך דער גבאי ארויסגעדרייט פון צימער. דער איד האט פארגעלייגט זיין ענין פארן קדושת יו"ט און ער איז ארויסגעגאנגען.

נאכדעם רופט דער קדושת יו"ט אריין דעם ר' יודל "וואס מיינסטו? פאר דיין צוואנציגער דרייסטו מיר א קאפ פארן דאווענען", און ער האט אים געמאכט אויס גבאי.

וכיבד האדמו"ר מדינוב שליט"א את רבינו לברך על הייץ: תיכף לת"ח ברכת.

וברכו רבינו: לחיים לחיים, דער אייבערשטער זאל העלפן מיט גרויס הצלחה און סייעתא דשמיא, דער אייבערשטער זאל העלפן מוזאל מרבה זיין תורה מיט טהרה און משפיע זיין פאר אידישע קינדער שפע ברכה והצלחה אזוי ווי עס דארף צו זיין ביי א בנן של קדושים.

האדמו"ר מדינוב: אמן, א יישר כח, המברך יתברך.

וספר רבינו המעשה ששמע ממך רבינו ז"ל בעל בוך משה איד שמך הייט'ל דה מי שהציע הרבנות במונקאטש להשם שלמה, אחרי שראשי הקהלה במונקאטש הביאו לו כתב רבנות שיבא למונקאטש אחרי שסבל רדיפות בסניגעט, זענו ואמרו שכל תושבי העיר מצפים שיבוא למונקאטש, ענה הייט'ל בצחות כי

כמה מאלו שרצו שיבא לסיגעט נהפכו אח"כ למתנגדי, ומתנגדי נהפכו לאוהביו ואם אכן כל העיר מצפים עלי מי יהי אח"כ מאוהביו... והציע להם שיתנו כתב הרבנות על ראש הגה"ק רבי שלמה'לע אבד"ק סטריזוב בעל שם שלמה זצ"ל (בן בנו של בעל בני יששכר ואביו של הרבי תשובה ז"ל).

האדמו"ר מדינב: ס'איז א גרויס השיבות אז דאס רבנות אין מונקאטש קומט גאר פונעם ייטב לב, זיי זענען דאך געווארן מחותנים.

ס'קען זיין בדרך צחות, דער רבי ר' אליעזר'ל פון דזשיקוב פלעגט דאך ליב האבן צו זאגן ווערטלעך, ער האט נישט געזאגט ראש השנה בינאכט "יהי רצון שיכרתו שונאנו", גאר "שירבו שונאינו".

רבינו: ער האט געזאגט דעם מעם ווייל א ארימאן האט נישט קיין שונאים, א מוצלח'דיגער מענטש ער האט געווענליך שונאים.

האדמו"ר מדינב: לויט דעם שמועס קען אבער זיין אז וועגן דעם האט ער געזאגט "שירבו שונאינו" כדי די אלע שונאים זאלן אים שפעטער ווערן גומען פריינד...

רבינו: דער ייטב לב איז שוין דעמאלטס געווען א מחותן מיטן שם שלמה ווייל זיין זוהן רבי משה לייב סטריזשובער איז דאך געווען אן איידעם ביים ייטב לב'ס איידעם דער גארליצער רב ז"ל.

רבי שלמה'לע מונקאטשער איז דאך געווען א צאנזער חסיד בלב ובנפש, ער איז דארט געווען דעם לעצטן ווינטער תרל"ג, ער איז דארט געזעסן ביים דברי חיים אין שטוב, מ'האט דארט אריינגעברענגט כיבוד און דער דברי חיים האט געזאגט "להיים מחותן, ווער ווייסט צי מ'זועט זיך נאך טרעפן אויף דעם עולם". דער שם שלמה האט גענטפערט "הימל און ערד זאלן אונטערגיין און דער רבי דארף דא בלייבן"...

האדמו"ר מדינב: מ'האט פריער געשמועסט פון צאנז, דער רב האט זיכער שוין געזעהן דעם ספר מגדנות אליעזר פון רבי אליעזר צוקער ז"ל, ער איז געווען ראב"ד אין בערעגסאז, ברענגט ער דארט אז דאס ערשטע מאל וואס ער איז אנגעקומען קיין צאנז האט ער מורא געהאט אריינצוגיין נעמען שלום, עס איז געווען אברוי דא לדא נקשן, איז געווען זיין גומער פריינד ריעו ועמיתו רבי משה לייב סטריזשוב'ער, האט ער אים געבעטן אז ער זאל מיטגיין מיט איהם, זענען זיי אריינגעקומען פרעגט אים דער צאנזער רב "ווי אזוי הייסט א יונגערמאן?", ער איז

געווארן פארשמומט ער האט נישט געקענט ענטפערן מהמת גרויס פחד, האט רבי משה לייב געזאגט ווי אזוי ער הייסט. "וועמענס זענט איר?", און נאך שאלות "ווילאנג וועט איר דא זיין?", אויף אלע שאלות האט רבי משה לייב גענטפערט במקומו.

האב איך געטראכט אן ענין אזוי ווי מ'זאגט "ה' שפתי תפתח ופי יגיד תהלתך", מ'האט מורא אז מ'נייט דאווענען וועט מען זיך נישט קענען עפענען דאס מויל פון גרויס פחד פונעם אייבערשטן בעט מען די תפילה.¹⁰

רבינו: ס'איז דאך היינט די יארצייט פונעם נאסאדער רב ז"ל (י"א אלול) כ'האב אמאל געהערט פונעם טאטן ז"ל אז דעם נאסאדער רבי'ס פאטער רבי משה ארי' פריינד ז"ל דער סיגעטער ראה"ק איז געווען א בעלזער חסיד, און דער זון דער נאסאדער רב אידם האט געצויגן קיין צאנז, און דער פאטער רבי משה ארי' האט געוואלט אז ער זאל פארן קיין בעלזא צו רבי יושע'לע, האט ער געזאגט פארן טאטן אז ער וועט פארן קיין בעלזא. און דער טאטע האט אים טאקע אויסגעצאלט די שפען אז ער זאל פארן קיין בעלזא.

רבי משה ארי' האט אבער מורא געהאט איבערצוגעבן די געלט פאר הוצאות הדרך פארן זון, ווייל ער האט מורא געהאט אז ער וועט דאס נוצן צו פארן קיין צאנז, ער האט אים נישט געטרויעט, האט ער געגעבן דאס געלט פאר איינעם וואס זאל מיטפארן מיט איהם און יענער זאל זעהן אז ער זאל פארן קיין בעלזא. אזוי איז ער געפארן קיין בעלזא און ער איז דארט געווען איבער שבת, אויפן וועג צוריק האט ער דאך געהאט חשק צו פארן קיין צאנז, האט ער זיך אנגעהויבן צו קרייגן מיט זיין באגלייטער אויף וועלכן וועג ער זאל פארן אהיים קיין סיגעט, מ'האט געקענט פארן אויף צוויי וועגן און דער נאסאדער רב האט געוואלט פארן דורכן וועג וואס איז גענטער קיין צאנז. איז געבליבן אז מ'זועט גיין פרעגן דעם בעלזער רב דורך וועלכן וועג זיי זאלן אהיימפארן, און זיי זענען אריינגעגאנגען און געפרעגט דעם בעלזער רב. זאגט דער בעלזער רב "אוודאי זאל מען פארן יענעם וועג דורך ליביטשוב, ווייל דאס איז

10

עי' בסה"ק ייטב לב (בריאות, ע' י"ב) וז"ל, והנה אמרו חז"ל (במות ק"ה) המתפלל צריך שיתן עיניו למטה, ר"ל לראות בשפלותו, ולבו למעלה, להשכיל ברוממות האל ית"ש, ואלי מכה גדול שפלותו יבא לבחינת בושח אשר יהיה כאלם לא יפתח פיו, וכמו שאומרים מי אנכי שאוכה להתפלל, על כן תקנו חז"ל ה' שפתי תפתח, עכ"ל"ק.

און קוקט אים אזוי אן, ווי אזוי ער גייט צו צו די ספר תורה מיט אזא פחד, זאגט ער איהם "יונגערמאן, וואס ביסטו אזוי דערשראקן? אז מ'האט מורא ליינט מען קריאת שמע"...

האדמו"ר מדינבורג: מורא רבך כמורא שמים, האט מען געטייטשט אזוי ווי דער רבי האט מורא שמים...

רבינו: עס איז געווען א מורא'דיגער פחד, דער קדושת יו"ט האט אויך געהאט דעם פחד, ער האט גערעדט פון צאנו מיט אזא פחד, מיט אזא יראה. ער האט זיך קיינמאל נישט אראפגעזעצט אין צאנו, אלעמאל איז ער געשטאנען.

דער קדושת יו"ט איז געווען אמאל אויף שבת אין שינאווע, דער מנהג אין צאנו און אין סיגעט איז געווען – אפשר אין מונקאטש אויך – אז פרייטאג צונאכטס ווען דער צאנזער רב האט געפירט מיש האבן אלע געסט מיטגעגעסן דארט די סעודה, און אויך שבת בייטאג, אזוי ווי מ'פירט זיך ביי אונז ביי שלש סעודות. אזוי איז אויך געווען אין שינאווע. אין סיגעט איז אויך אזוי געווען אלע געסט וואס זענען געקומען אויף שבתים און ימים טובים האבן באקומען די סעודה ביים טיש.

האדמו"ר מדינבורג: די געסט האבן אלע געדארפט אויסווארפן אויפן רבי'ן?

רבינו: מ'איז נישט אזוי שפעט אריינגעקומען צום טיש, מ'האט געגעסן אינאיינעם מיטן עולם, אזוי איז געווען נאך ביים דברי חיים.

ווען דער קדושת יו"ט איז געקומען אויף שבת קיין שינאווע נאכן הסתלקות פונעם דברי חיים, האט ער אויך געגעסן דארט ביים שינאווער רב. דער סדר איז געווען אז קידוש האט נאר דער רבי געמאכט און מוציא געווען דעם עולם, אזוי איז אויך געווען אין סיגוט. דער קדושת יו"ט איז דארט געזעסן ביים טיש נעבן שינאווער רב, און דער שינאווער רב האט קידוש געמאכט, נאך קידוש האט דער שינאווער רב געזאגט "סיגוטער רב מאכט קידוש", האט דער קדושת יו"ט געזאגט "איך האב יוצא געווען פונעם רבי'ן".

זאגט אים דער שינאווער רב "איך האב אייך אינזינען געהאט נישט מוציא זיין". איז דער קדושת יו"ט שטיין געבליבן, אבער ער האט נישט געהאט קיין ברירה, מ'האט אים אריינגעברענגט א בעכער און ער האט געמאכט קידוש.

דאך נענטער קיין צאנו... איז ער דעמאלטס טאקע געווען אין צאנו.

היות דער פאטער רבי משה ארי' איז געווען אן עושר האט דער נאסאדער רב זיך ערלויבט און ער האט געקויפט אן עלי, נאכדעם האט ער אריינגעטראכט וואס גייט דא זיין, דער הייליגער רב האט דאך געליינט אין די תורה, און ער וועט ארויפקומען אויף די בימה, דער הייליגער רב וועט ליינען, און ער דארף מאכן א ברכה אויף די תורה, ער קען נישט... ווי אזוי קען ער מאכן די ברכה ווען דער הייליגער רב שטייט דארט?! אבער ער האט דאך שוין געהאט געקויפט די עלי, איז ער צוגעגאנגען צום גבאי'ן און ער זאגט אים אז ער האט טאקע געקויפט די עלי אבער ער שפירט אז ער קען נישט עולה זיין, ער האט א פחד. דער גבאי קוקט אים אזוי אן, פריער האסטו געקויפט אן עלי און יעצט ווילסטו צוריק ציעהן? האט ער פארשטאנען אז ער האט חרטה דערויף ווייל ער וויל זיך שפארן דאס געלט, זאגט ער איהם "דו קענסט נישט צוריק דרייען נאכדעם וואס דו האסט שוין געקויפט". אבער ער האט זיך ממש געבעטן ביים גבאי'ן אז ער קען נישט עולה זיין נעבן דעם הייליגן רב.

דער גבאי האט אים אבער נישט געוואלט ארויסלאזן, זאגט ער אים "ווייסטו וואס? דו וועסט גיין הגבה, דארט דארף מען נישט מאכן קיין ברכה", גוט, ער איז געווען צופרידן, נאכדעם האט ער זיך מיישב געווען, וואס? ער וועט גיין הגבה? ער וועט שטיין נעבן הייליגן רב, דער הייליגער רב וועט איהם אנקוקן און ער וועט אויפהייבן די ספר תורה? ער וועט דאך חלילה פאר פחד אראפלאזן די ספר תורה, בקיצור, ער קען נישט גיין הגבה ער קען נישט. גייט ער צוריק צום גבאי'ן און ער זאגט אים אז ער קען נישט גיין הגבה, ס'איז נישט מעגליך, דער גבאי פרובירט זיך צו דינגען מיט אים, אבער ער האלט זיך ביי זיינס אז ער האט מורא. זאגט אים דער גבאי "ווייסטו וואס, דו וועסט גיין גלילה. דארט דארף מען נישט מאכן קיין ברכה, מ'הייבט נישט אויף די ספר תורה", זאגט ער גוט, ער האט דאס אנגענומען.

ווען ס'איז געקומען דערצו, מ'האט אים אויפגערופן צו גלילה, ער איז ארויפגעקומען צו די בימה, און דער הייליגער רב איז דארט געשטאנען, און ער גייט צו צו די ספר תורה און געמאכט גלילה, ס'האט אים געווארפן אלע אברים פאר פחד, און דער דברי חיים שטייט דארט

מער איז ער קיין שינאווע נישט געפארן! ער האט געזאגט "מי'פארט צו א רבי'ן דארף מען האבן התבטלות, אז ער מאכט פון מיר אן עסק קען איך מער נישט פארן".

האדמו"ר מדינב: מ'זאגט ענליך צו דעם אז דער חידושי הרי"ם איז געווען קודם ביים קאזניצער מגיד, און נאכדעם איז ער געפארן קיין פרשיסחא צום רבי'ן רבי בונם. ס'איז געווען א פלא פארוואס ער איז נישט געפארן צום קאזניצער מגיד'ס זון דער באר משה. האט ער געזאגט "איך קום קיין קאזניץ מיט ער זיך אן מלבושי שבת לכבודי, ער מישט אים מיינע שיריים מיט זיינע, און ער מאכט מיט מיר א גאנצע צימעס, איך דארף האבן א רבי וואס זאל מיר בראטן די אדערן מיט א שפי... איך קום צום רבי'ן ר' בונם מאכט ער נישט פון מיר קיין עסק..."

כ'האב מורא אז היינטיגע צייטן אז מ'קומט צו א רבי'ן און מ'מאכט נישט קיין עסק פון איהם, דעמאלטס קומט ער מער נישט...

וכיבד את מורן רבינו שליט"א בפירות: "דער רבי זאל מאכן א ברכה, דער רבי שטעלט אלעמאל צו גוטע פירות זאל דער רבי דא א ברכה מאכן אויף די פירות".

האדמו"ר מדינב: ווען א רבי קומט צו גיין מאכט מען א לחיים אויף וויין. ווען מ'שליסט א שידוך שליסט מען דעם שידוך אויף בראנפן, פארוואס? האב איך געזאגט אז בראש וראשון ווען מ'שליסט א שידוך דארף מען געבן א שבח והודאה פארן אייבערשטן וואס איז מוזוג זיוונים, דער באשעפער האט דאס צוגעשטעלט, אזוי שליסט זיך א שידוך, נעמט מען א גלעזל בראנפן און מ'מאכט א "שהכל נהי' בדברו" אז אלעס איז פון אויבן, אזוי שליסט זיך א שידוך, ווייל אזוי וואלט מען דאך געקענט מאכן א לחיים אויף וויין, מאכן על הגפן, וואס האט א שייכות צו א שידוך אלץ ענבי הגפן, דערווייל פירט מען זיך צו מאכן דוקא אויף בראנפן.

וביקש האדמו"ר מדינב שליט"א אח"כ את רבינו שיכנס לתוך היכל בית מדרשו החדש: "דער רבי זאל איבערלאזן א ברכה פארן בית המדרש". **ונכנס רבינו לתוך בית מדרשו והראה על הגג הגבוה ואמר:** "לרומם בית אלקיננו". **ואח"כ נתן ברכת קדשו:** "דער אייבערשטער זאל העלפן אלע תפילות וואס מ'איז דא מתפלל זאל נתקבל ווערן לרחמים ולרצון".

יום ה' פרשת עקב תשס"ח לפ"ק

ביקור הגה"צ רבי יהואל באבא"ד שליט"א

אב"ד טארטיקוב

אחר תפילת שחרית בהדרו של כ"ק רבינו שליט"א בעת שהותו במחנה ויואל משה פליישמאנס נ"י.

רבינו: ביי די עופות? ס'זענדט זיך אויך צי ס'איז געווען יונגערע צי עלטערע, ווען זיי זענען יונגער איז עס מער שכיח, ביי די עלטערע איז עס ווייניגער שכיח.

דער אמת איז אז כזויים נישט צי ס'איז ממש טריפה, ווייל דארט ביי דעם מקום ווי דער עוף איז יונק פון די איי (במקום היותרת על הדק, ע"י סי' מ"ז ס"ד) און ס'זוערט נישט געהעריג פארמאכט, ממילא בלייבט א רושם, דאס איז נאר א ריעותא, און ווען זיי זענען עלטער איז דאס שוין נישטא די ריעותא, וועגן דעם איז דאס שכיח מער ביי די יונגערע.¹¹

אב"ד טארטיקוב הביע התפעלותו מביקורו בבית השחיטה המהודרת בקרית יואל, ושינו לנוכח יביטו כל הדורי הכשרות באופן הכי נאות.

אב"ד טארטיקוב: ס'האט מיר באזונדער געפאלן דאס וואס מ'האט געטון וועגן דם בעין, דאס וואס מ'האט צוגעשטעלט צוויי גוים וואס שטייען דארט אויבן און זיי שפריצן און קראצן אפ וועגן דם בעין. (דעל דם בעין לא מהני מלידה, ע"י סי' ס"ט ס"ב).

וסיפר אב"ד טארטיקוב כי מצא במקום שחיטה אחר יותר

אחריו טרפות

רבינו: דאס מוז נישט זיין אז ס'האט צוטון מיטן מקום, עס ווענדט זיך ווי א לאוד. ביי אונז מאכט זיך אויך א טאג אזוי א טאג אזוי, מ'קען דאס נישט אויסרעכענען.

אב"ד טארטיקוב: ס'קען מאקע זיין אז יענעם טאג וואס איך בין דארט געווען איז געווען אסאך טרופות.

¹¹ וז"כ בשו"ת טוטו"ד (קמא סי' מ"ד), וז"ל בא"ד "אבל ביותרת הדקין בין דבכל בהמה ליתא א"כ דבהמה חי' בלעדו, ומ"מ אם נמצא מותרת דהכי רבותיהו, א"כ אפשר דהוי רבותיהו נמי להיות המעי פתוח ע"כ. ועי' תשו' מגידות (להפריט"ג סי' ג) שחוכך בוה, ועי' ש"ש בהגה' מגד יהודה. ועי' תשו' מהר"ם שיק (סי' ס"א) תשו' הריב"א (סי' צ"ו).

אב"ד טארטיקוב: איין זאך זענען געווען וואס האבן מעורר געווען, אז אסאך מאל ווען מינעמט אראפ די משיקן וואס ווערט טריפה, איז דא פעטנס אויף די אייזן, און דאס דארף דאך לכאורה עפ"י דין האבן שפשוף מ'דארף לכאורה האבן מער ווי אן הדחה, ס'פעלט אויס שפשוף ווייל ס'איז פעטנס. (כמבואר בפרמ"ג סי' צ"א (מי"א ושי"ב) ההיתר שנעג באיסור שמן בעי שפשוף), נאכדעם בין איך געגאנגען קוקן האב איך געזעהן אז מ'וואשט נישט איבער די אייזענס, ס'בלייבט פעט, כ'ווייס נישט אויב די הדחה נאכדעם נעמט אראפ אזוי ווי שפשוף. אויב דאס איז א פראבלעם איז דאס א פראבלעם אומעטום. **רבינו:** כ'הער א נייע שאלה, כ'האב עם נאכנישט געהערט, ס'איז דאך שומן אויפן אייזן... יא, ס'איז טאקע פעט. מ'דארף טאקע טון דערין.

ובמשך הימים כאשר הן רבינו שליט"א בשאלה זו עם הגה"צ אדמו"ר מנאלאטא שליט"א והגאון רבי יודא משולם דוב פאלאטשעק שליט"א אב"ד מגד יהודה אמר: "דער אמת איז אז רובא דרובא עופות זענען דאך כשר, און אפילו די וועלכע מ'שמעלט אוועק איז דאך אויך נישט וודאי טריפה, אזוי איז לכאורה יא גענוג אן הדחה, אזוי קומט אויס פונעם מו"ז (סי' י"קק"ז)¹²

12

כ' המחבר (סי' י"ט) סכין ששחט בה טריפה אסור לשחוט בה עד שידיהו בעצונו וכו', ואם רגיל לשחוט בו טריפות תדיר צריך נעיצה עשר פעמים בקרקע קשה, והטעם כתב הטו"ז (סק"ז) כיון דנשתמש בו תדיר ונדבק בו הרבה מאד ע"כ לא תסור ממנו בהדחה בעלמא ע"כ. ובגדר רגיל לשחוט טריפות כ' (שם סק"ז) וז"ל חלנע"ד בזה דודאי לכתחילה אין לחוש לזה כששוחטין בהמות הרבה שיהיו בהמות הרבה טריפות בזה אחר זה בלי הפסק שחיתות כשירות גנתיים וכל שיש הפסק כשירות גנתיים לא מקרי רגיל באיסור וכו' ונראה דבג' שחיתות טריפות בצירוף מקרי רגיל ע"כ

ועי' דרכי תשובה (סק"ד) בשם שנות חיים (סק"ד) דוקא וודאי טריפה ולא ספק.

עוד יש להתיר מטעם דכלל דוחקא אף דבר שמן יש מתירין בהדחה (עי' הו"ד סי' צ"א סק"א), ופת"ש סק"א העתיקו ובשם בית אפרים (סי' כ"ט), ועוד יש מתירין מטעם ההשרוי חצי שעה עשושין על הבשר קודם המליחה עדיף יותר משפשוף, והמנהי גם לזה, כ"כ בשו"ת מנחת יצחק (ח"ג סי' ס"ח) ועי' עוד שם (סי' צ"ד) תשרי בנידון זה מחותנו הגר"פ צימנעטבוים זצ"ל ראב"ד גראסווארדיין. וכן מבואר במנחת יעקב (ריש כלל ט"ז) ועי' חשב האפור (ח"ב סי' ט"ז).

אב"ד טארטיקוב: אזוי איז זייער זייער פייך, כ'האב זיך אלס געזארגט דערפאר, אויף אלע פלעצער וואו איך בין געווען האב איך געטראפן דם בעין, סיי אין ארץ ישראל סיי דא, דא זע איך אז עם איז זייער פייך. **רבינו:** דאס האט מען אויך ממש לעצמענס איינגעפירט, יעצט זייט פסח.

אב"ד טארטיקוב: כ'בין געווען אין ארץ ישראל, כ'ברענג דאך אריין טורקים פון ארץ ישראל, האב איך דארט אויך היימישע שוחטים, דארט האב איך אויך צוגעלייגט (גויס שיטור דם בעין), כ'האב אבער געוואלט זעהן ווי אזוי דא זעהט אויס, ווייל איך האב נאר טורקים, טורקים איז ארגער ווייל עם ברעכט זיך אויף דער ביין אפילו נאכן וואשן אז עם גיט א כאפ א קלאפ קומט ארויס אסאך בלוט.

דא איז דא קלענערע טורקים, ווי מ'שניידט עם אויף אין פיר, אז עם ווערט געוואשן איז נישטא קיין פראבלעם.

רבינו: וועגן דעם שניידט מען עם טאקע אויף שטיקלעך. **א' הנוכחים:** אין ארץ ישראל איז נאר דא גרויסע טורקים? **אב"ד טארטיקוב:** איך האב אבער נישט קיין פראבלעם מיט די טורקים וואס מ'ברענגט מיר אריין, נעמט מען ארויס די אינעווייניגסטע, די אויבערשטע חלקים דארף מען אינגאנצן נישט. איך זאג נאר סתם ווייל די געפיקעלטע נעמט ארויס נאר פון אינעווייניג.

רבינו: פאר וועמען גיט איר דעם הכשר דארט? **אב"ד טארטיקוב:** פאר 'האווא'.

ער רופט די טורקים 'הוד-גולן', נאר די געפיקעלטע טורקים פון ארץ ישראל.

א' הנוכחים: וואס טוט מען מיט די פיסלעך פון די עופות, ווען נעמט מען דאס אראפ?

רבינו: ביי אונז נעמט מען אראפ די פיסלעך נאכן בודק זיין.

אב"ד טארטיקוב: יא, כ'האב געזעהן.

רבינו: געווענליך נעמט מען נישט קיין פיסלעך, ס'ווערט אוועקגעווארפן, דעם טאג ווען מ'נעמט פים ווערט א טריפה פיסל נישט אריינגעלייגט.

א' הנוכחים: אויף וואס פארלאזט מען זיך ערגעץ אנדערש?

רבינו: אויף רוב, בימול ברוב (עי' סי' ק"א דרגלי עופות בטלים ברוב, ולא הוי ההר"ל). אבער ביי אונז האט מען אזוי איינגעשמעלט אז מ'נעמט אראפ די פיסלעך נאכן בודק

זיין. (כמבואר כס"י פ"ד ש"ך סק"מ, דאף באופן שמותר לבטל לכתחילה, מ"מ אם אפשר בע"א אין לסמוך ע"ז).

אב"ד טארטיקוב: יעצט וועל איך פארן צו אלע אנדערע זעהן, איך האב נישט ליב ביי אלע מיינע הכשרים זיך צו פארלאזן אויף וואס יענער זאגט.

רבינו: נו, מ'דארף אליין גיין קוקן.

אב"ד טארטיקוב: ס'איז אן עבודה.

רבינו: איך גיי טאקע זייער אפט אהין, די וואך בין איך שוין צוויי מאל דארט געווען. אז מ'שפירט אן אחריות אויף די שחיטה דארף מען דארט זיין.

יום ג' פרשת ויקרא תשס"ח לפ"ק

ביקור הגה"צ ר' חיים יעקב טויבער שליט"א

דומ"ץ באבוב

לאחר ביקורו בבית השחיטה בקרית יואל

רבינו: אין די גאנץ ערשטע יארן איז נאך אזוי געווען, איך געדענק דאס נאך פון ווען איך בין געווען א קינד, מ'האט אליינס געעפענט די עופות אין שטוב, און מ'האט אליין כשר געמאכט אין אסאך שטובער.

אויסער דעם פלעגט ער צוגיין איינמאל א וואך אין בוטשער סטאר, דוכט זיך מיר אז דאס איז געווען יעדן דאנערשטאג, ער פלעגט גיין דארט פסקענען שאלות אין בוטשער סטאר. מיטוואך פלעגט מען אהיימשיקן די עופות...

דומ"ץ באבוב: כ'געדענק ווען איך בין געווען אין ארץ ישראל אלס התן, פלעג איך זיין ביי הרב וואזנער (הגאון בעל שבת הלוי שליט"א) דעמאלטס, כ'האב געהאט ביי אים א קביעות, האט ער אויך געהאט איינמאל א וואך ווען די בוטשערס זענען געקומען מיט די קעסטלעך שאלות, כ'צלייב אז די לעצטע דרייסיג יאר האט שוין הרב וואזנער נישט געהאט קיין שאלות אויף קיין משיקענס.

ר"י אייזענבערג: ווען מ'האט געהאט א שאלה אויף די לונגען פלעגט מען אויך קומען צום רב.

רבינו: אוודאי, ביי א בהמה, דער טאטע פלעגט דערציילן ווי אזוי עס איז געווען אינדערהיים. אבער אפילו דא פלעגט צו קומען זיין זיידע (הראה על הב' הח' כמר ישראל דוד ראזענפעלד הי"ד משיב"ק) ר' וואלוויש ראזענפעלד ז"ל, ער האט אויפגעשניטן ביי די פיסלעך און מ'האט באקוקט די קישקעס (אם ניקב ומריפה, ע"י סי' מ"ז ס"א), די צומת הגידין (עצם הצאמבל אם נפסק מריפה, סי' נ"ז ס"א).

דומ"ץ באבוב: די צומת הגידין האבן די בוטשערס באקוקט צי די אידענעס אליין?

רבינו: דאס איז דאס ערשטע מאל וואס איר זענט דא? **דומ"ץ באבוב:** נין, כ'בין שוין אסאך מאל געווען דא, כ'בין נאך געווען דא וואס ס'איז געווען פיצל, קוים א 'שעכט הויז'. כ'האלט אביסל מיט ווי אזוי ס'איז געוואקסן, כ'געדענק שוין נישט יעדע מדריגה, כ'קום נישט אזוי אפט מילא קען איך זעהן ווי אזוי עס וואקסט בליעה"ר.

רבינו: כ"ה, מ'זועט א"ה יעצט נאך מער פארגרעסערן דאס פלאץ פאר הידורים אין כשרות.

דומ"ץ באבוב: כ'הער אז מ'לייגט דא אריין אסאך כוחות, ר' יושע אייזענבערג הי"ד (שו"ב דק"ק באבוב, ובודק סנינים בבית השחיטה בקרית יואל) זאגט מיר אז ס'זייט נישט אריבער א וואך וואס דער רבי איז נישט דארט.

יעצט ווען מיר זענען דארט געווען איז אריינגעקומען דער דיין רבי געציל (הגאון הגדול רבי שלום אליקים געציל בערקאוויטש שליט"א דומ"ץ קרית יואל י"א). ער קומט אויך כסדר.

רבינו: דאס איז איינס פון די מעלות פון די בית השחיטה אז ס'איז נאנט, מ'קען גיין כסדר ווען מ'זויל קען מען אריבערגיין.

דומ"ץ באבוב: דאס איז נישט נאר א באקוועמליכקייט, ס'איז א שטארקע מעלה אין כשרות.

דומ"ץ באבוב: וויפיל כ'הער נאכזאגן פון פארצייטנס זענען דאך רוב רבנים געווען אין שעכט הויז, עס איז ממש געווען א חלק פון זייער סדר היום, צו גיין צו די שחיטה, און צו פסקענען שאלות אויף די עופות.

רבינו: דאחי אין אמעריקע איז מען נאך אויך געקומען צום טאטן ז"ל מיט שאלות אינדערהיים.

דומ"ץ באבוב: דאחי נאך?

רבינו: די כומשערס האבן דאס באקומט. אינדערהיים זענען די אידענעס געקומען מיט אלע סארט שאלות, די צומת הגידין, דער קורקבן. (אם ניקב טריפה, ע"י סי' מ"ט ס"א).
דומ"ץ באבוב: די שאלה פון נאדלען... (שניקב הכרס ע"י מחמין וכדומה)

רבינו: די שאלה איז היינט שוין נישטא, דאס פלעגט זיך מאכן ווען די בהמות פלעגן אינדערהיים פאשען אינדרויסן האבן זיי געשלונגען אלעס וואס זיי האבן געטראפן, היינט זענען דאך די בהמות פארמאכט, זיי עסן נאר וואס מ'זיגט זיי. היינט איז דא אנדערע שאלות. אמאל האט מען אויף יעדע קורקבן (פיפילעד) באקומט, מ'האט אריינגעשניטן און דאס באקומט.

דומ"ץ באבוב: כ'האב שוין אמאל געהאט א שאלה אויף א קורקבן, און מ'האט עס נישט מכשיר געווען, כ'האב אריבער גערופן נאך א מבין, און ס'איז נישט גוט געווען.

רבינו: אזוי? ס'איז געווען געלעכערט מעכר לעכר? איך האב איינמאל געזעהן א קורקבן פון א טורקי וואס איז אריין דערין א נאגל. (וטריפה מדין מחט בקורקבן ע"י סי' מ"ט).

ר' יושע אייזענבערג שו"ב: מיר זענען געווען אמאל ווי מ'ישט די קאמשיקעס מיר זענען דארט אריינגעגאנגען, דער פארס איז געווען אויפן פלאץ, האט מען געוויזן וואס מ'זיגט זיי צו עסן, דאס איז געווען קליינע שטיקלעך שטיינדלעך, מיר האבן געזעהן גאנצע בערג, פרעג איך וואס איז דאס? זאגן זיי אז דאס ארבעט אויס די עופות, זיי דארפן עסן א הארטע זאך, און דאס איז זייער עסן, זיי שלונגען דאס און דאס איז גוט פאר זיי, אזוי ווי מ'זאגט ביי אונז 'פייבער' וכדומה. זעהט אויס אז וועגן דעם פלעגן זיי פארצימטענס עסן אייזענס וכדומה, עס האט זיי פשוט אויסגעפעלט, האבן זיי דאס געשלונגען, היינט מאכט מען דאס אזוי דין.

דומ"ץ באבוב: היינט איז אויך אנדערש ווי אמאל, אמאל האט מען דן געווען יעדן עוף ווי א הפסד מרובה.

רבינו: אוודאי, ס'איז טאקע אזוי געווען, ס'איז געווען א הפסד מרובה.

דומ"ץ באבוב: מ'האט געשמועסט וועגן דעם גערגל, מ'האט ארויסגענומען די צוויי אדערן (הוסי הצואר שצריכן

להוציאם או לחותכן ע"י סי' ס"ה ס"ג) און מ'האט איבערגעלאזט דעם גאנצן גארגל, מ'האט געקענט איבערלאזן מער ווי די העלפט כמעט.

א' הנוכחים: די שוחטים דעמאלטס האבן גע'שחט'ן מער אויף ארויף (לצד הראש)?

רבינו: זיי האבן געמאכט א קליינעם שניט. ס'איז געווען א שאד דאס העלזל, אוודאי, ס'איז געווען א גאנצער קונץ צו מאכן א קליינעם חיתוך...

א' הנוכחים: מ'האט דאס נאך צוגענייט, מ'האט געמאכט 'העלזל'...

די תלמידים פון ר' משה מויוקאפף ע"ה שו"ב (בעיר מאנטריאל) מאכן א קליינעם חיתוך. ר' ליפא שווארץ ע"ה (שו"ב בעיה"ק ירושלים ומלפנים בעיר באטור, בנו של ר' עזריאל ז"ל ראש השוחטים בעיר סאטמאר) פלעגט אויך מאכן א קליינעם שניט.

דומ"ץ באבוב: זיי האבן אלע געמאכט ווי אזוי זיי זענען געווען צוגעוואוינט פארצימטנס.

רבינו: אזוי איז געווען, ס'איז א שאד געווען צו שניידן יענעם הויט, דא מאכט מען א גרויסן חיתוך...

א' הנוכחים: ביי א בהמה איז זיכער מער שייך געווען דער הפסד מרובה.

רבינו: ביי בהמה האט מען דאך שאדן געמאכט די פעל... ביי בהמות איז נאך דאזי היינט דא דער פראבלעם.

אבער דאזי באקומט מען די קישקעלעך זעהט מען אז ביי די יונגערע עופות טרעפט מען מער טריפות.

והסביר רבינו החסיד כנ"ל שמקום היניקה אצל העופות

הצעירות נשאר כעין ריעותא, מה שהולך ונעלם

אצל הבכירות

וואס איך מיינן צו זאגן אז דאס וואס מ'שטעלט אוועק אזויפיל פון די יונגערע וועגן טריפות, איז נישט זיכער אז ס'איז טאקע טריפה.

דומ"ץ באבוב: כ'מיינן אז יארן צוריק פלעגט נישט זיין די אלע שאלות.

רבינו: טאקע וועגן דעם, ווייל מ'פלעגט נאר שחט'ן גרעסערע עופות, אינדערהיים איז דאס טאקע נישט געווען, מ'האט קיינמאל נישט גע'שחט'ן אזעלעכע יונגע עופות.

די אמאליגע רבנים וואלטן געזאגט צום היינטיגן סדר השחיטה.

ר' יושע: ר' חיים הערבסט האט מיר דערציילט אז זיין מאמע איז געווען א שוחט, האט ער מיר כמה פעמים געזאגט אז זיין מאמע פלעגט קומען פרייטאג צונאכטס צום טיש צו לעצטן רב אין צאנז רבי לייביש, האט ער אים אהיימגעשיקט אינמיטן טיש און ער האט אים געזאגט "דו קענסט נישט דא זיצן, ווייל מוצאי שבת איז דא א שחיטה, דו מוזט גיין שלאפן כדי דו זאלסט זיין אויסגערוט". היינט איז א אנדערע וועלט געווארן, א שוחט פארט ארום אין די גאנצע וועלט, איין טאג איז ער דא א צווייטן טאג אין א צווייטע מדינה, א גאנצע וואך איז ער נישט אינדערהיים.

רבינו: די וועלט דערציילט א מעשה אויפן ערשטן בעלזער רב, אז עס זענען געקומען חסידים און זיך באקלאגט אויפן שוחט אז ער זיצט נישט ביי מלוה מלכה, האט דער בעלזער רב געלאזט רופן דעם שוחט און ער האט אים געפרעגט היתכן? ס'זיצן חסידישע אידן ביי מלה מלכה מוצאי שבת, און דו זיצט קיינמאל נישט מיט זיי, האט ער גענטפערט כיוועל זאגן פארן רבי'ן "זונטאג שחט איד, און די מלוה מלכה פארציעהט זיך, און איד ווייס אז איד דארף זיין אויסגערוט צו די שחיטה מילא קום איד נישט צו מלוה מלכה". רופט דער בעלזער רב אריין די רביצין און זאגט איר "מעגסט שוין נעמען די זונטאגדיגע שחיטה"... ווייל בין היינט האט ער נישט געלאזט נעמען די שחיטה פון זונטאג ווייל ער האט געהאלטן אז דער שוחט איז מיד פון שבת, יעצט האט ער געזעהן אז ער גייט שלאפן און ער איז מקפיד צו זיין אויסגערותה האט ער איר שוין געלאזט נעמען די שחיטה פון זונטאג.

דומ"ץ באבוב: נישטא וואס צו רעדן, ס'איז א געוואלדיגע זאך אז מ'האט דעם שוחט אויפן פלאץ, ס'איז א מורא'דיגע חשיבות.

רבינו: מ'דארף נישט אוועק פארן פון שטוב, מ'דאווענט צווישן אידן, מ'זייט אין מקוה, מ'האט א בית המדרש מנין ערב ובקר... מ'דארף זיין קודם 'לעולם יהא אדם, און אזוי 'ירא שמים, קודם דארף מען זיין א מענטש נאכדעם קען מען זיין א ירא שמים.

אויסער דעם האט מען עס הערשט דא באמערקט אז מ'דארף שחט'ן יונגע עופות האט מען באמערקט אז ס'איז דא א ריעותא, אז ס'איז דא ריעותא דארף דאס בדיקה, (כמבואר בסו"ט, ש"ך סק"ב ופרמ"ג שם בפתיחה) אז מ'מוז שוין בודק זיין איז דאס דאך זייער דין אז מ'דרוקט פלאצט עס... אזוי ווי מ'איז בודק די לולבים אזוי לאנג ווי ס'ווערט פסול... דאס איז א מציאות.

דומ"ץ באבוב: דא איז נישטא קיין צומת הגידין.

רבינו: ניין, ביי צומת הגידין איז פארקערט, ביי די גרויסע עופות איז דא מער פראבלעמען, ווייל דער עוף איז שווער און עס שטייט דאך אויף א הינער-פיסל, און זיי זענען דאך גענוג שוואך מילא לייגט דאס פרעשור אויפן פיס, דאס מאכט דעם פראבלעם, ביי די יונגע עופות איז דאס נישטא.

דומ"ץ באבוב: אין ארץ ישראל איז דא אסאך שאלות מיט צומת הגידין.

רבינו: די וואך איז געווען דא איינער פון ארץ ישראל, און ער האט געהערט אז דא איז מען נישט בודק קיין צומת הגידין איז ער דא געשטאנען ביי די עופות א לענגערע צייט און ער האט געקוקט.

ר' יושע: ער האט ממש נישט געגלייבט וואס ער זעהט, אזויפיל עופות האט ער באקוקט אן קיין שאלות, ער איז אריינגעקומען דערנאך אין צימער צו אונז, ער האט נישט געקענט גלייבן דעם מציאות, ער האט געמיינט אז מ'זאגט נאר אזוי אין אמעריקע, מ'איז דא מקיל מיט פשרות.

רבינו: דאס איז א אינטערעסאנטע זאך, אין ארץ ישראל איז דאס א גאנצער עסק מיט שאלות, און דא איז דאס בכלל נישט במציאות. ווידער דארט אין ארץ ישראל פלעגט מען נישט באקוקן די קישקעס אמאל, אפילו ווען דא האט מען יא באקוקט, האבן זיי נישט באקוקט.

דומ"ץ באבוב: יעדע מקום האט זיך זיינע טבעיות.

רבינו: אבער דאס איז דער עיקר מעלה, עס איז דא אין שכנות, די שוחטים וואוינען דא, מ'דארף נישט אוועקפארן אין די מרחקים.

דומ"ץ באבוב: כ'האב שוין אסאך געטראכט איבער דעם וואס די שוחטים פארן אוועק, כ'האב געקלערט וואס

קול התאחדותינו "ברך משה" החסידי סאטמאר

ע"ש כ"ק רבינו הקוה"ט מרן משה בן הגה"ק רבי חיים צבי זיעוועכי"א

קרית יואל - בני ברק

המטרה: להמציא הלוואות גדולות בתשלומים נוחים ביותר לאנ"ש שהגיע זמן כלולות בניהם בשעמו"מ

קדו
"חסידי שלמה זלמן"
 ע"ש ר' שלמה זלמן ז"ל
 בן ר' מרדכי וורגענבערגער ז"ל
 נלב"ע ה' כסלו תשנ"ב
 ☆ ☆ ☆

קדו
"חסידי ישראל יעקב"
 ע"ש ר'
 ישראל יעקב אייזנבערגער ז"ל
 נלב"ע מ"ו אייר תשנ"ו
 ואביו ר' נתן נטע ב"ר מנחם
 מענדל ז"ל ב"ו סיון תשנ"ה
 ואמו מרת דינה ע"ה
 ב"ר יעקב ישראל הלוי ז"ל
 נלב"ע כ"ט תמוז תשנ"ג
 ☆ ☆ ☆

קדו
"חסידי שמואל וחנה"
 ע"ש
 ר' שמואל זאב לעווי ז"ל
 ב"ר יעקב דוב ז"ל
 נלב"ע ג' תשרי תשנ"ה
 וזוג' מרת חנה ע"ה
 ב"ר חיים משה ז"ל
 נלב"ע י"ב חשוון תשנ"ו
 ☆ ☆ ☆

קדו
"אנשי חי"ף"
 ע"ש
 ר' אביגדור פרידמאן ז"ל
 ב"ר נחמן ז"ל
 נלב"ע ז' שבט תש"ג
 וזוג' מרת חנה לאה ע"ה
 ב"ר יעקב פרענקל מ"ב ז"ל
 נלב"ע ב' אלול תשמ"ג
 ☆ ☆ ☆

קדו
"צב"א מרו"ם"
 ע"ש ר'
 צבי אלימלך געליבמאן ז"ל
 ב"ר אברהם ז"ל
 נלב"ע ד' אלול תשנ"ט
 וזוג' מרת בריינדל ע"ה
 בת ר' מרדכי מנחם ז"ל
 נלב"ע כ"ה תמוז תשנ"ט
 ☆ ☆ ☆

קדו
"אפריון נמט' לר' שמעון"
 ע"ש ר' שמעון דאסקאל ז"ל
 בן ר' שניאור זלמן ז"ל
 נלב"ע ז' מנחם אב תשנ"ה
 ☆ ☆ ☆

קדו
"זכרון חיים צבי"
 ע"ש ר' חיים צבי שווארץ ז"ל
 ב"ר חוקי איתמר מובי ז"ל
 נלב"ע י"ג כסלו תשנ"ה

"ברכת מזל טוב"

הננו משגרים ברכת מזל טוב ולבבית לאנשי החשובים כל אחד בשמו יבורך

הרה"ח ר' שמואל יצחק ראזינגער שליט"א
 לאירוסי בנו הבה"ח חיים מנחם נ"ו תלמיד ישיבתינו

הרב ר' יצחק דוד יאקאב שליט"א
 מנהיג דשייבה קטנה
 להכנס בנו נ"ו לעול התורה והמעוות

הרי"ר חיים מרדכי געשמעטנער הי"ד
 להכנס בנו נ"ו לעול התורה והמעוות

הרי"ר יואל שיעא הי"ד
 ולאביו הרה"ח ר' מאיר חיים שישא שליט"א
 ולחתנו הרה"ח ר' אליעזר גרין שליט"א
 ולזקינו הרה"ח ר' משה יעקב ראטער שליט"א

להולדת בתו, נכדתם

קדו
"נפש חי'ה"
 ע"ש הרבנית הצדוקת
 מרת חי' מייזליש ע"ה
 בת מרן רבינו משה ז"ע
 נלב"ע חי' שבט תשנ"ג
 ☆ ☆ ☆

קדו
"חסידי מנחם משה"
 ע"ש
 ר' מנחם משה גאנץ
 ז"ל
 ב"ר דוב ז"ל
 נלב"ע י"ג מנחם אב תשנ"ב
 ☆ ☆ ☆

קדו
"תהלה לדוד"
 ע"ש ר' משה דוד
 מעלער ז"ל
 ב"ר חוקאל משולם ז"ל
 נלב"ע י"א תשרי תשמ"ח
 ☆ ☆ ☆

קדו
"אב"ן ישראל"
 ע"ש ר' אברהם נתן
 בערנאט ז"ל
 ב"ר ישראל ז"ל
 נלב"ע מ"ו חשוון תשנ"ו
 ☆ ☆ ☆

קדו
"ציון לנפש היה"
 ע"ש ר' בן ציון בנעט
 ז"ל ב"ר ישראל צבי ז"ל
 נלב"ע ט' שבט תשנ"ג
 וזוגתו מרת חי'ה ע"ה
 ב"ר יהושע ז"ל
 נלב"ע י"א סיון תשנ"ה
 ☆ ☆ ☆

קדו
"חסידי בא"ר"
 ע"ש ר' אלכסנדר
 בנעט ז"ל ב"ר עזרא ז"ל
 נלב"ע כ"ג ניסן תשנ"ו
 וזוג' מרת רייזל ע"ה
 ב"ר אפרים ז"ל שמעון
 נלב"ע ה' שבט תשנ"א
 ☆ ☆ ☆

קדו
**"ממכון שבתו
 השגיח"**

שלי אליעזר טייטלבוים

רב דקהל יטב לב דסאטמאר
15טע עוו. ברוקלין יצ"ו

ב"ה

בין כסא לעשור תשס"ט לפ"ק

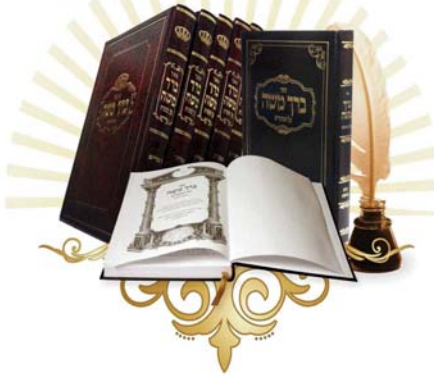
בפרוס השנה החדשה הבעל"ט הנני בזה לשגר ברכת השנה ולהביע רגשי תודה ביקרא דאורייתא אל מע"כ ידידי היקרים אני"ש, אחים לדעה מכל רחבי תבל שיחי, אשר זכו במשך השנה העעל"ט לתרום מהונם וליטול חלק בתמיכת והחזקת מבצר התורה וההוראה בארה"ק כולל "עצי חיים" צדקת רבי מאיר בעל הנס המתנוסס לשם ולתפארת בעיר התורה בני ברק יצ"ו, בתמיכתם הנדיבה זכיתם להיות שותפים נאמנים לעשות רצון צדיק ה"ה כ"ק אבא מארי הגה"ק זצ"ל אשר יסד הכולל עצי חיים לשמו ולזכרו של אביו כק"ז הגה"ק בעל עצי חיים זצ"ל. ועי"ז חבלים נפלו לכם בנעימים לסייע בעד קרוב למאה תלמידי חכמים מופלגים מרביצי תורה ומורי הוראה ועניי ארץ ישראל הלומדים תורה מתוך הדחק בין כותלי כוללנו הק' המפורסמת בשערים המצויינים בהלכה.

ואשא ברכתי אליכם שבזכות החזקת הכולל ובזכות התנא האלקי רבי מאיר בעל הנס זי"ע בצירוף זכות אבותי הק' מייסדי הכולל, תתברכו בברכה המשולשת בתורה בבני חיי ומוזני ריחי ויקבלו תפלותיכם לרחמים ולרצון לפני אדון כל, ומלא ה' כל משאלותינו לטובה ותזכו להחתם בספרן של צדיקים בספר חיים ברכה ושלוש ותתחדש עליכם שנה טובה ומתוקה, מתוך רוב נחת דקדושה מכל יוצ"ח, ובמהרה זוכה לשמוע שופר של משיח בביאת בן דוד בב"א.

הכו"ח בברכה מרובה למען כבוד התורה ולומדיה
יום ח' תשרי תשס"ט לפ"ק, יומדה"ל של כק"ז הגה"ק מרן
ר' אלעזר ניסן זצ"ל אב"ד דראהביטש יצ"ו

אליעזר טייטלבוים

BEIRACH MOISHA
183 Wilson Street
Suit 119
Brooklyn NY, 11211
Email:
beirachmoisha@gmail.com

ועד להוצאת
ספרי ברך משה
על התורה, על המועדים, ועל סוגיות הש"ס
Tel 347-385-9580
Fax 718-384-2557

ב"ה

מודעה ובקשה

היות שאנו עומדים כעת בשלבי עריכת ספה"ק

ברך משה

לחג הסוכות

שיביל בתוכו חידו"ת ודרשות שנאמרו במשך ימי חג הסוכות הושענא רבא
וגם לרבות יו"ט האחרון של חג בעידן דחדוותא בעת עריכת ההקפות

וזאת למודעי שעדיין חסר לנו כמה וכמה מאמרין קדישין אשר נאמרו בלהב אש קודש בעת עריכת ההקפות, גם חסר לנו ב' דרשות מאשר דרש דרש משה להתאחדות אברכים בחוה"מ סוכות תשמ"ה תשמ"ו, וכמה מאמרין טבין בעידן חדוותא בעת נעילת החג (כי מחמת טירדת החג לא נרשמו בשעתו ע"י המעתיקים רשמי רשוותא).

ע"כ באנו בבקשה בזה כל מי אשר יש אתו בכתובים או בזכרונו בעל פה מאיזה מאמר מן ההקפות במשך השנים (ובפרט משנות תש"מ, תש"ג, תשנ"א, תשנ"ג, תשנ"ו, תשס"א, תשס"ב, וגם ממה שהיה רגיל לדרוש בבית המדרש סיגוט) או שאר דברי תורה הנפרטים לעיל, שיועיל נא בטובו להתקשר עמנו, כדי שנוכל להוציא מתחת ידינו דבר השלם לרוות צמאון אנשי שלומינו, ויהא חלקו ממזכי את הרבים, וזכותו הק' של מרן המחבר זללה"ה יגן בעדו להתברך בכל מילי דמיטיב.

בברכת גמר חתימה טובה